

KANCELÁRIA NÁRODNEJ RADY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

AKO PRACUJE PARLAMENT

IX. volebné obdobie
Národnej rady
Slovenskej republiky

2023

**KANCELÁRIA NÁRODNEJ RADY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

AKO PRACUJE PARLAMENT

IX. volebné obdobie

Národnej rady Slovenskej republiky

2023

Spracoval: Parlamentný inštitút
Kolektív autorov

PhDr. Natália Petranská Rolková, PhD. (kap. 1)
JUDr. Helena Latáková (kap. 2)
Mgr. Martin Mališka (kap. 3)
Ing. Martina Hogenová (kap. 4)
RNDr. Katarína Kubišová (kap. 5)
Mgr. Laura Leskovjanská (kap. 6)
Peter Plenta, PhD. (kap. 7)
Mgr. Dominika Pazderová (kap. 8)

Redakčne pripravil: Peter Plenta, PhD.

Spolupráca: PhDr. Natália Petranská Rolková, PhD.
JUDr. Helena Latáková
PhDr. Ivana Martinkovičová

Tlač: Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky

*VIII. aktualizované a doplnené vydanie;
texty vychádzajú z predchádzajúcich vydaní*

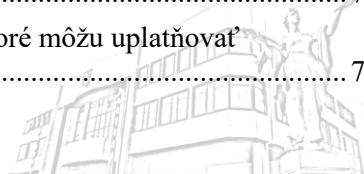
*Materiál bol vypracovaný najmä pre vnútorné potreby NR SR a neprešiel
jazykovou úpravou.*

ISBN 978-80-99963-15-4
EAN 9788099963154

Bratislava október 2023

Obsah

1. HISTÓRIA SLOVENSKEHO PARLAMENTARIZMU.....	9
2. POSTAVENIE A PRÁCA POSLANCA NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY	23
2.1. Mandát poslanca národnej rady.....	23
2.2. Poslanecká imunita.....	29
2.3. Funkcionári a orgány národnej rady.....	33
2.4. Vybrané inštitúty týkajúce sa postavenia poslanca	43
3. LEGISLATÍVNA ČINNOSŤ NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY	47
3.1. Náležitosti návrhu zákona	49
3.2. Podanie návrhu zákona.....	50
3.3. Prvé čítanie.....	52
3.4. Druhé čítanie	55
3.5. Tretie čítanie.....	61
3.6. Hlasovanie na schôdzi národnej rady	62
3.7. Prezidentské veto.....	63
3.8. Publikovanie zákona	64
3.9. Osobitný postup pri rokovaní o niektorých návrhoch zákonov	65
3.10. Ústavný súd Slovenskej republiky a legislatívna činnosť národnej rady.....	67
4. KONTROLNÁ ČINNOSŤ NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY	71
4.1. Kontrolné právomoci národnej rady, ktoré môže uplatňovať ako celok.....	72
4.2. Kontrolné právomoci, ktoré môžu uplatňovať orgány národnej rady.....	74

4.3. Kontrolné právomoci, ktoré môžu uplatňovať individuálni poslanci	77
4.4. Štátny rozpočet, kontrola finančného hospodárenia štátu	79
5. KREAČNÁ ČINNOSŤ NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY	85
5.1. Právny základ kreačnej činnosti národnej rady	85
5.2. Inštitúcie spadajúce pod kreačnú činnosť národnej rady	87
6. PÔSOBNOSŤ NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY V ZÁLEŽITOSTIACH EURÓPSKEJ ÚNIE.....	112
6.1. Úloha národných parlamentov.....	113
6.2. Spolupráca národnej rady a vlády v záležitostiach Európskej únie	122
6.3. Výbor Národnej rady Slovenskej republiky pre európske záležitosti	126
7. MEDZINÁRODNÉ ORGANIZÁCIE A SPOLUPRÁCA NÁRODNEJ RADY S ICH PARLAMENTNÝMI ORGÁNMI.....	131
7.1. Medziparlamentné štruktúry v rámci medzinárodných organizácií.....	131
7.2. Pôsobenie poslancov národnej rady v medzinárodných inštitúciách	132
8. KANCELÁRIA NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY	143
8.1. Úlohy Kancelárie národnej rady.....	143
8.2. Organizácia útvarov Kancelárie národnej rady	145
8.3. Hlavné činnosti organizačných útvarov.....	149

Vážená pani poslankyňa, vážený pán poslanec,

dovoľujeme si Vám predložiť prepracované a doplnené vydanie publikácie *Ako pracuje parlament* pre aktuálne IX. volebné obdobie Národnej rady Slovenskej republiky, ktorú ako komplexného sprievodcu pôsobnosťou a základnými funkciami NR SR a postavením Kancelárie NR SR pripravil odbor Parlamentný inštitút.

Cieľom publikácie je charakterizovať postavenie poslanca NR SR a zároveň priblížiť parlamentné procesy a prax súvisiace so zákonodarnou, kontrolnou, kreačnou a zahraničnopolitickou funkciou parlamentu, ako aj pôsobnosť NR SR v záležitostiach EÚ. Uvádzame tiež stručný prehľad náplne práce jednotlivých organizačných útvarov Kancelárie Národnej rady Slovenskej republiky, ktorá poskytuje odbornú a technickú podporu pre prácu parlamentu a jej funkcionárov, výborov a poslancov.

1. HISTÓRIA SLOVENSKEHO PARLAMENTARIZMU

PhDr. Natália Petranská Rolková, PhD.

Slovenská republika sa stala 1. januárom 1993 suverénnym zvrchovaným štátom založeným na princípoch parlamentnej demokracie. Naplnili sa tak túžby slovenského národa, ktorý si napriek tomu, že žil dlhodobo v nerovnoprávných podmienkach viacnárrodných štátov, zachoval svoju identitu a dokázal svoj národno-emancipačný zápas dotiahnuť až do založenia vlastnej nezávislej štátnosti. Hoci je Slovenská republika pomerne mladým štátom a jej parlamentná tradícia sa v podmienkach samostatnosti vyvíja len od 20. storočia, realizácia idey demokratickej reprezentácie Slovákov má hlbšie korene.¹

Korene slovenského parlamentarizmu v Uhorsku

Územie dnešného Slovenska bolo po niekoľko storočí súčasťou viacnárrodného uhorského kráľovstva, v ktorom nikdy netvorilo autonómiu. Zachovávalo si však svoje významné postavenie. V bratislavskom Zelenom dome zasadal uhorský stavovský snem, ktorý v rokoch 1536 – 1848 (pred presťahovaním do Pešti)

¹ Zdroje k celej kapitole:

Dokumenty slovenskej národnej identity a štátnosti I., II. (1998). Bratislava: Národné literárne centrum.

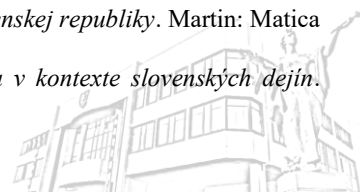
Hrnko, A. – Petranská Rolková, N. (2018). *Slovenský parlament v premenách času*. Bratislava: K NR SR.

Pekník, M. (ed.). (2008). *Slovenské národné rady a cesta k parlamentarizmu*. Bratislava: Veda.

Petranská Rolková N. (ed.). (2017). *Jozef Miloslav Hurban – prvý predseda Slovenskej národnej rady*. Bratislava: K NR SR.

Rolková, N. (ed.). (2004). *Desaťročie Slovenskej republiky*. Martin: Matica slovenská.

Žatkuliak, J. (ed.). (1999). *Národná rada v kontexte slovenských dejín*. Bratislava: NR SR a SHS pri SAV, 1999.

v Bratislave dokonca sídlil. Miestom jeho rokovaní následne boli priestory Uhorskej kráľovskej komory na Michalskej a Ventúrskej ulici. Od polovice 20. storočia je v nich umiestnená Univerzitná knižnica.

V roku 1847 sa riadnym poslancom uhorského stavovského snemu stal popredný predstaviteľ Slovákov Ľudovít Štúr zvolený za mesto Zvolen. V konzervatívnych podmienkach dožívajúceho feudálneho systému sa postavil na stranu pokroku a v duchu myšlienok francúzskej revolúcie obhajoval najmä občianske, ale aj politické a národné práva ľudu.

V rokoch 1848 – 1849, v kontexte revolučných pohybov v Rakúskej monarchii a v celej Európe, získalo národnoemancipačné úsilie Slovákov prvýkrát organizovaný charakter. Základným politickým programom sa stali Žiadosti slovenského národa prijaté v Liptovskom Sv. Mikuláši-Ondrášovej 10. mája 1848. Ich podstatou bola najmä požiadavka rešpektovania práv nielen Slovákov, ale tiež iných národov a národností v Uhorsku, zrušenia poddanstva, ako aj všeobecné demokratizačné požiadavky (sloboda tlače, rovné hlasovacie právo a podobne). Prvýkrát sa oficiálne objavil návrh na založenie osobitných národných snemov.

Prvá Slovenská národná rada (1848) a Slovenské povstanie

Dlhodobé ignorovanie požiadaviek a neúspech rokovaní s uhorskou vládou priviedli Slovákov k organizovaniu dobrovoľníckeho vojska a do otvoreného boja s aktuálnou mocou. Ako najvyšší slovenský politický a vojenský reprezentatívny orgán sa na 200-člennom zhromaždení vo Viedni konštituovala 16. septembra 1848 prvá Slovenská národná rada. Pôsobila pod vedením kňaza, spisovateľa, novinára Jozefa Miloslava Hurbana

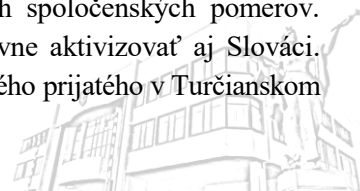
a ďalších politických členov – Ľudovíta Štúra a Michala Miloslava Hodžu. Pochopili, že zápas Slovákov za národnopolitické požiadavky sa nezaobíde bez ústredného orgánu.

Verejne bol akt založenia prvej SNR deklarovaný 19. septembra 1848 na národnom zhromaždení v Myjave. Oficiálne tu jej predstavitelia vypovedali poslušnosť uhorskej vláde a proklamovali samostatnosť slovenského národa vyjadrenú formou autonómie v rámci monarchie. Úsilie o osamostatňovanie tak nadobudlo aj inštitucionálnu formu. Kľúčovou úlohou SNR bolo organizovanie dobrovoľníckych výprav. Slovenské povstanie v rokoch 1848/1849 sa uskutočňovalo pod slovenskou trikolórou s tromi heslami: Bratstvo a svornosť; Za kráľa a národ slovenský; Sláva všetkým Slovákom! v zložitej domácej i zahraničnopolitickej situácii však nemalo nádej na úspech.

Prvá SNR sídlila v dome Anny Kolényovej v Myjave. Prvého predsedu SNR J. M. Hurbana pripomína vo vestibule budovy NR SR busta, ozbrojené povstanie zase čestná stráž v „hurbanovských“ uniformách. Historické medzníky si NR SR neskôr uctila okrem iného vyhlásením roka 2007 za *Rok Jozefa Miloslava Hurbana* a roka 2008 za *Rok prvej Slovenskej národnej rady*. Práve na tradície tohto prvého reprezentatívneho politického orgánu Slovákov totiž náš súčasný parlament nadväzuje.

Politické aktivity Slovákov do roku 1918

Neoabsolutistické porevolučné pomery vrátili Slovákov v 50. rokoch 19. storočia viac-menej do situácie spred roka 1848. Neskoršie neúspechy monarchie v zahraničnej politike viedli k čiastočnej demokratizácii domácich spoločenských pomerov. Počnúc rokom 1861 sa začali opätovne aktivizovať aj Slováci. V duchu Memoranda národa slovenského prijatého v Turčianskom

Sv. Martine 7. júna 1861 bolo následne vypracované Viedenské memorandum.

V oboch dominovala požiadavka zriadenia politickej samosprávy v podobe slovenského Okolia s národným zastupiteľstvom a vlastnou politickou a súdnou správou. Na základe týchto dokumentov vznikla v auguste 1863 prvá celonárodná kultúrna ustanovizeň Matica slovenská a následne aj tri slovenské gymnáziá. Stali sa však iba dočasným výdobytkom. Rakúsko-maďarské vyrovnanie z roku 1867 prinieslo novú vlnu maďarizácie. Nemožná bola nielen existencia vlastného zastupiteľského orgánu, ale uhorské úrady dokonca zrušili aj spomínané kultúrne a vzdelávacie inštitúcie.

V rokoch 1869 – 1918 mali Slováci zastúpenie v dolnej komore uhorského snemu v osobách zvolených slovenských poslancov. Ustanovila sa aj prvá slovenská politická strana – Slovenská národná strana pod vedením Viliama Paulinyho-Tótha. Samotné voľby, ktoré neboli tajné, sprevádzalo množstvo násilností, vyhrážok, kupovanie hlasov, tak, aby sa zabránilo zvoleniu slovenských kandidátov. Aj preto bol počet poslancov zastupujúcich Slovákov veľmi nízky. Najviac – sedem – ich bolo zvolených vo voľbách v roku 1906.

Na líniu štátoprávnych úsilí štúrovskej a memorandovej generácie priamo nadväzoval politický program Slovenskej národnej strany z rokov 1913 – 1914. V napätej situácii roka 1914 ožila myšlienka potreby inštitucionálneho vyjadrenia svojbytnosti slovenského národa v podobe vlastného parlamentu. Pokus o založenie reprezentatívnej Slovenskej národnej rady však zmarilo vypuknutie 1. svetovej vojny.

Hlavnú iniciatívu v národnoemancipačnom hnutí prevzala počas vojnového vrenia emigrácia. V Paríži sa v roku 1916 vytvorila Česko-Slovenská národná rada. Stala sa ústredným orgánom česko-slovenského zahraničného odboja. Viedli ho – za Slovákov diplomat, generál Milan Rastislav Štefánik, za českú stranu budúci prezidenti Česko-Slovenska Tomáš Garrigue Masaryk a Edvard Beneš. Ich programovým cieľom bolo vytvorenie česko-slovenského štátu.

Významným činiteľom daného procesu boli tiež slovenskí emigranti v USA, ktorí pod vplyvom demokratického prostredia občiansky vyzreli a čoraz intenzívnejšie nastoľovali národnopolitické požiadavky. V kontexte diania smerujúceho k naplneniu plánu založenia spoločného štátu Slovákov a Čechov – ako medzinárodne akceptovateľného stredoeurópskeho štátneho útvaru – upozorňovali na potrebu zasadenia sa za budúce rovnoprávne postavenie Slovákov. Ich myslenie sa odzrkadilo v prijatí Clevelandskej dohody (1915) a Pittsburskej dohody (1918), ktoré obsahovali princíp štátneho dualizmu a zakotvovali požiadavku autonómie Slovenska v rámci ČSR.

Slovenská reprezentácia v Česko-Slovensku (1918 – 1939)

Rozhodujúci krok k založeniu druhej Slovenskej národnej rady sa uskutočnil na porade slovenských politikov v Budapešti 12. septembra 1918, bezprostredne pred skončením 1. svetovej vojny a vznikom Česko-Slovenskej republiky. Oficiálne sa tento najvyšší zastupiteľský orgán slovenského národa konštituoval na pamätnom deklaračnom zhromaždení v budove Tatra banky v Turčianskom Svätom Martine 30. októbra 1918. Predsedom sa stal dlhoročný politik a čelný predstaviteľ Slovenskej národnej strany Matúš Dula.

Kľúčovým aktom novovzniknutej SNR bolo prijatie Deklarácie slovenského národa, ktorou na základe sebaurčovacieho práva vyjadrila politickú vôľu vystúpiť zo zväzku s maďarským národom a žiť v spoločnom štáte s českým národom. Zároveň sa vyjadrila, že v mene slovenského národa je oprávnená hovoriť jedine SNR. Tento akt mal veľký význam pre legitimitu vzniku ČSR a jej uznanie Parížskou mierovou konferenciou. Neprezieravosť málo skúsenej slovenskej politickej špičky, tragická smrť M. R. Štefánika a absencia presného vymedzenia podmienok koexistencie oboch štátotvorných národov mali však za následok opätovné okliešťovanie politických práv Slovákov napriek tomu, že vznik ČSR bol inšpirovaný Wilsonovou deklaráciou zakotvujúcou právo národov na sebaurčenie.

Ani tentoraz sa Slovenskej národnej rade nepodarilo získať plnú moc na Slovensku a jej existencia mala len krátke trvanie – v januári 1919 ju centrálné orgány zrušili. Slováci mali síce počas existencie ČSR svojich poslancov v Národnom zhromaždení v Prahe, v rokoch 1918 – 1920 združených v Klube slovenských poslancov, tí však nedisponovali reálnou silou presadiť národné požiadavky. Ústavná listina ČSR z februára 1920, vychádzajúca z idey existencie tzv. „československého národa“, uzákonila jednotný československý štát ako demokratickú parlamentnú republiku, ale bez slovenských národných orgánov. Neschopnosť zachovať Slovenskú národnú radu a pretvoriť ju na zastupiteľský orgán bola na škodu ďalšiemu vývoju slovenskej otázky. Pokusy slovenskej politickej reprezentácie o presadenie rovnoprávnejšieho postavenia Slovenska v spoločnom štáte tým stratili inštitucionálne zázemie.

Asimilačná tendencia oficiálnej politiky voči Slovákom, okliešťujúca ich národné práva v politickej, hospodárskej

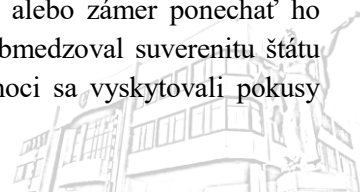
i kultúrnej oblasti, vyvolávala protireakciu. Mala podobu silnejúceho autonomistického hnutia pod vedením predsedu (Hlinkovej) Slovenskej ľudovej strany Andreja Hlinku a neskôr aj predsedu Slovenskej národnej strany Martina Rázusa. Toto hnutie sa zasadzovalo prioritne za program Pittsburskej dohody, ktorá sa 20 rokov v praxi nerealizovala.

Ochota vyjednávať so Slovákami prišla prineskoro – v napätých medzinárodnej situácii spojených s podpísaním Mníchovskej dohody, ako aj neskoršej Viedenskej arbitráže, ktoré znamenali značné oklieštenie územia ČSR. Predstavitelia slovenských politických strán vyhlásili 6. októbra 1938 v Žiline autonómiu Slovenská krajina s vlastným snemom a vládou, ktorú ústavným zákonom legitimizovalo Národné zhromaždenie.

Slovenská republika a slovenský snem (1939 – 1945)

V decembri 1938 sa konali prvé voľby do Snemu Slovenskej krajiny. Na jeho čelo zvolili poslanci na ustanovujúcej schôdzi v januári 1939 Martina Sokola. Slávnostné zasadnutia snemu sa uskutočňovali v aule dnešnej Univerzity Komenského. Jeho sídelnou budovou sa stal tzv. Župný dom v Bratislave.

V čase komplikovanej medzinárodnej situácie, keď v celom stredoeurópskom priestore dominoval vplyv nacistického Nemecka, odsúhlasilo 57 prítomných poslancov slovenského snemu 14. marca 1939 vznik samostatného Slovenského štátu; následne prijalo v tomto duchu zákon. Stalo sa tak pol roka pred vypuknutím 2. svetovej vojny. Na jeho vznik naliehali Nemecko v zmysle svojich strategických plánov. Slovensku predložilo alternatívu vyhlásenia samostatnosti, alebo zámer ponechať ho vlastnému osudu. Vplyv Nemecka obmedzoval suverenitu štátu počas celej jeho ďalšej existencie, hoci sa vyskytovali pokusy

oslabiť ho. Do konca roka 1939 štát diplomaticky uznali Veľká Británia, Francúzsko, ZSSR a ďalšie štáty, spolu 27 krajín sveta.

Snem prijal 21. júla 1939 ústavu, ktorá zakotvovala existenciu Slovenskej republiky a jej zákonodarného orgánu voleného na päť rokov. Voľby sa však vzhľadom na objektívne okolnosti nekonali ani raz a personálne zloženie bolo totožné so zložením snemu zvoleného v období ČSR. Za prezidenta štátu zvolili poslanci v októbri 1939 dovtedajšieho predsedu vlády Jozefa Tisu. Snem Slovenskej republiky mal obmedzené kompetencie v prospech výkonnej moci a v dôsledku vývoja na konci vojny navyše stratil možnosť zasiahnuť do povojnového štátoprávneho usporiadania.

V rokoch 2. svetovej vojny pôsobili ako exilové orgány odboja s rozličným programovým zameraním SNR v Paríži a SNR v Londýne. SNR v Paríži sa pod vedením Milana Hodžu ustanovila v novembri 1939, po necelých dvoch mesiacoch sa však stala súčasťou Česko-slovenskej národnej rady. Na prelome rokov 1943/1944 vznikla SNR v Londýne na čele s Petrom Prídavkom, ktorej úsilím bolo zachovať slovenskú štátnosť vo federalizovanej strednej Európe aj po skončení vojny. V tomto duchu pôsobila po roku 1948 vedená Karolom Sidorom pod zmeneným názvom SNR v zahraničí. V roku 1960 sa stala súčasťou Slovenskej oslobodzovacej rady.

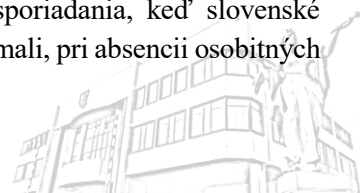
Medzinárodná situácia, najmä postoj britsko-americko-sovietskej koalície, a z nej vyplývajúce domáce okolnosti, spochybňujúce možnosť zaručiť optimálne podmienky na národnú existenciu, nedávali Slovenskej republike v danej podobe nádej na úspech. Vianočná dohoda koncom roka 1943 deklarovala vznik ilegálnej inštitúcie – Slovenskej národnej rady ako najvyššieho orgánu domáceho odboja. Tá sa za podpory česko-slovenskej emigrácie

v Londýne a Moskve stala hybnou silou Slovenského národného povstania v roku 1944.

Tento revolučný parlament začal zasadať v septembri 1944 v secesnom paláci Obchodnej a priemyselnej komory v Banskej Bystrici. Po príchode sovietskej armády na územie Slovenska naň nadviazala Slovenská národná rada sídliaca postupne v Trebišove, Košiciach a Bratislave. V Košiciach sa dotvorili jej štruktúry – predsedníctvo, plénum a Zbor povereníkov. Post spolupredsedov SNR zastávali za občiansky blok Vavro Šrobár a za komunistov Karol Šmidke, v ďalšom období Karol Šmidke a Jozef Lettrich. Na konci 2. svetovej vojny SNR formálne disponovala ako ústredný národný orgán širokými právomocami. V tomto čase sa definitívne usídlila v Župnom dome v Bratislave.

Slovenská národná rada v systéme centralizmu (1945 – 1989)

Obnovené Česko-Slovensko sa z rozhodnutia veľmocí (Teherán, Jalta) stalo súčasťou záujmovej sféry Sovietskeho zväzu. Prísľuby časti českej politickej reprezentácie o rovnoprávnejšom postavení Slovenska, zakotvené aj v Košickom vládnom programe z roku 1945, sa však opäť nenaplnili. V roku 1946 sa konali nadhlo posledné relatívne slobodné parlamentné voľby (a to len do Národného zhromaždenia), ktorých víťazom sa stala v Čechách Komunistická strana Československa (ďalej „KSČ“) a na Slovensku Demokratická strana. Jej predsedu – Jozefa Lettricha – zvolili na čelo 100-člennej Slovenskej národnej rady, vytvorenej na základe výsledkov týchto volieb. Jej právomoci však už predtým postupne oklieštili tri pražské dohody, pričom tretia z nich sa stala základom Ústavy z 9. mája 1948. Tá uzákonila asymetrický model štátoprávneho usporiadania, keď slovenské orgány s obmedzenou autonómiou nemali, pri absencii osobitných českých orgánov, svoj náprotivok.

Existujúci tzv. ľudovodemokratický režim bol predvojom nástupu komunistickej diktatúry po 25. februári 1948 pod vedením budúceho prezidenta Klementa Gottwalda, éry neslobody a tvrdých perzekúcií. Parlamentné voľby boli nedemokratické a mali čisto formálne potvrdiť legitimitu štátnych orgánov ovládaných komunistickou stranou. Postavenie Slovenska sa navyše výrazne zhoršilo po prijatí ústavy z roku 1960, ktorá rušila Zbor povereníkov ako výkonný orgán SNR. Zakotvovala existenciu unitaristickej „Československej socialistickej republiky“. Povojnové pôsobenie SNR možno teda rozdeliť na etapy rokov 1945 – 1947, 1948 – 1968, 1969 – 1989 a 1989 – 1992, pričom sa jej právomoci a činnosť odvíjali od aktuálneho režimu a štátoprávneho usporiadania.

Odpor Slovákov proti pražskému centralizmu bol jedným z dôležitých faktorov spoločenského vývinu, ktorý viedol v roku 1968 k pokusu o reformu komunistického režimu v Česko-Slovensku a vošiel do histórie pod názvom Pražská jar. Na čele obrodného procesu stáli prvý tajomník Ústredného výboru KSČ Alexander Dubček a prezident, generál Ludvík Svoboda. Slováci opäť prejavili ambíciu skončiť s nerovnoprávnym postavením v štáte a prebrať správu svojich vecí do vlastných rúk.

Prvý iniciatívny krok na ceste k federalizácii unitárneho štátu urobila Slovenská národná rada, ktorá 15. marca 1968 prijala v tomto zmysle uznesenie. Ústavným zákonom č. 77/1968 Zb. z 24. júna 1968 sa vytvorila Česká národná rada, ktorá bola v spolupráci so SNR poverená plnením úloh spojených s prípravou zákona o federácii. Na pozadí pokusu o demokratizáciu pomerov prijalo Národné zhromaždenie ústavný zákon č. 143/1968 Zb. o česko-slovenskej federácii, ktorý v októbri podpísali najvyšší štátni predstavitelia. Zákon definoval Česko-Slovensko ako

federatívny socialistický štát s dvoma republikami – Slovenskou a Českou (s plánovanými ústavami SSR a ČSR). Zároveň vymedzoval pôsobnosť federálneho parlamentu (Federálneho zhromaždenia) a národných parlamentov. Slovenskej národnej rade predsedal od júna 1968 Ondrej Klokoč.

Tieto procesy násilne prerušil vstup okupačných vojsk Varšavskej zmluvy do Česko-Slovenska v noci z 20. na 21. augusta 1968. Okupácia zásadným spôsobom ovplyvnila aj ďalší ústavnoprávny vývin v štáte. Mnohé ustanovenia zákona č. 143/1968 Zb. o československej federácii, ktorý vstúpil do platnosti paradoxne až 1. januára 1969, ostali len na papieri. V politickej praxi sa opäť presadil model štátneho centralizmu.

Obdobie tzv. normalizácie znemožnilo nastoľovanie akýchkoľvek ďalších národnoštátnych požiadaviek. Upevnilo sa byrokratické stranické rozhodovanie z jedného centra (vedúcu úlohu v štáte mala unitaristicky organizovaná KSČ). V tomto prostredí sa posilnil aj pražský centralizmus, takže federácia už v zárodku stratila zmysel a postupne degenerovala. Stalo sa tak aj v dôsledku prijatia ústavného zákona č. 125/1970 Zb., ktorým sa menil a dopĺňal ústavný zákon č. 143/1968 Zb. o československej federácii a ďalších, na základe ktorých erodoval ústavnoprávny podklad na širšiu autonómiu republík. Do funkcie prezidenta štátu poslanci Federálneho zhromaždenia zvolili v roku 1975 Slovák, niekdajšieho viacnásobného predsedu Zboru poverenikov, Gustáva Husáka. Napriek tomu sa už po štvrtý raz v histórii slovensko-českých vzťahov v tomto období opakoval podobný postup ignorujúci politickú vôľu Slovákov, ktorí tak postupne strácali vieru v zmyslupnosť spoločného štátneho zväzku s českým národom.

Demokratická revolúcia a vznik Slovenskej republiky (1989 – 1993)

Naplno sa otázka opodstatnenosti existencie spoločného štátu ukázala po zmene režimu v novembri 1989, ktorý priniesol politickú demokratizáciu a spoločenskú transformáciu. Do 150-člennej jednokomorovej Slovenskej národnej rady, ktorá pôsobila v 8. volebnom období, boli kooptovaní noví (nekomunistickí) poslanci. V júni 1990 sa do národnej rady prvý raz konali slobodné parlamentné voľby. Predsedom sa stal katolícky disident, predstaviteľ masového politického hnutia Verejnosc' proti násiliu František Mikloško. Slovenská národná rada z rokov 1990 – 1992 bola historicky prvým skutočne demokraticky, všefudovo zvoleným parlamentom v slovenských dejinách.

Vývoj na Slovensku v tomto období smeroval v kontexte medzinárodno-politického diania a v znamení národnoštátnej emancipácie Slovákov k zásadnej zmene v postavení v česko-slovenskom štáte, resp. k dovŕšeniu vlastnej štátnosti. Už spory v roku 1990 o názov štátu, ktorý sa nakoniec prijal v podobe Česká a Slovenská Federatívna Republika, ako aj ďalšie necitlivé politické kroky a diskusie potvrdzovali problematickosť zachovania spoločného štátu. Víťazi ďalších parlamentných volieb v roku 1992 – Hnutie za demokratické Slovensko v SR a Občianska demokratická strana v ČR dospeli v auguste 1992 v Brne k definitívnemu rozhodnutiu o harmonograme zániku ČSFR a vzniku samostatných republík.

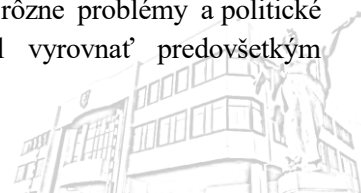
Poslanci desiatej, „ústavodarnej“ Slovenskej národnej rady, vedenej Ivanom Gašparovičom, schválili 17. júla 1992 Deklaráciu SNR o zvrchovanosti Slovenskej republiky. Ústava Slovenskej republiky bola prijatá 1. septembra 1992. Po nadobudnutí jej účinnosti 1. októbra 1992 sa nahradil názov Slovenská národná

rada názvom Národná rada Slovenskej republiky. Poslanci Federálneho zhromaždenia schválili 25. novembra 1992 vládny návrh ústavného zákona č. 542/1992 Zb. o zániku Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky k 31. decembru 1992.

Slovenský parlament prijal na svojom mimoriadnom zasadnutí 3. decembra 1992 *Vyhlásenie NR SR k parlamentom a národom sveta*, prezentujúce princípy domácej a zahraničnej politiky vznikajúceho štátu, ako aj *Vyhlásenie NR SR o členstve SR v Rade Európy a o prevzatí záväzkov z medzinárodných zmlúv*.

Samostatná Slovenská republika vznikla 1. januára 1993, pričom ju ihneď uznali desiatky štátov. Dňa 19. januára 1993 ju prijali za 180. člena OSN; 8. februára 1993 došlo k menovej odluke, keď následne začala platiť nová mena – Slovenská koruna. Poslanci NR SR zvolili 15. februára 1993 za prezidenta Slovenskej republiky Michala Kováča. Rozbehla sa bohatá legislatívna činnosť, ktorá stovkami zákonných úprav upevnila právne základy nezávislého štátu.

Slovenská republika sa od svojho vzniku deklarovala a vyvíjala ako reprezentatívna parlamentná demokracia, charakterizovaná najmä systémom vzájomnej závislosti exekutívy a legislatívy. Národná rada SR ako priamo volený ústavný orgán má zastupiteľskú funkciu, a teda generuje a kontroluje výkonnú moc. Hoci sa ústavný vývoj Slovenskej republiky niesol v znamení kontinuity s obdobím pred vznikom samostatného štátu, predpisy dotýkajúce sa postavenia parlamentu, prezidenta a vlády sa v Ústave SR pomerne často a široko novelizovali. V procese budovania nového štátu vznikali aj rôzne problémy a politické napätia. S týmito javmi sa musel vyrovnávať predovšetkým slovenský parlament.

Národná rada SR sídlila až do roku 1994 v Župnom dome a jeho priestory využíva aj v súčasnosti. Slúžia najmä ako konferenčné centrum. Provizorium v Župnom dome sa skončilo presťahovaním NR SR do jej súčasnej budovy na hradnom vrchu v Bratislave. Jej výstavba sa začala v júni 1986. Poslancom slávnostne odovzdali do užívania ich prvú skutočnú sídelnú budovu 25. mája 1994.

Na jeseň v roku 1994 sa konali prvé slobodné voľby v samostatnom štáte a ustanovili tak NR SR v I. volebnom období. Od roku 2023 pôsobí NR SR už v jej IX. volebnom období.

2. POSTAVENIE A PRÁCA POSLANCA NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

JUDr. Helena Latáková

2.1. Mandát poslanca národnej rady

Poslanec národnej rady nadobúda svoje práva a povinnosti zvolením.² Štátna komisia pre voľby a kontrolu financovania politických strán vydá zvoleným kandidátom osvedčenia o zvolení.³

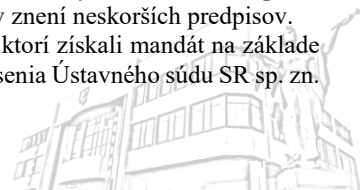
Overenie mandátu

Platnosť voľby poslancov overuje národná rada. Mandátový a imunitný výbor NR SR (ďalej „mandátny a imunitný výbor“) preskúmava poslancami predložené osvedčenia o zvolení a predkladá národnej rade správu o ich preskúmaní spolu s návrhom na rozhodnutie o overení platnosti voľby poslancov. Národná rada rozhoduje o overení platnosti nadpolovičnou väčšinou prítomných poslancov. Mandát sa neoveruje u poslancov, ktorí svoj mandát získali v dôsledku uprázdnenia mandátu iného poslanca, t. j. u náhradníkov.⁴ Po overení platnosti voľby poslancovi vydajú poslanecký preukaz. Je to doklad,

² Pokiaľ nie je uvedené inak, informácie v tejto kapitole vychádzajú zo zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a z Ústavy Slovenskej republiky.

³ § 70 zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

⁴ K overovaniu dochádza len u poslancov, ktorí získali mandát na základe výsledkov volieb do národnej rady. Z uznesenia Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 9/97 z 5. februára 1997.

ktorým môže poslanec na výzvu policajta preukázať svoju totožnosť.⁵

Sťažnosť proti overeniu/neovereniu mandátu

O sťažnosti proti rozhodnutiu o overení alebo neoverení mandátu rozhoduje Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej „ústavný súd“). Sťažnosť možno podať ústavnému súdu do 10 dní od prijatia uznesenia o overení alebo neoverení mandátu. O návrhu rozhodne senát ústavného súdu uznesením.⁶ Proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

Sľub poslanca

Poslanec sa ujíma svojej funkcie a začína vykonávať svoj mandát zložením sľubu. Poslanec skladá sľub na ustanovujúcej schôdzi národnej rady do rúk doterajšieho predsedu Národnej rady Slovenskej republiky. Poslanec, ktorý sa nemôže zúčastniť na ustanovujúcej schôdzi, skladá sľub na schôdzi národnej rady, na ktorej sa zúčastňuje po prvý raz.

Poslanec skladá sľub tak, že po verejnom prečítaní textu sľubu *„Sľubujem na svoju česť a svedomie vernosť Slovenskej republiky. Svoje povinnosti budem plniť v záujme jej občanov. Budem dodržiavať ústavu a ostatné zákony a pracovať tak, aby sa uvádzali do života.“* položí pravú ruku na ústavu, povie slovo „sľubujem“ a podá ruku doterajšiemu predsedovi národnej rady. Poslanec svojím podpisom potvrdí zloženie sľubu.

⁵ § 18 ods. 2 písm. a) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov.

⁶ Viac v § 151 a nasl. zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Odmietnutie sľubu alebo sľub s výhradou má za následok stratu mandátu. Túto skutočnosť zisťuje mandátový a imunitný výbor, ktorý, keď zistí, že poslanec odmietol zložiť sľub alebo ho zložil s výhradou, navrhne národnej rade, aby schválila uznesenie o strate mandátu poslanca.

Porušenie sľubu

Poslanec podlieha disciplinárnej právomoci národnej rady. Disciplinárne konanie sa začína v mandátovom a imunitnom výbore. Návrh na začatie konania vo veci závažného porušenia poslaneckého sľubu môže podať:

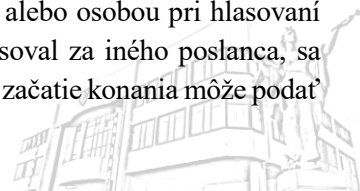
- orgán národnej rady,
- poslanec.

Mandátový a imunitný výbor môže začať konať aj na základe vlastného uznesenia. Disciplinárne konanie možno začať a disciplinárne opatrenie možno uložiť do jedného roka odo dňa, v ktorom došlo k disciplinárnemu previneniu.

Slobodný mandát

Poslanci sú zástupcovia občanov a nositeľmi slobodného alebo reprezentatívneho mandátu. Zvolením za poslanca národnej rady im vzniká nielen právo poslancom byť, ale aj právo vykonávať túto funkciu. Mandát vykonávajú osobne podľa svojho svedomia a presvedčenia a nie sú viazaní príkazmi (zákaz tzv. imperatívneho mandátu).

Podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej „rokovací poriadok“) je zastúpenie poslanca iným poslancom alebo osobou pri hlasovaní vylúčené. Proti poslancovi, ktorý hlasoval za iného poslanca, sa začne disciplinárne konanie. Návrh na začatie konania môže podať

ktorýkoľvek orgán národnej rady, predseda národnej rady, ak ide o narušenie poriadku na schôdzi Národnej rady Slovenskej republiky alebo poslanec. Mandátový a imunitný výbor môže začať disciplinárne konanie aj na základe vlastného uznesenia.

Ak mandátový a imunitný výbor zistí, že poslanec hlasoval za iného poslanca, odporučí národnej rade, aby mu udelila pokarhanie a pokutu vo výške 1000 eur. Konanie možno začať a pokutu s pokarhaním možno uložiť do jedného roka odo dňa, v ktorom došlo k hlasovaniu poslanca za iného poslanca. Pokuta uložená v disciplinárnom konaní je príjmom štátneho rozpočtu. Ak poslanec neuhradí pokutu do 15 dní odo dňa jej uloženia, Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky vykoná jej úhradu zrážkou z platu poslanca.

Inkompatibilita

Funkcia poslanca je nezlučiteľná s výkonom funkcie:

- sudcu,
- prokurátora,
- verejného ochrancu práv,
- príslušníka ozbrojených síl,
- príslušníka ozbrojeného zboru,
- poslanca Európskeho parlamentu.

Dňom, keď sa poslanec ujal niektorej z vymenovaných funkcií, zaniká jeho mandát poslanca. Ak bol poslanec zvolený za prezidenta Slovenskej republiky, odo dňa zvolenia prestane vykonávať svoju doterajšiu funkciu.

Neuplatňovanie mandátu

O zániku mandátu poslanca rokuje mandátový a imunitný výbor, ktorý svoje návrhy podáva národnej rade. Národná rada berie zánik

mandátu poslanca na vedomie. Ak bol poslanec vymenovaný za člena vlády, do verejnej funkcie vedúceho ústredného orgánu štátnej správy, ktorý nie je členom vlády alebo do funkcie štátneho tajomníka jeho mandát počas výkonu tejto verejnej funkcie nezaniká, iba sa neuplatňuje (tzv. spočívajúci mandát).

Ak je poslanec vo výkone väzby, jeho mandát nezaniká, iba sa neuplatňuje. Národná rada berie neuplatňovanie mandátu poslanca na vedomie na návrh mandátového a imunitného výboru. Návrhy, ktoré podal poslanec, ktorého mandát sa neuplatňuje, nemožno prerokovať. Na miesto poslanca, ktorého mandát sa neuplatňuje, nastupuje náhradník.

Počas neuplatňovania mandátu poslanca zaniká jeho funkcia:

- predsedu národnej rady,
- podpredsedu národnej rady,
- predsedu výboru,
- podpredsedu výboru,
- člena výboru,
- predsedu alebo člena osobitného kontrolného výboru,
- predsedu alebo člena komisií, do ktorých bol zvolený, a to dňom vymenovania za člena vlády alebo dňom vymenovania do funkcie sudcu, prokurátora, verejného ochrancu práv príslušníka ozbrojených síl, príslušníka ozbrojeného zboru, poslanca Európskeho parlamentu, alebo do funkcie štátneho tajomníka.

Zánik mandátu

Ústava upravuje niekoľko spôsobov zániku mandátu poslanca národnej rady. Mandát poslanca zaniká:

- uplynutím volebného obdobia,
- vzdaním sa mandátu,

- stratou voliteľnosti,
- rozpustením národnej rady,
- vznikom nezlučiteľnosti podľa čl. 77 ods. 1 ústavy,
- dňom nadobudnutia právoplatnosti rozsudku, ktorým bol poslanec odsúdený za úmyselný trestný čin alebo ktorým bol poslanec odsúdený za trestný čin a súd nerozhodol v jeho prípade o podmiennečnom odložení výkonu trestu odňatia slobody.

Poslanec sa môže svojho mandátu vzdať osobným vyhlásením na schôdzi národnej rady. Ak mu v tom bránia vážne okolnosti, môže tak urobiť písomne do rúk predsedu národnej rady; v takom prípade mandát poslanca zaniká dňom doručenia písomného rozhodnutia o vzdaní sa mandátu poslanca predsedovi národnej rady.

K faktickému zániku mandátu poslanca dochádza v prípade jeho smrti. Hoci tento dôvod nie je taxatívne uvedený v čl. 81a ústavy, ustanovenie rokovacieho poriadku deklaruje nástup náhradníka v prípade, ak poslanec zomrel.

Náhradník

Ak sa uprázdni mandát poslanca pred skončením ustanovujúcej schôdze alebo počas volebného obdobia národnej rady, nastupuje náhradník tej istej politickej strany alebo koalície podľa poradia, v akom bol uvedený na kandidátnej listine. Ak však boli na kandidátnej listine uplatnené prednostné hlasy, nastupuje z kandidátov, ktorí získali aspoň tri percentá prednostných hlasov, ten kandidát, ktorý dostal najvyšší počet prednostných hlasov. Ak nie je náhradník tej istej politickej strany, zostane mandát uprázdnený do konca volebného obdobia.⁷

⁷ § 71 zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Nastúpenie náhradníka vyhlási predseda národnej rady do 15 dní od uprázdnenia mandátu poslanca, prípadne od vymenovania do funkcie, počas ktorej sa mandát poslanca neuplatňuje. Náhradník, ktorý sa stal poslancom, skladá sľub na schôdzi národnej rady, na ktorej sa zúčastňuje po prvý raz.

2.2. Poslanecká imunita

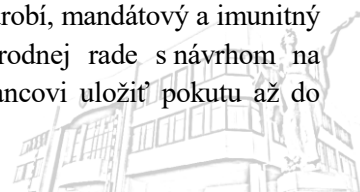
Hlasovanie

Za hlasovanie na schôdzi národnej rady alebo v jej výboroch nemožno poslanca stíhať, a to ani po zániku jeho mandátu. Ide o absolútny a trvalý zákaz významný pre nezávislý výkon slobodného mandátu.

Výroky

Za výroky pri výkone funkcie poslanca prednesené v národnej rade alebo v jej orgáne poslanec podlieha len disciplinárnej právomoci národnej rady. Návrh na začatie disciplinárneho konania môže podať orgán národnej rady alebo poslanec, ktorý sa cíti urazený výrokom, ktorý predniesol poslanec pri výkone svojej funkcie v národnej rade alebo v jej orgáne. Mandátový a imunitný výbor môže začať konať aj na základe vlastného uznesenia.

Ak mandátový a imunitný výbor zistí, že poslanec svojím výrokom pri výkone funkcie poslanca predneseným v národnej rade alebo v jej orgáne urazil orgán národnej rady alebo poslanca, alebo iného ústavného činiteľa, a ak samo prerokovanie veci nepostačuje, odporučí mu, aby sa na najbližšej schôdzi národnej rady ospravedlnil. Ak to poslanec neurobí, mandátový a imunitný výbor bezodkladne postúpi vec národnej rade s návrhom na uznesenie. Národná rada môže poslancovi uložiť pokutu až do

výšky 1000 eur. Pokuta je príjmom štátneho rozpočtu, a ak ju poslanec neuhradí do 15 dní odo dňa jej uloženia, Kancelária národnej rady vykoná jej úhradu zrážku z platu poslanca.

Priestupková imunita a trestnoprávna imunita

S účinnosťou od 1. marca 2012 v dôsledku novelizácie zákona o priestupkoch⁸ došlo k úplnému zrušeniu priestupkovej imunity poslancov národnej rady. V nadväznosti na zrušenie priestupkovej imunity poslancov koncom V. volebného obdobia národnej rady došlo v VI. volebnom období k zrušeniu trestnoprávnej imunity poslancov, a to ústavným zákonom č. 232/2012 Z. z. s účinnosťou od 1. septembra 2012. Na vzatie poslanca do väzby je nevyhnutný súhlas národnej rady.

Ak bol poslanec pristihnutý a zadržaný pri trestnom čine, príslušný orgán je povinný to ihneď oznámiť predsedovi národnej rady a predsedovi mandátového a imunitného výboru. Ak mandátový a imunitný výbor následný súhlas na zadržanie nedá, poslanec musí byť ihneď prepustený.

Generálny prokurátor oznamuje predsedovi národnej rady a predsedovi mandátového a imunitného výboru národnej rady, že poslanec národnej rady bol pristihnutý a zadržaný pri trestnom čine a žiada o vydanie súhlasu na jeho zadržanie. Ak generálny prokurátor oznámi predsedovi národnej rady a predsedovi mandátového a imunitného výboru, že poslanec bol pristihnutý

⁸ Zákon Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.

Pozn.: Do konca V. volebného obdobia národnej rady poskytovala právna úprava priestupkového zákona poslancom národnej rady špecifický druh priestupkovej imunity (netýkala sa len priestupkov, ktoré boli spáchané v súvislosti s porušením zákazu požívať alkoholické nápoje alebo iné návykové látky).

a zadržaný pri trestnom čine, predseda mandátového a imunitného výboru neodkladne zvolá mandátový a imunitný výbor. Mandátový a imunitný výbor rozhodne o žiadosti o vydanie súhlasu na zadržanie poslanca.

Generálny prokurátor žiada národnú radu aj o vydanie súhlasu na vzatie poslanca národnej rady do väzby; podanie žiadosti o vydanie súhlasu na vzatie poslanca národnej rady do väzby oznámi predsedovi národnej rady.⁹ Ak generálny prokurátor oznámi predsedovi národnej rady, že žiada národnú radu o vydanie súhlasu na vzatie poslanca do väzby, predseda národnej rady požiada o zvolanie mandátového a imunitného výboru. Mandátový a imunitný výbor takúto žiadosť prerokuje a poslancovi, ktorého sa žiadosť týka, umožní zúčastniť sa na rokovaní výboru a vyjadriť sa o žiadosti. Mandátový a imunitný výbor predkladá správu o výsledku svojich zistení a návrh na uznesenie národnej rade.

Národná rada po oboznámení sa so žiadosťou a na základe predloženej správy mandátového a imunitného výboru o výsledku jeho zistení rozhodne, či vydá súhlas na vzatie poslanca do väzby. Národná rada rozhodne o žiadosti na najbližšej schôdzi po predložení správy mandátového a imunitného výboru odo dňa, keď túto žiadosť predseda národnej rady dostal.

Právoplatné odsúdenie

Ak bol poslanec právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin alebo trestný čin a súd nerozhodol v jeho prípade o podmieňanom odložení výkonu trestu odňatia slobody, jeho mandát zaniká. Vo veci zániku mandátu poslanca rokuje mandátový a imunitný

⁹ § 13 ods. 4 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre.

výbor, ktorý svoje návrhy podáva národnej rade. Národná rada berie zánik mandátu na vedomie. Ak došlo k zániku mandátu poslanca, nemožno prerokovať návrhy, ktoré podal. Na miesto poslanca, ktorého mandát zanikol, nastupuje náhradník.

Svedectvo

Poslanec môže odprieť svedectvo vo veciach, o ktorých sa dozvedel pri výkone svojej funkcie, a to aj keď prestal byť poslancom.

Etický kódex

Poslanec je povinný pri výkone svojej funkcie správať sa v súlade so zásadami slušného správania a dobrých mravov a dodržiavať ústavu, zákony a Etický kódex poslanca, ktorý môže schváliť národná rada uznesením.

Parlamentná stráž

Na ochranu poriadku a bezpečnosti v budove národnej rady, vrátane zabezpečenia poriadku v rokovacej sále, a tam, kde národná rada rokuje, sa zriaďuje Parlamentná stráž. Ak predsedajúci vyzve zachovať poriadok poslanca, ktorý svojimi prejavmi alebo činmi v rokovacej sále prekročil hranice slušnosti alebo ktorý svojím konaním naruša priebeh rokovania, a táto výzva nevedie u poslanca k náprave, predsedajúci vykáže poslanca z rokovacej sály až do skončenia rokovania v tom istom dni. Poslanec je následne povinný opustiť rokovaciu miestnosť.

Ak vykázaný poslanec ani po opätovnej výzve predsedajúceho neopustí rokovaciu sálu, predsedajúci preruší schôdzu národnej rady na čas nevyhnutne potrebný na obnovenie poriadku a vykázaného poslanca môže dať vyviešť. Predseda národnej rady

bezodkladne zvolá poslanecké grémium. Vykázaný alebo vyvedený poslanec má právo v dni, v ktorom bol vykázaný alebo vyvedený, zúčastniť sa na hlasovaní o každom návrhu okrem hlasovania o procedurálnych návrhoch. Vykázanie z rokovacej sály sa považuje za neospravedlnenú neúčasť na rokovacom dni schôdze národnej rady.

2.3. Funkcionári a orgány národnej rady

Predseda národnej rady

Činnosť národnej rady riadi a organizuje predseda národnej rady spolu s jej podpredsedami. Predseda je zodpovedný len národnej rade, ktorá ho volí a odvoláva v tajnom hlasovaní nadpolovičnou väčšinou hlasov všetkých poslancov.

Ústavné právomoci predsedu národnej rady

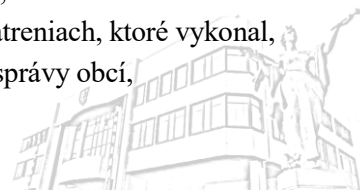
Predseda národnej rady:

- zvoláva a riadi schôdze národnej rady,
- podpisuje ústavu, ústavné zákony a zákony,
- prijíma sľub poslancov národnej rady,
- vyhlasuje voľby do národnej rady, vyhlasuje voľbu prezidenta, vyhlasuje voľby do orgánov územnej samosprávy,
- vyhlasuje ľudové hlasovanie o odvolaní prezidenta,
- vykonáva ďalšie úlohy, ak tak ustanoví zákon.

Ďalšia pôsobnosť

Na výkon pôsobnosti podľa ústavy predseda národnej rady najmä:

- zastupuje národnú radu navonok,
- podpisuje uznesenia národnej rady,
- podáva národnej rade správy o opatreniach, ktoré vykonal,
- vyhlasuje voľby do orgánov samosprávy obcí,

- zabezpečuje vyhlasovanie zákonov národnej rady a návrhov prijatých v referende; ak to vyžaduje povaha veci, aj uznesení národnej rady,
- vyhlasuje úplné znenie zákona, na ktoré ho splnomocnil zákon,
- zabezpečuje úlohy spojené s konaním pred ústavným súdom,
- bezodkladne oznamuje mandátovému a imunitnému výboru zadržanie poslanca pri trestnom čine,
- berie na vedomie oznámenie o utvorení poslaneckého klubu a jeho zložení a zánik poslaneckého klubu,
- dáva súhlas na skončenie pracovného alebo obdobného pracovného vzťahu proti vôli poslanca v čase výkonu jeho funkcie a do 12 mesiacov po zániku jeho mandátu,
- vymenúva a odvoláva vedúceho Kancelárie národnej rady,
- môže prerušiť schôdzu národnej rady,
- podáva návrh na začatie disciplinárneho konania z dôvodu narušenia poriadku na schôdzi národnej rady,
- plní ďalšie úlohy, ktorými ho poverí národná rada alebo ak to ustanovuje zákon.

Podpredsedovia národnej rady

Predseda národnej rady zastupujú jeho podpredsedovia. Tajným hlasovaním ich volí a odvoláva národná rada nadpolovičnou väčšinou hlasov všetkých poslancov. Podpredseda národnej rady je zodpovedný národnej rade. Podpredsedovia národnej rady:

- riadia a organizujú úseky činnosti národnej rady podľa poverenia predsedom národnej rady,
- zastupujú predsedu národnej rady v určenom poradí a v plnení jeho úloh, ktorými ich poverí,
- vykonávajú ďalšiu činnosť podľa rokovacieho poriadku.

Poslanecké grémium

Poslanecké grémium posudzuje otázky politickej a procedurálnej povahy, ktoré súvisia s činnosťou národnej rady a jej orgánov. Jeho stanoviská majú pre národnú radu, jej orgány a pre predsedu národnej rady povahu odporúčania. Poslanecké grémium sa skladá z členov delegovaných poslaneckými klubmi. Počet členov poslaneckého grémia sa určí tak, že počet poslancov každého poslaneckého klubu sa vydolí pätnástimi a výsledok sa zaokrúhli na celé číslo podľa štatistických zásad. Predseda národnej rady zvoláva poslanecké grémium podľa potreby, bezodkladne na žiadosť aspoň dvoch poslaneckých klubov alebo ak počas schôdze nastane situácia, ktorá vyžaduje zabezpečenie poriadku v rokovacej sále. Na poslaneckom grémiu sa môžu zúčastniť aj podpredsedovia národnej rady.

Poslanecké kluby

Poslanecké kluby sa utvárajú na ustanovujúcej schôdzi národnej rady po tom, ako mandátový a imunitný výbor overil platnosť voľby poslancov. Kvôli tomu predseda národnej rady preruší ustanovujúcu schôdzu. Poslanci sa môžu združovať v poslaneckých kluboch, a to podľa príslušnosti k politickým stranám, politickým hnutiam alebo k volebným koalíciám, za ktoré boli zvolení do národnej rady.

Ak sa chcú poslanci združiť na inom princípe, ako je zastúpenie v národnej rade na základe volebných výsledkov, musí utvorenie klubu schváliť národná rada. Ak dôjde počas volebného obdobia k rozdeleniu volebných koalícií alebo k zlúčeniu politických strán alebo hnutí, rozdelia sa alebo zlúčia sa aj ich poslanecké kluby, ak spĺňajú podmienku minimálneho počtu poslancov.

Na utvorenie poslaneckého klubu treba najmenej osem poslancov. Poslanec môže byť členom len jedného poslaneckého klubu. Počet členov poslaneckého klubu musí byť splnený počas celého volebného obdobia. Ak počas volebného obdobia klesne počet členov poslaneckého klubu pod túto hranicu, poslanecký klub zaniká. V mene poslaneckého klubu koná jeho predseda alebo podpredseda alebo poverený člen poslaneckého klubu.

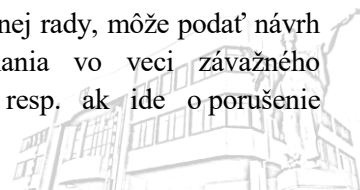
Poslanecké kluby majú právo používať na svoju činnosť miestnosti v priestoroch národnej rady. Na úhradu nákladov poslaneckých klubov sa poskytujú príspevky z rozpočtu Kancelárie národnej rady vo výške, ktorú určí na každý rozpočtový rok predseda národnej rady, a to s prihliadnutím na počet členov jednotlivých poslaneckých klubov. Pravidlá hospodárenia poslaneckých klubov schvaľuje predseda národnej rady.

Oprávnenia poslaneckého klubu

- Poslanecké kluby sú oprávnené podávať na ustanovujúcej schôdzi písomné návrhy kandidátov na predsedu, podpredsedov národnej rady vrátane návrhov na určenie ich počtu, ako aj návrhy na zriadenie ďalších výborov, ktoré nie sú ustanovené zákonom, kandidátov na predsedov výborov a členov výborov.
- Poslanecké kluby sú oprávnené podať počas schôdze návrh zaradiť nový bod programu schôdze alebo vypustiť schválený bod jej programu (musí ísť o návrh aspoň troch poslaneckých klubov).
- Národná rada sa môže na návrh aspoň dvoch poslaneckých klubov uznieť na určení dĺžky času na rozpravu k bodu zaradenému do programu schôdze národnej rady.
- Poslanecké kluby sú oprávnené poveriť svojho člena vystúpením v mene klubu v rozprave. Každý klub môže poveriť

vystúpením len jedného člena. Predsedajúci im prideliuje slovo ako prvým, ak sa prihlásili do zoznamu rečníkov.

- Dĺžka rečníckeho času písomne prihláseného člena povereného poslaneckým klubom v rozprave je najviac 30 minút, ak rokovací poriadok neustanovuje inak alebo ak národná rada bez rozpravy nerozhodne o predĺžení rečníckeho času.
- Na návrh aspoň dvoch poslaneckých klubov môže národná rada rozhodnúť o skončení rozpravy pred vystúpením všetkých prihlásených rečníkov. O návrhu sa hlasuje len vtedy, ak z každého poslaneckého klubu dostal možnosť vystúpiť aspoň jeden poslanec.
- Po skončení rozpravy a pred hlasovaním na žiadosť aspoň dvoch poslaneckých klubov predsedajúci preruší rokovanie o bode programu schôdze národnej rady a určí čas najmenej 15 minút na poradu poslaneckých klubov.
- Po skončení rozpravy a po porade poslaneckých klubov môže poverený člen poslaneckého klubu informovať o stanovisku poslaneckého klubu; informácia nesmie trvať dlhšie ako dve minúty.
- Poslanecké kluby delegujú svojich členov do poslaneckého grémia.
- Poslanecké kluby môžu požiadať predsedu národnej rady o zvolanie poslaneckého grémia (musí ísť o žiadosť aspoň dvoch klubov).
- Predsedovi poslaneckého klubu je doručované rozhodnutie predsedu národnej rady alebo výboru, ktorého je poslanec príslušného klubu členom, o strate, prípadne úprave niektorých peňažných nárokov poslanca z dôvodu neúčasti na schôdzach národnej rady alebo jej výboru.
- Poslanecký klub, ako orgán národnej rady, môže podať návrh na začatie disciplinárneho konania vo veci závažného porušenia poslaneckého sľubu, resp. ak ide o porušenie

Etického kódexu poslanca alebo v prípade, keď sa cíti urazený výrokom, ktorý predniesol poslanec pri výkone svojej funkcie v národnej rade alebo v jej orgáne.

Výbory národnej rady

Národná rada zriaďuje z poslancov výbory ako svoje iniciatívne a kontrolné orgány. Výbory prerokávajú veci, ktoré im predseda národnej rady alebo národná rada prideli a veci, na ktorých prerokúvaní sa uznesú, pričom ich prerokujú v určenej lehote. Výbory podávajú svoje návrhy, podnety a stanoviská národnej rade. Môžu ich podávať aj predsedovi národnej rady. Výbory môžu podávať návrhy zákonov.

Zo zákona sa zriaďujú:

- Mandátový a imunitný výbor,
- Výbor NR SR pre nezlučiteľnosť funkcií,
- Výbor NR SR pre európske záležitosti,
- Ústavnoprávny výbor NR SR, a
- osobitné kontrolné výbory: Výbor NR SR na kontrolu činnosti NBÚ,¹⁰ Osobitný kontrolný výbor NR SR na kontrolu činnosti SIS,¹¹ Osobitný kontrolný výbor NR SR na kontrolu činnosti Vojenského spravodajstva¹², Výbor NR SR na preskúmanie rozhodnutí NBÚ.¹³

¹⁰ § 72 zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

¹¹ § 5 a 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 46/1993 Z. z. o Slovenskej informačnej službe v znení neskorších predpisov.

¹² § 11 zákona č. 500/2022 Z. z. o Vojenskom spravodajstve.

¹³ Čl. 1 ústavného zákona č. 254/2006 Z. z. o zriadení a činnosti výboru Národnej rady Slovenskej republiky na preskúmanie rozhodnutí Národného bezpečnostného úradu v znení zákona 168/2022 Z. z.

Ďalšie výbory sa zriaďujú na ustanovujúcej schôdzi národnej rady na návrh poslancov alebo klubov. Národná rada ich zriaďuje podľa potreby a určuje úseky ich činnosti. Výbory si môžu v medziach rokovacieho poriadku upraviť svoje vnútorné pomery a podrobnejšie pravidlá svojho rokovania.

Voľba členov výborov

Predsedovia jednotlivých výborov a ich členovia sú volení na ustanovujúcej schôdzi národnej rady. Predsedov výborov volí národná rada v tajnom hlasovaní nadpolovičnou väčšinou prítomných poslancov. Členovia výborov sú volení nadpolovičnou väčšinou prítomných poslancov. Predseda národnej rady nemôže byť členom žiadneho výboru. Poslanec môže byť členom viacerých výborov.

Pri zaraďovaní poslancov do výborov sa vychádza z predstavy, že každý poslanec je zaradený v niektorom zo „stálych“, resp. „základných“ výborov. Ide o výbory, ktorých ťažisková úloha spočíva v prerokúvaní návrhov zákonov na rozdiel od „špecializovaných“ výborov, ktoré majú svoje špecifické oblasti činnosti a spravidla sa legislatívneho procesu nezúčastňujú (mandátový a imunitný výbor, výbor pre nezlučiteľnosť funkcií, výbor na preskúvanie rozhodnutí NBÚ, osobitné kontrolné výbory).

Na ustanovujúcej schôdzi výboru, ktorú zvoláva predseda výboru, si členovia výboru volia jedného alebo dvoch podpredsedov výboru a dvoch overovateľov. Na zvolenie alebo na odvolanie podpredsedu výboru a overovateľov výboru je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých členov výboru.

Výbory podávajú na žiadosť Výboru NR SR pre európske záležitosti svoje stanoviská k návrhom právne záväzných aktov a iných aktov Európskej únie, o ktorých sa rokuje v národnej rade v zmysle ústavného zákona o spolupráci národnej rady a vlády v záležitostiach Európskej únie.

Činnosť výboru

Výbory najmä:

- podávajú národnej rade návrhy zákonov a iné odporúčania vo veciach, ktoré patria do úseku ich činnosti,
- sledujú, ako sa dodržiavajú a vykonávajú zákony a či predpisy vydané na ich vykonanie sú s nimi v súlade. Ak výbor zistí porušenie zákona, alebo že vykonávací predpis nie je s ním v súlade alebo nebol vôbec vydaný alebo včas vydaný, upovedomí o tom príslušného člena vlády alebo príslušného vedúceho iného ústredného orgánu štátnej správy a požiada ho o neodkladné vykonanie nápravy; ak nápravu nevykoná, upovedomí o tom národnú radu,
- na úseku svojej činnosti rokujú o zásadných otázkach hospodárskeho a sociálneho rozvoja Slovenskej republiky, najmä o plnení programového vyhlásenia vlády, o návrhu štátneho rozpočtu a jeho plnení a o štátnom záverečnom účte; na tento účel spolupracujú s členmi vlády a vedúcimi iných štátnych orgánov, verejnoprávných ustanovizní a orgánov zriadených zákonom,
- spolupracujú s orgánmi verejnej správy a využívajú na svoju činnosť ich podnety a návrhy. Na získanie poznatkov môžu pozývať na svoje schôdze k prerokúvaným otázkam, najmä k návrhom zákonov, predstaviteľov orgánov verejnej správy; môžu vykonávať aj poslancecké prieskumy a výjazdové schôdze výborov.

Návrhy a odporúčania výboru

Výbory môžu svoje návrhy, podnety a stanoviská zasielať príslušným členom vlády, prípadne vedúcim ďalších ústredných orgánov. Podľa povahy vecí o tom informujú predsedu národnej rady. Členovia vlády a vedúci ďalších ústredných orgánov sú povinní výboru do 30 dní, ak výbor neurčí dlhšiu lehotu, oznámiť, aké opatrenia prijali na jeho odporúčanie. Ak výbor nedostal v určenej lehote odpoveď alebo ak s ňou nesúhlasí, môže predložiť svoje odporúčanie národnej rade.

Podnety a pripomienky

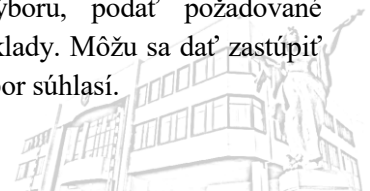
Na schôdzach výborov môžu poslanci podávať podnety a pripomienky členom vlády vo veciach ich pôsobnosti. Ak sa podnety a pripomienky poslancov počas rokovania výboru nevysvetlili, zašle ich predseda výboru príslušným členom vlády a požiada ich, aby do 30 dní oznámili, aké opatrenia na ich základe prijali. S týmito opatreniami sa poslanci oboznámia na ďalšej schôdzi výboru.

Správy

V rámci kontrolnej činnosti môže výbor žiadať od členov vlády, vedúcich ostatných ústredných orgánov štátnej správy a vyšších štátnych funkcionárov správy o otázkach patriacich do ich pôsobnosti. Tí sú povinní žiadosti výborov vyhovieť do 30 dní.

Vysvetlenia

Výbory majú právo pozývať na svoje schôdze: členov vlády, vedúcich iných orgánov štátnej správy a generálneho prokurátora a vyžadovať od nich vysvetlenia, správy a potrebné podklady. Tí sú povinní prísť na schôzdu výboru, podať požadované vysvetlenia a správy a predložiť podklady. Môžu sa dať zastúpiť poverenými zástupcami, ak s tým výbor súhlasí.

Odborné posudky

Výbory môžu pozývať na svoje schôdze aj odborníkov a ďalšie osoby a požiadať ich o stanovisko. Výbory môžu požiadať odborníkov, vedecké ústavy alebo iné ustanovizne, aby vypracovali odborné posudky a stanoviská potrebné na rokovanie výborov. Na vyjasnenie obsahu podaného posudku môže výbor požadovať, aby ten, kto ho vypracoval, podal ústne vysvetlenie na schôdzi výboru.

Komisie

Národná rada a výbory si môžu zriaďovať stále alebo dočasné komisie na konzultovanie otázok a na prípravu stanovísk k veciam, ktoré patria do ich pôsobnosti. Členmi komisie môžu byť poslanci a iné osoby. Predsedom komisie je vždy poslanec. Výbory môžu zriaďovať aj spoločné komisie.

Prizvané osoby

Osoby prizvané na schôdzu výboru si môžu uplatniť do troch dní u predsedu výboru nárok na úhradu preukázaných výdavkov a ušlého zárobku. Predseda výboru upozorní prizvané osoby na ich nárok a lehotu jeho uplatnenia. Výdavky sa hradia z rozpočtu Kancelárie národnej rady. Uvedené platí aj v prípade prizvaných osôb na komisiu, vtedy sa nároky uplatňujú u predsedu komisie.

Poslanecký prieskum

Poslanec alebo skupina poslancov môže vykonávať poslanecký prieskum, aby zistili, ako sa dodržiavajú a vykonávajú zákony a či hospodárenie s verejnými prostriedkami je v nimi v súlade, ak ich vykonaním poslaneckého prieskumu poverí národná rada alebo výbor. Poslanecký prieskum môže vykonať poslanec alebo skupina poslancov v:

- a) orgánoch verejnej moci a vo verejnoprávných inštitúciách, ktoré hospodária s prostriedkami rozpočtov, ktoré podľa zákona schvaľuje národná rada,
- b) subjektoch, ktoré hospodária s majetkom, záväzkami, finančnými prostriedkami, majetkovými právami a pohľadávkami štátu a verejnoprávných inštitúcií,
- c) právnických osobách s majetkovou účasťou štátu a v právnických osobách s majetkovou účasťou verejnoprávných inštitúcií.

2.4. Vybrané inštitúty týkajúce sa postavenia poslanca

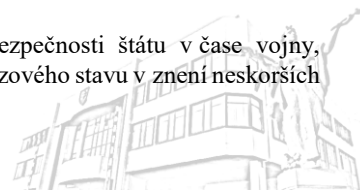
Parlamentná rada Slovenskej republiky¹⁴

Ak je v čase vojny, vojnového stavu alebo výnimočného stavu znemožnená činnosť národnej rady, vykonáva jej ústavné právomoci až do obnovenia činnosti Parlamentná rada, s výnimkou:

- uznášania sa na ústave a ústavných zákonoch, volebných zákonoch, zákonoch o politických stranách a politických hnutiach a na zákonoch o spôsobe vykonania referenda,
- vyslovovania súhlasu s medzinárodnou zmluvou,
- uznášania sa na ľudovom hlasovaní o odvolaní prezidenta a na návrhoch na vyhlásenie referenda,
- podania obžaloby na prezidenta.

Predsedom Parlamentnej rady je predseda národnej rady; ďalšími jej členmi sú podpredsedovia národnej rady, predsedovia a podpredsedovia výborov a predsedovia poslaneckých klubov. Parlamentná rada zodpovedá za svoju činnosť národnej rade.

¹⁴ Ústavný zákon č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov.

Rozhoduje v zbere, pričom na prijatie uznesenia je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny jej členov. Uznesenia Parlamentnej rady sa bezodkladne vyhlasujú v tlači a vo vysielaní rozhlasu a televízie a ich vydanie sa oznamuje v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.¹⁵

Ak národná rada opätovne začne vykonávať svoju činnosť, na prvej schôdzi po obnovení činnosti schváli alebo zruší uznesenie Parlamentnej rady. Ak národná rada neschváli alebo zruší uznesenie prijaté Parlamentnou radou, takéto uznesenie stráca platnosť.¹⁶

Slobodný prístup k informáciám¹⁷

Každá povinná osoba, a teda aj národná rada, je povinná zverejniť tieto informácie:

- spôsob zriadenia povinnej osoby, jej právomoci a kompetencie a popis organizačnej štruktúry,
- miesto, čas a spôsob, akým možno získavať informácie; informácie o tom, kde možno podať žiadosť, návrh, podnet, sťažnosť alebo iné podanie,
- miesto, lehotu a spôsob podania opravného prostriedku a možnosti súdneho preskúmania rozhodnutia povinnej osoby vrátane výslovného uvedenia požiadaviek, ktoré musia byť splnené,
- postup, ktorý musí povinná osoba dodržiavať pri vybavovaní všetkých žiadostí, návrhov a iných podaní, vrátane príslušných lehôt, ktoré je nutné dodržať,

¹⁵ Čl. 11 ods. 1 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z..

¹⁶ Čl. 7 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z.

¹⁷ Zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov.

- prehľad predpisov, pokynov, inštrukcií, výkladových stanovísk, podľa ktorých povinná osoba koná a rozhoduje alebo ktoré upravujú práva a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb vo vzťahu k povinnej osobe,
- sadzobník správnych poplatkov, ktoré povinná osoba vyberá za správne úkony, a sadzobník úhrad za sprístupňovanie informácií.

Národná rada je tiež povinná zverejniť:

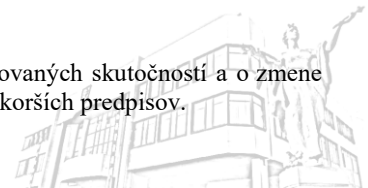
- termíny jej schôdzí a zasadaní výborov a návrh programu rokovania,
- zápisnice z verejných schôdzí,
- texty predložených návrhov zákonov do troch dní po ich podaní do Kancelárie národnej rady,
- texty schválených zákonov do troch dní po ich schválení v treťom čítaní,
- údaje o dochádzke poslancov národnej rady na jej schôdzach a na zasadnutiach jej výborov do troch dní po skončení každej schôdze národnej rady,
- výpisy o hlasovaní poslancov po každej schôdzi národnej rady okrem prípadov tajného hlasovania a hlasovania na neverejnej schôdzi.¹⁸

Utajovaná skutočnosť¹⁹

Utajovanou skutočnosťou je podľa zákona informácia alebo vec určená pôvodcom utajovanej skutočnosti, ktorú vzhľadom na záujem Slovenskej republiky treba chrániť pred vyzradením, zneužitím, poškodením, neoprávneným rozmnožením, zničením,

¹⁸ § 5 ods. 1 a 2 zákona č. 211/2000 Z. z.

¹⁹ Zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

stratou alebo odcudzením a ktorá môže vznikáť len v oblastiach, ktoré ustanoví vláda svojím nariadením.²⁰

Oprávnenou osobou s osobitným postavením podľa tohto zákona je v rozsahu svojej funkcie poslanec národnej rady. Poslanec sa stáva oprávnenou osobou po zložení predpísaného sľubu. Na poslanca národnej rady sa nevykonáva bezpečnostná previerka, ak tento zákon, osobitný zákon alebo medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná, neustanovuje inak. Poslanec je povinný okrem iného zachovávať pred nepovolanou osobou a pred cudzou mocou mlčanlivosť o informáciách a veciach obsahujúcich utajované skutočnosti počas utajenia týchto skutočností, a to aj po zániku oprávnenia oboznamovať sa s utajovanými skutočnosťami.

Prezidenta, poslanca národnej rady, predsedu vlády, predsedu a podpredsedu Najvyššieho kontrolného úradu SR, sudcu ústavného súdu môže oslobodiť od povinnosti mlčanlivosti o utajovaných skutočnostiach, s ktorými sa oboznámil počas výkonu funkcie, ak má vypovedať v konaní pred štátnym orgánom, národná rada.²¹

²⁰ § 2 písm. a) zákona č. 215/2004 Z. z.

²¹ § 2 písm. a), § 34 ods. 1 a § 40 ods. 2 zákona č. 215/2004 Z. z..

3. LEGISLATÍVNA ČINNOSŤ NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Mgr. Martin Mališka

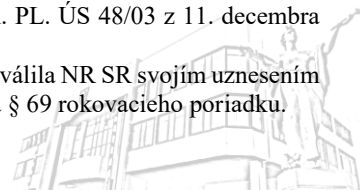
Národná rada je jediným ústavodarným a zákonodarným orgánom Slovenskej republiky.²² Zákonodarný proces je osobitným druhom ústavného procesu,²³ postupom navrhovania, prerokovávanía, schvaľovania a zverejňovania ústavných zákonov a zákonov. Národná rada okrem návrhov zákonov prerokúva a vyslovuje súhlas s medzinárodnými zmluvami a opätovne prerokúva zákony vrátené prezidentom. Rokovací poriadok ustanovuje v procese rokovania o návrhu zákona viacero časových obmedzení, ktoré majú zabezpečiť poslancom dostatočný priestor na preštudovanie návrhu zákona a sformulovanie pripomienok alebo pozmeňujúcich návrhov.

Pravidlá rokovania národnej rady sú obsiahnuté najmä v ústave, v rokovacom poriadku, v Legislatívnych pravidlách tvorby zákonov prijatých uznesením Národnej rady Slovenskej republiky č. 519/1996 z 18. decembra 1996 a uverejnených v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod č. 19/1997 Z. z.²⁴ a v Podrobnejších pravidlách rokovania Národnej rady Slovenskej republiky.

²² Pokiaľ nie je uvedené inak, informácie v tejto kapitole vychádzajú zo zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a z Ústavy Slovenskej republiky.

²³ Rozhodnutie Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 48/03 z 11. decembra 2003.

²⁴ Legislatívne pravidlá tvorby zákonov schválila NR SR svojim uznesením č. 519 z 18. decembra 1996 prijatým podľa § 69 rokovacieho poriadku.

Dôvody, ktoré vedú k príprave návrhu zákona, môžu byť rôzne:

- odstránenie alebo zmena ustanovenia, ktoré pri výklade a aplikácii zákona spôsobuje problémy (napr. nedostatočná zrozumiteľnosť, nejednoznačnosť, nepresnosť, resp. absencia definície pojmov a pod.),
- zrušenie právnej úpravy, ktorá nezodpovedá novým spoločenským podmienkam, alebo naopak potreba prijať novú právnu úpravu, ktorá reaguje na novú spoločenskú situáciu,
- rozhodnutie ústavného súdu o rozpore zákona alebo jeho ustanovení s ústavou a potreba tento stav odstrániť,
- politické rozhodnutie o novom spôsobe riešenia spoločenských vzťahov, ktoré treba upraviť zákonom,
- transpozícia smernice EÚ.

Uvedený výpočet dôvodov prípravy návrhu zákona nie je úplný; takmer vždy dochádza k ich kumuláciám, keďže obsah zákona je ovplyvnený ekonomicko-sociálnymi podmienkami, historickým vývojom, právnym vedomím spoločnosti a najmä jej politickým kontextom.

Právo predložiť návrh zákona na rokovanie národnej rady priznáva ústava

- poslancom národnej rady,
- výborom národnej rady a
- vláde.

Toto oprávnenie sa nazýva právom zákonodarnej iniciatívy.

Pri príprave návrhov zákonov postupuje vláda spravidla podľa Plánu legislatívnych úloh, ktorý vychádza z Programového vyhlásenia vlády a je vypracovaný osobitne na každý rok. Rámcový plán legislatívnych úloh vlády zahŕňa legislatívne úlohy

na celé volebné obdobie. V Pláne legislatívnych úloh sa uvádza názov zákona, ktorý má byť pripravený, ministerstvo alebo iný ústredný orgán štátnej správy, ktorý je zodpovedný za splnenie úlohy, termín v ktorom má byť táto úloha splnená a hlavné dôvody predloženia návrhu zákona. Okrem toho vláda predkladá do národnej rady aj návrhy zákonov, ktoré nie sú v Pláne legislatívnych úloh zahrnuté, a sú výsledkom rozhodnutia vlády venovať sa riešeniu aktuálnych a akútnych problémov.

3.1. Náležitosti návrhu zákona

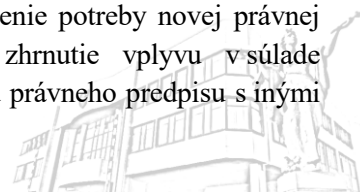
Paragrafované znenie návrhu zákona

Rokovací poriadok ustanovuje všeobecné náležitosti návrhu zákona, medzi ktoré patrí najmä požiadavka vypracovať návrh zákona v paragrafovanom znení, t. j. v podobe, v akej má byť schválený, a predložiť s návrhom zákona aj dôvodovú správu. V podrobnostiach sa postupuje podľa Legislatívnych pravidiel tvorby zákonov, ktoré sú pre navrhovateľa zákona záväzné.

Dôvodová správa k návrhu zákona

Dôvodová správa je povinnou súčasťou každého návrhu zákona. Úlohou dôvodovej správy je ozrejmiť zmysel návrhu zákona ako celku a odôvodniť znenie jeho jednotlivých ustanovení. Z toho vyplýva delenie dôvodovej správy na všeobecnú časť a osobitnú časť.

Všeobecná časť dôvodovej správy objasňuje cieľ predloženého návrhu zákona a formou podrobnej analýzy zhodnocuje súčasný stav najmä zo spoločenskej, ekonomickej a právnej stránky. Na toto zhodnotenie nadväzuje zdôvodnenie potreby novej právnej úpravy, spôsob jej vykonávania, zhrnutie vplyvu v súlade s doložkou vybraných vplyvov, súlad právneho predpisu s inými

právnymi predpismi a súlad návrhu zákona s právom EÚ vypracovaný formou doložky zlučiteľnosti tohto návrhu zákona s právom EÚ. Z hľadiska finančných dôsledkov návrhu zákona na štátny rozpočet a rozpočty samospráv treba návrh zákona vždy prerokovať s Ministerstvom financií Slovenskej republiky.

Osobitná časť dôvodovej správy obsahuje zdôvodnenie jednotlivých ustanovení navrhovaného zákona, t. j. jednotlivých paragrafov, resp. bodov. Dôvodová správa nemá charakter prameňa práva, no považuje sa za súčasť návrhu zákona a použije sa pri jeho výklade a uplatňovaní, rovnako ako písomné odôvodnenie schválených zmien a doplnkov k návrhu zákona.

3.2. Podanie návrhu zákona

Návrh zákona sa podáva predsedovi národnej rady písomne v potrebnom počte výťažkov a v elektronickej forme; musí obsahovať odôvodnenie a návrh uznesenia národnej rady. Elektronická forma sa nevyžaduje pri návrhu zákona obsahujúcom utajované skutočnosti podľa osobitného zákona. Návrh zákona sa považuje za podaný vtedy, ak je doručený predsedovi národnej rady cez podateľňu Kancelárie národnej rady v písomnej forme a v elektronickej forme.

Návrh zákona, ktorý bol podaný do národnej rady, označuje Kancelária národnej rady číslom parlamentnej tlače, ktoré je identifikačným číslom návrhu zákona s evidenčným významom v rámci národnej rady. Parlamentnou tlačou je každý materiál, ktorý je určený na rokovanie národnej rady (napr. návrhy zákonov, návrhy na voľbu sudcov, návrhy na vyslovenie nedôvery členovi vlády). Materiály sú číslované postupne, číslovanie sa končí skončením volebného obdobia. Číslo parlamentnej tlače je

uvedené na obale materiálu a je súčasťou označenia návrhu vo všetkých ďalších štádiách legislatívneho procesu.

Posúdenie návrhu zákona predsedom národnej rady

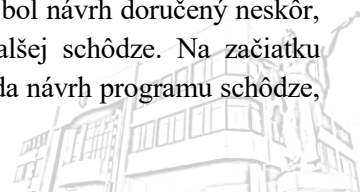
Predseda národnej rady, ktorému bol návrh zákona doručený, posudzuje, či návrh spĺňa všetky náležitosti podľa rokovacieho poriadku a podľa Legislatívnych pravidiel tvorby zákonov. Odbor legislatívy a aproximácie práva pripravuje informáciu o splnení ustanovených formálno-právnych náležitostí ako podklad pre vypracovanie návrhu rozhodnutia predsedu národnej rady o podanom návrhu zákona.

Predseda národnej rady posúdi náležitosti návrhu zákona do 24 hodín od jeho doručenia národnej rade. Ak návrh zákona nespĺňa náležitosti, predseda národnej rady odporučí navrhovateľovi zákona, aby nedostatky odstránil. Ak navrhovateľ s odporúčaním nesúhlasí, predseda národnej rady predloží svoje odporúčanie spolu so stanoviskom navrhovateľa zákona na najbližšiu schôdzu národnej rady, ktorá o nich rozhodne bez rozpravy.

Ak návrh zákona spĺňa všetky náležitosti, predseda národnej rady navrhne národnej rade prideliť návrh zákona ústavnoprávnemu výboru a podľa povahy veci aj ďalším výborom. Súčasne navrhne výbor, ktorý je pre tento návrh zákona gestorský.

Zaradenie návrhu zákona do programu schôdze

Návrh zákona, ktorý spĺňa náležitosti, zaradí predseda národnej rady do programu schôdze národnej rady. Ak bol doručený najmenej 15 dní pred začiatkom schôdze, tak sa uskutoční jeho prvé čítanie na najbližšej schôdzi; ak bol návrh doručený neskôr, predseda ho zaradí do programu ďalšej schôdze. Na začiatku každej schôdze schvaľuje národná rada návrh programu schôdze,

ktorý navrhuje predseda národnej rady. Poslanci môžu podávať návrhy na zmenu programu; o každom návrhu rozhodujú hlasovaním.

Po schválení programu možno tento meniť zaradením nového bodu alebo vypustením schváleného bodu na návrh aspoň troch poslaneckých klubov; nový bod programu môže národná rada hlasovaním bez rozpravy zaradiť aj na návrh predsedu národnej rady; poslanec môže navrhnúť presunutie bodov alebo zlúčenie rozpravy k viacerým bodom. Návrh zákona sa musí zverejniť na webovom sídle národnej rady najmenej 15 dní pred schôdzou národnej rady, na ktorej sa uskutoční jeho prvé čítanie.

Spät'vzatie návrhu zákona

Navrhovateľ zákona môže svoj návrh zákona vziať späť; v treťom čítaní však len so súhlasom národnej rady. V prípade, že navrhovateľom zákona je vláda, rozhoduje o návrhoch zákonov v zbere. Ak rozhoduje v zbere o návrhoch zákonov, potom musí v zbere rozhodovať aj o ich vzatí späť.²⁵ Podľa právneho názoru ústavného súdu sa rozhodnutie vlády podľa čl. 119 ústavy prijíma v zbere a nemožno ho nahradiť rozhodnutím člena vlády ani nijakého iného subjektu.²⁶

3.3. Prvé čítanie

Prvé čítanie prebieha na schôdzi národnej rady. Jeho cieľom je oboznámenie sa s návrhom zákona; navrhovateľ (poslanec, poverený poslanec alebo za vládu jej člen) ho uvedie na schôdzi

²⁵ Stanovisko Ústavnoprávneho výboru NR SR z 3. februára 2004.

²⁶ Rozhodnutie Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 1/96 z 21. novembra 1996.

národnej rady a zdôvodní, prečo je potrebné návrh prijať; zároveň ozrejmi podstatu a účel, ktorý návrh zákona sleduje.

Navrhovateľ a spravodajca

V rámci prvého čítania sa koná o návrhu zákona všeobecná rozprava. Ak ide o vládny návrh zákona, uvádza ho člen vlády, ktorý bol poverený uznesením vlády. Po navrhovateľovi vystupuje spravodajca, ktorého určí navrhnutý gestorský výbor. Úlohou spravodajcu je odporučiť poslancom ďalší postup rokovania o návrhu zákona (tzn. prerokovať návrh v druhom čítaní alebo vrátiť návrh predkladateľovi na dopracovanie alebo nepokračovať v rokovaní o návrhu). Spravodajca odporúča jednu z uvedených možností podľa vlastnej úvahy.

Všeobecná rozprava

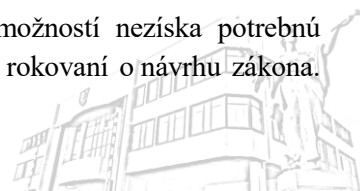
Po vystúpení spravodajcu sa koná k návrhu zákona všeobecná rozprava zameraná na podstatu návrhu zákona, v ktorej nemožno predkladať návrhy na zmenu a doplnenie návrhu zákona. Poslanci môžu len v rámci všeobecnej rozpravy navrhnúť ďalší postup v rokovaní o návrhu zákona, ktorý sa môže obsahom líšiť od postupu, ktorý navrhol spravodajca. Po skončení rozpravy sa najprv hlasuje o návrhu podanom poslancami a až potom sa hlasuje o návrhu spravodajcu.

Rozhodnutie národnej rady

Národná rada hlasovaním rozhodne, či:

- vráti návrh zákona navrhovateľovi na dopracovanie,
- nebude pokračovať v rokovaní o návrhu zákona, alebo
- návrh zákona prerokuje v druhom čítaní.

V prípade, ak žiadna z uvedených možností nezíska potrebnú väčšinu, národná rada nepokračuje v rokovaní o návrhu zákona.

Dopracovanému návrhu zákona ostáva pôvodné číslo parlamentnej tlačne, ku ktorému sa pridáva rímska jednotka.

Nový návrh zákona v tej istej veci možno podať najskôr o šesť mesiacov odo dňa jeho neschválenia; „tou istou vecou“ sa rozumejú tie isté právne vzťahy, ktoré upravoval neschválený návrh zákona. To sa nevzťahuje na návrh zákona, ktorý národná rada vrátila navrhovateľovi zákona na dopracovanie, na návrh zákona o štátnom rozpočte a na návrhy rozpočtov subjektov verejnej správy, ktorých rozpočty schvaľuje národná rada, a ktoré sa opätovne predkladajú za podmienok podľa osobitného zákona.

Pridelenie návrhu zákona výborom

Podkladom na rozhodovanie o pridelení návrhu zákona výborom je návrh predsedu národnej rady, ktorý môžu poslanci zmeniť a navrhnúť pridelenie návrhu zákona ďalším výborom alebo menšiemu počtu výborov, alebo môžu navrhnúť iný gestorský výbor alebo predĺženie lehoty na prerokovanie návrhu zákona. Ak národná rada neschváli žiadny návrh, tak sa postupuje podľa návrhu predsedu.

Stanovisko vlády k poslaneckému návrhu zákona

Poslanecký návrh zákona alebo návrh výboru na vydanie zákona, ktorý spĺňa ustanovené náležitosti doručí predseda národnej rady vláde a požiada ju o zaujatie stanoviska v lehote do 30 dní, po tom, čo sa národná uzniesla, že návrh zákona prerokuje v druhom čítaní. Úrad vlády určí príslušné ministerstvo, ktoré prerokuje svoje stanovisko k poslaneckému návrhu zákona s podpredsedom vlády, ministerstvami a úradom vlády v pripomienkovom konaní.

Pred rokovaním vlády o poslaneckom návrhu zákona sa zaoberá poslaneckým návrhom zákona Legislatívna rada vlády ako

poradný orgán vlády. Ak vláda nezaujme v 30-dňovej lehote stanovisko k poslaneckému návrhu zákona, národná rada rokuje o ňom aj bez stanoviska vlády, pričom dodatočne doručené stanovisko môže národná rada zohľadniť. Lehota 30 dní na zaujatie stanoviska vlády je lehota poriadková a jej plynutie nemá vplyv na obsah návrhu programu schôdze národnej rady.²⁷

3.4. Druhé čítanie

Druhé čítanie sa začína rokovaním o návrhu zákona vo výboroch národnej rady a pokračuje na schôdzi národnej rady.

Rokovanie o návrhu zákona vo výboroch

Rokovanie vo výboroch národnej rady sa pokladá za najdôležitejšiu časť zákonodarného procesu. Výbory sú iniciatívne a kontrolné orgány národnej rady. Ich hlavnou úlohou je podrobne rokovať o návrhoch zákonov, ktoré im národná rada prideliť.

Rokovanie sa začína vystúpením navrhovateľa, ktorým je pri vládnom návrhu zákona poverený člen vlády alebo vedúci iného ústredného orgánu štátnej správy. V prípade, ak sa člen vlády nemôže zúčastniť rokovania, môže byť so súhlasom výboru zastúpený štátnym tajomníkom alebo iným vedúcim pracovníkom rezortu. Poslanecký návrh zákona uvádza navrhovateľ; návrh na vydanie zákona skupinou poslancov, resp. Výborom, uvádza poverený poslanec.

Spravodajca

Po uvedení návrhu zákona dostáva slovo člen výboru, ktorého výbor poveril v súvislosti s konkrétnym návrhom zákona funkciou

²⁷ Stanovisko Ústavnoprávneho výboru NR SR z 3. júla 2000.

spravodajcu. Úlohou spravodajcu je informovať výbor o vyjadreniach, posudkoch a informáciách, ktoré mu boli doručené alebo ktoré si výbor alebo spravodajca vyžiadal. Ide najmä o stanovisko k návrhu zákona vypracované Odborom legislatívy a aproximácie práva Kancelárie národnej rady, ktoré majú poslanci k dispozícii. Navrhnuté pozmeňujúce alebo doplňujúce návrhy tohto stanoviska si môžu poslanci osvojiť. Na záver svojho vystúpenia spravodajca navrhne uznesenie výboru, v ktorom odporučí návrh zákona schváliť alebo ho vrátiť na dopracovanie, nepokračovať v rokovaní o ňom alebo ho odložiť.

Po vystúpení spravodajcu predsedajúci otvorí rozpravu, v ktorej majú poslanci možnosť vyjadrovať sa k jednotlivým ustanoveniam návrhu zákona, klásť navrhovateľovi otázky a podávať pozmeňujúce a doplňujúce návrhy. Výbor môže udeliť v rozprave slovo zamestnancom Kancelárie národnej rady alebo zástupcom verejnosti. Výbor udelí kedykoľvek slovo prezidentovi, členovi vlády, generálnemu prokurátorovi a predsedovi Najvyššieho kontrolného úradu SR. K prerokúvanej veci sa majú právo vyjadrovať aj poslanci, ktorí nie sú členmi tohto výboru; nemajú však právo hlasovať.

Okrem pozmeňujúcich návrhov môžu poslanci v rámci rozpravy navrhnuť v rokovaní o návrhu zákona postup odlišný od postupu navrhnutého spravodajcom. Záverečné slovo v rozprave patrí navrhovateľovi, ktorý má právo vyjadriť sa ku všetkému, čo v rozprave odznelo. Po skončení rozpravy výbor hlasuje o pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhoch podaných členmi výboru. O iných návrhoch, ktoré sú súčasťou doručených stanovísk, posudkov alebo petícií môže výbor hlasovať len v prípade, ak si ich niektorý z prítomných členov výboru osvojil, tzn. predložil ako vlastné návrhy.

Ak je predmetom rokovania návrh zákona, ktorým sa mení alebo dopĺňa iný zákon, tzn. novela, o pozmeňujúcich návrhoch, ktoré predložený návrh zákona rozširujú, môže výbor rokovať, len ak s tým navrhovateľ vyjadrí súhlas najneskôr pred hlasovaním. Pri prerokovaní návrhu zákona nemožno podať návrh, ktorým sa mení alebo dopĺňa iný zákon, ktorý obsahovo nesúvisí s prerokúvaným návrhom zákona.

Uznesenie výboru

Záverečným hlasovaním môže výbor odporučiť národnej rade:

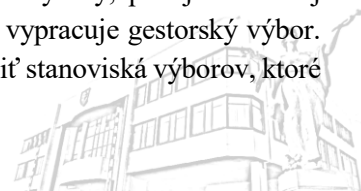
- návrh zákona schváliť,
- vrátiť návrh zákona navrhovateľovi na dopracovanie,
- odložiť rokovanie o návrhu zákona, alebo
- nepokračovať v rokovaní o návrhu zákona.

Výbor vypracúva o výsledku prerokovania návrhu zákona v druhom čítaní pre národnú radu písomnú správu, ktorá obsahuje schválené pozmeňujúce a dopĺňujúce návrhy a záverečné stanovisko výboru a ktorú výbor schvaľuje uznesením.

Ak najmenej tretina prítomných členov výboru nevyslovila s uznesením výboru súhlas, na požiadanie ktoréhokoľvek prítomného člena výboru sa ich stanovisko uvedie v uznesení ako menšinový názor; o uvedenie tohto stanoviska do uznesenia výboru môže požiadať aj poslanec, ktorý nehlasoval spolu s menšinou.

Gestorský výbor

Ak návrh zákona prerokovali viaceré výbory, podajú národnej rade písomnú spoločnú správu, ktorú vypracuje gestorský výbor. Úlohou gestorského výboru je zjednotiť stanoviská výborov, ktoré

o návrhu zákona rokovali a vypracovať pre národnú radu spoločnú správu výborov. Poslanci, ktorí sú členmi gestorského výboru tak rokujú o návrhu zákona dvakrát. Gestorský výbor zaujíma stanovisko k správam výborov a informuje o návrhoch, ktoré mu do začiatku jeho rokovania doručili poslanci, ak výboru, ktorého sú členmi, nebol pridelený návrh zákona na prerokovanie.

Na schôdzi gestorského výboru vystupuje ako prvý spravodajca s informáciou o výsledku rokovania výborov, ktorým bol návrh zákona pridelený. Spravodajca navrhuje spôsob hlasovania, tzn. poradie hlasovania o pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhoch k návrhu zákona, spoločné hlasovanie o návrhoch, ktoré spolu súvisia, resp. samostatné hlasovanie. Zároveň navrhuje, ktoré pozmeňujúce a doplňujúce návrhy by mal gestorský výbor odporučiť národnej rade schváliť a ktoré neschváliť.

Na záver navrhuje gestorský výbor svoje záverečné stanovisko k tomu, či odporúča národnej rade návrh zákona schváliť alebo ho vrátiť navrhovateľovi zákona na dopracovanie, alebo odložiť rokovanie o ňom, alebo nepokračovať v rokovaní o ňom. Po vystúpení spravodajcu predsedajúci otvorí rozpravu. V rozprave členovia gestorského výboru nemajú možnosť navrhovať ďalšie pozmeňujúce a doplňujúce návrhy ani zasahovať do návrhov ostatných výborov; môžu sa k nim len vyjadriť a navrhnúť spôsob hlasovania alebo znenie záverečného stanoviska odlišné od návrhu spravodajcu.

Spoločná správa výborov

Po skončení rozpravy poslanci hlasujú o jednotlivých návrhoch obsiahnutých v správach výborov. Svojím záverečným stanoviskom môže gestorský výbor odporučiť národnej rade návrh zákona schváliť, vrátiť ho navrhovateľovi na dopracovanie,

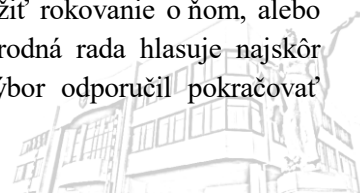
odložiť rokovanie o ňom alebo nepokračovať v rokovaní o ňom. Výsledkom rokovania gestorského výboru je spoločná správa, ktorá sa doručuje všetkým poslancom a navrhovateľovi zákona. V spoločnej správe sú zoradené všetky schválené pozmeňujúce a doplňujúce návrhy obsiahnuté v správach výborov s uvedením stanoviska gestorského výboru pozmeňujúci a doplňujúci návrh schváliť alebo neschváliť.

Gestorský výbor určí spoločného spravodajcu na prerokovanie návrhu zákona v národnej rade. Spoločný spravodajca informuje národnú radu o výsledku rokovania výborov a odôvodňuje návrh a stanovisko gestorského výboru. Ak gestorský výbor neschválil spoločnú správu alebo stanovisko, podáva spoločný spravodajca len informáciu o výsledkoch rokovania výborov a predkladá návrh na ďalší postup.

Rokovanie o návrhu zákona na schôdzi národnej rady

Rokovanie o návrhu zákona v druhom čítaní pokračuje na schôdzi národnej rady. O návrhu zákona v druhom čítaní môže národná rada rokovať najskôr po uplynutí 48 hodín od doručenia spoločnej správy výborov alebo informácie spoločného spravodajcu. O skrátení tejto lehoty môže na návrh gestorského výboru alebo spoločného spravodajcu rozhodnúť národná rada bez rozpravy, ak ide o jednoduchý návrh zákona. Návrh zákona uvedie na schôdzi národnej rady jeho navrhovateľ a po ňom vystúpi spoločný spravodajca, ktorý informuje poslancov o výsledku rokovania výborov a odôvodňuje návrh a stanovisko gestorského výboru.

Ak gestorský výbor alebo spoločný spravodajca odporúča vrátiť návrh zákona na dopracovanie, odložiť rokovanie o ňom, alebo nepokračovať v rokovaní o ňom, národná rada hlasuje najskôr o takomto návrhu. Ak gestorský výbor odporučil pokračovať

v rokovaní o návrhu zákona, predsedajúci otvorí rozpravu, v ktorej môžu podávať pozmeňujúce alebo doplňujúce návrhy k návrhu zákona, na ktoré je potrebný súhlas aspoň 15 poslancov. Svoj súhlas s podaním návrhu prejavia poslanci svojimi podpismi pod riadne sformulované písomné a odôvodnené znenie pozmeňujúceho návrhu. O pozmeňujúcich návrhoch, ktoré rozširujú predložený návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa iný zákon, tzn. novelu, možno hlasovať, len ak s návrhmi navrhovateľ vyjadril súhlas.

Hlasovanie o jednotlivých návrhoch na zmenu a doplnenie návrhu zákona sa uskutoční podľa odporúčania gestorského výboru. Najprv sa hlasuje o podaných pozmeňujúcich návrhoch zo spoločnej správy a potom o ostatných pozmeňujúcich návrhoch. Hlasovanie o návrhoch zo spoločnej správy výborov a o pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhoch podaných na schôdzi národnej rady sa koná najskôr po uplynutí 48 hodín od podania pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhov v rozprave. O skrátení lehoty rozhodne národná rada bez rozpravy, ak o to požiada gestorský výbor alebo spoločný spravodajca. Ak niektorý z poslancov navrhol v rozprave návrh zákona vrátiť, odložiť alebo nepokračovať v rokovaní o ňom, tzn. postup, ktorý je odlišný od záverečného stanoviska gestorského výboru, hlasuje sa najprv o tomto návrhu.

Ak v druhom čítaní národná rada neschválila návrh na vrátenie, odloženie alebo nepokračovanie v rokovaní o návrhu zákona, postúpi návrh zákona do tretieho čítania. Ak v druhom čítaní boli schválené pozmeňujúce alebo doplňujúce návrhy, koná sa tretie čítanie najskôr na druhý deň po ich schválení; skôr sa môže konať, ak o tom na návrh gestorského výboru alebo spoločného

spravodajcu rozhodne národná rada bez rozpravy a hlasuje o pristúpení k tretiemu čítaniu ihneď.

3.5. Tretie čítanie

V treťom čítaní hlasuje národná rada o návrhu zákona ako o celku. Poslanci môžu v rozprave navrhovať len opravu legislatívno-technických alebo jazykových chýb pozmeňujúcich alebo doplňujúcich návrhov, ktoré už boli prijaté v druhom čítaní. Ak by malo ísť o opravu iných chýb, vzťahujúcich sa na už schválené návrhy, pozmeňujúce alebo doplňujúce návrhy môže predložiť najmenej 30 poslancov. Rovnaký počet poslancov môže navrhnúť opakovanie druhého čítania.

Opakované druhé čítanie

V opakovanom druhom čítaní (vo výboroch, v gestorskom výbore alebo na schôdzi národnej rady) sa rokuje o návrhu zákona v znení doteraz schválených pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhov. Tieto možno ďalej meniť a dopĺňať; to sa vzťahuje aj na ustanovenia, ku ktorým neboli doteraz schválené pozmeňujúce a doplňujúce návrhy.

O opakovaní druhého čítania rozhodne národná rada bezodkladne hlasovaním po zistení, že ide o podnet 30 poslancov a návrh doteraz nebol uplatnený a nebolo o ňom rozhodnuté.²⁸ Tretie čítanie je záverečným štádiom rokovania o návrhu zákona. Poslanci hlasovaním vyjadrujú svoj postoj k návrhu zákona ako k celku.

²⁸ Stanovisko Ústavnoprávneho výboru NR SR z 25. septembra 1997.

3.6. Hlasovanie na schôdzi národnej rady

Národná rada rozhoduje o každom návrhu hlasovaním. Miesto poslanca, rečnícky pult a miesta pre navrhovateľa a spravodajcu sú pre tento účel vybavené technickým zariadením. Poslanci majú pridelené hlasovacie karty, ktoré umožňujú určiť, ktorý poslanec ako hlasoval. Poslanec musí pred hlasovaním priložiť hlasovaciu kartu k hlasovaciemu zariadeniu. Informačné panely umiestnené v rokovacej sále zobrazujú o. i. čas zostávajúci do konca hlasovania a výsledky hlasovania.

Ak z technických dôvodov nie je možné použiť elektronické hlasovanie, poslanci hlasujú zdvihnutím ruky, použitím hlasovacích lístkov alebo iným spôsobom, na ktorom sa uznesie národná rada. Hlasovanie sa spravidla uskutoční každý rokovací deň o 11. hodine a o 17. hodine, ak národná rada nerozhodne bez rozpravy inak.

Tajné hlasovanie

Národná rada využíva v niektorých prípadoch tajné hlasovanie. Tajne sa hlasuje v prípadoch ustanovených ústavou alebo ak sa na tom na návrh najmenej 15 poslancov uznesie bez rozpravy národná rada. Taký návrh sa podáva najneskôr do začiatku rokovania o tomto bode programu schôdze národnej rady. Pri hlasovaní poslanca je zastúpenie iným poslancom alebo inou osobou vylúčené.

Hlasovanie

Aby sa o návrhu zákona mohlo hlasovať, musí byť prítomný potrebný počet poslancov ustanovený ústavou (kvórum), t. j. nadpolovičná väčšina všetkých poslancov (tzv. absolútna väčšina, t. j. 76 hlasov), ktorá musí byť prítomná na začiatku každej

schôdze a potom aj pri každom hlasovaní. Na schválenie zákona je potrebná nadpolovičná väčšina prítomných poslancov (tzv. relatívna väčšina, najmenej teda 39 hlasov).

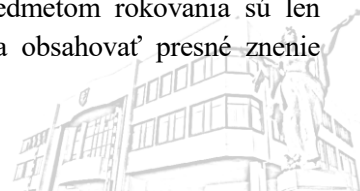
Na prijatie ústavy alebo ústavného zákona sa vyžaduje podpora troch pätín všetkých poslancov (tzv. kvalifikovaná alebo ústavná väčšina, t. j. 90 hlasov).

V niektorých prípadoch sa vyžaduje na schválenie návrhu absolútna väčšina, a to pri hlasovaní o návrhoch zákonov, ktoré prezident vrátil národnej rade na opätovné prerokovanie, pri voľbe predsedu a podpredsedov národnej rady, pri vyslovení súhlasu s medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 3 a 4 ústavy a pri vyslovení nedôvery vláde alebo jej členovi.

Po schválení návrhu zákona odbor legislatívy a aproximácie práva Kancelárie národnej rady pripraví čistopis zákona, v ktorom sú zapracované schválené pozmeňujúce a doplňujúce návrhy. Čistopis zákona podpisujú najvyšší ústavní činitelia. Prvý podpisuje schválený zákon predseda národnej rady, následne doručí Kancelária národnej rady zákon na podpis predsedovi vlády SR a prezidentovi SR.

3.7. Prezidentské veto

Prezident má právo vrátiť schválený zákon s pripomienkami do 15 dní odo dňa doručenia na opätovné prerokovanie do národnej rady. Ide o právo veta, ktoré môže prezident uplatniť, len ak ide o zákon, nie ústavný zákon. Ak prezident využije právo veta, vrátený zákon je zaradený do druhého čítania. Predmetom rokovania sú len pripomienky prezidenta, ktoré musia obsahovať presné znenie

navrhovanej úpravy, ak prezident nenavrhne neprijatie celého zákona.

Pri prerokovaní zákona, ktorý prezident vrátil do národnej rady s pripomienkami, nie je možné podať návrh na vrátenie tohto zákona navrhovateľovi na jeho dopracovanie, na odloženie rokovania o ňom alebo na nepokračovanie v rokovaní o ňom.²⁹ Na opätovné schválenie zákona, ktorý bol vrátený prezidentom do národnej rady je potrebné, aby zaň hlasovala nadpolovičná väčšina všetkých poslancov (t. j. minimálne 76).

3.8. Publikovanie zákona

Ak prezident nevyužil svoje právo veta a zákon nevrátil na opätovné prerokovanie, predseda národnej rady zašle zákon na uverejnenie v Zbierke zákonov Slovenskej republiky najneskôr do 21 dní od jeho schválenia.

Ak národná rada schváli zákon, ktorý prezident vrátil národnej rade s pripomienkami, zašle predseda národnej rady schválený zákon, vrátený prezidentom, po jeho opätovnom prerokovaní, najneskôr do 14 dní od jeho schválenia na vyhlásenie v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

Platnosť a účinnosť zákona

Zákon nadobúda platnosť dňom vyhlásenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a stáva sa tak súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky. Dátumom uvedeným v zákone ako deň účinnosti sa zákon stáva právne záväzným a každý je povinný riadiť sa jeho ustanoveniami. Čas medzi platnosťou a účinnosťou

²⁹ Stanovisko Ústavnoprávneho výboru NR SR z 10. septembra 2003.

zákona sa označuje ako legisvakančná lehota. Jej zmyslom je poskytnúť časový priestor na to, aby sa každý, komu zo zákona vyplývajú určité práva alebo povinnosti, mohol oboznámiť s jeho obsahom. Pri tvorbe, schvaľovaní a vyhlásení právnych predpisov sa dbá na to, aby medzi vyhlásením právneho predpisu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a dňom nadobudnutia jeho účinnosti uplynulo najmenej 15 dní.

3.9. Osobitný postup pri rokovaní o niektorých návrhoch zákonov

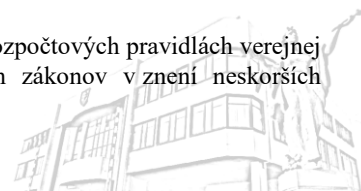
Skrátené legislatívne konanie

Ide o procedúru, ktorá umožňuje v krátkom čase schváliť návrh zákona. Neuplatňujú sa časové lehoty, ktoré ustanovuje rokovací poriadok v súvislosti s rokovaním o návrhu zákona. Na návrh vlády môže národná rada rozhodnúť o skrátenom legislatívnom konaní za mimoriadnych okolností, keď môže dôjsť k ohrozeniu základných ľudských práv a slobôd alebo bezpečnosti, alebo ak hrozia štátu značné hospodárske škody. Národná rada môže o skrátenom legislatívnom konaní rozhodnúť aj vtedy, ak si rozhodnutie Rady bezpečnosti Organizácie Spojených národov o akciách na zabezpečenie medzinárodného mieru a bezpečnosti vydané podľa čl. 41 Charty Organizácie Spojených národov vyžaduje neodkladné prijatie zákona.

Rokovanie o návrhu zákona o štátnom rozpočte

Rokovanie o návrhu zákona o štátnom rozpočte prebieha v druhom a treťom čítaní; návrh sa predkladá na základe osobitného zákona.³⁰ Vláda predkladá národnej rade na informáciu

³⁰ § 14 ods. 3 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

návrh rozpočtu verejnej správy do 15. októbra bežného roka, ak národná rada nerozhodne inak. Súčasťou rozpočtu verejnej správy je aj štátny rozpočet na príslušný rozpočtový rok, pričom na rozdiel od rozpočtu verejnej správy schvaľuje národná rada štátny rozpočet zákonom o štátnom rozpočte.

Návrh zákona o štátnom rozpočte sa prideluje všetkým výborom okrem mandátového a imunitného výboru, výboru pre nezlučiteľnosť funkcií, osobitného kontrolného výboru na kontrolu činnosti SIS, osobitného kontrolného výboru na kontrolu činnosti Vojenského spravodajstva a osobitného kontrolného výboru na kontrolu činnosti NBÚ. Rokovací poriadok ustanovuje sa, že návrh zákona o štátnom rozpočte nesmie obsahovať zmeny, doplnenia ani zrušenia iných zákonov.

Rokovanie o medzinárodných zmluvách

Rokovací poriadok ustanovuje osobitné pravidlá pre rokovanie o medzinárodných zmluvách. Medzinárodná zmluva, pred ktorej ratifikáciou je potrebný súhlas národnej rady sa prerokuje v druhom a treťom čítaní. O pridelení medzinárodnej zmluvy výborom a určení lehoty na prerokovanie rozhodne predseda národnej rady.

Ak vláda predkladá národnej rade na vyslovenie súhlasu medzinárodnú zmluvu podľa čl. 7 ods. 5 ústavy,³¹ musí byť takáto zmluva predložená spolu s doložkou prednosti. Doložka obsahuje

³¹ Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon, a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi.

posúdenie zmluvy z hľadiska jej prednosti voči konkrétnym zákonom a jej vplyvu na právny poriadok Slovenskej republiky.

V druhom čítaní gestorský výbor v uznesení najmä odporučí, či národná rada má alebo nemá vysloviť s medzinárodnou zmluvou súhlas. V treťom čítaní národná rada rozhodne, či vyslovuje alebo nevyslovuje s medzinárodnou zmluvou súhlas. Môže tiež rozhodnúť, že rokovanie o vyslovení súhlasu odkladá.

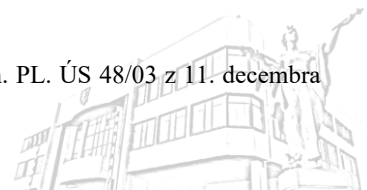
3.10. Ústavný súd Slovenskej republiky a legislatívna činnosť národnej rady

Strážcom ústavnosti v Slovenskej republike je ústavný súd. Je tiež jediným orgánom, ktorý môže *ex post* zasiahnuť do zákonodarnej činnosti národnej rady a konštatovať rozpor prijatého zákona s ústavou.³² Ústavný súd rozhoduje o súlade zákonov s ústavou, s ústavnými zákonmi a medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas národná rada a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom.

Ústavný súd začne konanie, ak návrh podá:

- a) najmenej pätina poslancov národnej rady,
- b) prezident,
- c) vláda,
- d) súd v súvislosti s prejednávanou vecou,
- e) generálny prokurátor,
- f) predseda súdnej rady, ak ide o právny predpis týkajúci sa výkonu súdnictva,

³² Rozhodnutie Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 48/03 z 11. decembra 2003.

g) verejný ochranca práv, ak ďalšie uplatňovanie právneho predpisu môže ohroziť základné práva alebo slobody alebo ľudské práva a základné slobody vyplývajúce z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a ktorá bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom.³³

Ak ústavný súd prijme návrh na konanie o súlade právnych predpisov,³⁴ môže aj bez návrhu uznesením pozastaviť účinnosť napadnutého právneho predpisu, jeho časti alebo niektorého jeho ustanovenia, ak ich ďalšie uplatňovanie môže ohroziť základné práva alebo slobody, alebo ľudské práva a základné slobody vyplývajúce z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala, a ktorá bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak hrozí značná hospodárska škoda alebo iný vážny nenapraviteľný následok. Predmetné rozhodnutia ústavného súdu sa uverejňujú v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

Rozhodnutia ústavného súdu sú všeobecne záväzné odo dňa ich vyhlásenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky. Zánik rozhodnutia vyhlásením rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej alebo zastavením konania oznámi predseda ústavného súdu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

Ak ústavný súd svojím rozhodnutím vysloví, že medzi právnymi predpismi je nesúlad, strácajú príslušné zákony, ich časti, prípadne niektoré ich ustanovenia účinnosť. Národná rada je povinná do

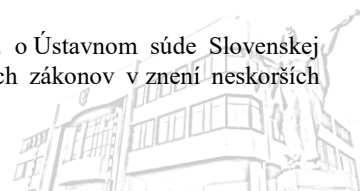
³³ § 74 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

³⁴ § 74 a nasl. zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

šiestich mesiacov od vyhlásenia rozhodnutia ústavného súdu uviesť zákon do súladu s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami vyhlásenými spôsobom daným zákonom. Ak tak národná rada neurobí, také zákony, ich časti alebo ustanovenia strácajú platnosť po šiestich mesiacoch od vyhlásenia rozhodnutia.

Stratou účinnosti alebo platnosti právnych predpisov na základe nálezu ústavného súdu sa neobnovuje platnosť právnych predpisov nimi zrušených, ak ústavný súd nerozhodne inak; ak však išlo len o ich zmenu alebo doplnenie, platí skorší právny predpis v znení platnom pred touto zmenou alebo doplnením, ak ústavný súd nerozhodne inak.³⁵

³⁵ § 91 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

4. KONTROLNÁ ČINNOSŤ NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ing. Martina Hogenová

Vzťah medzi zákonodarnou a výkonnou mocou vychádza z teórie del'by moci a je daný najmä formou vlády.³⁶ Slovenská republika má parlamentnú formu vlády, ktorú v tejto súvislosti charakterizuje najmä primárna legitimita parlamentu získaná voľbami a odvodená legitimita vlády, ústavnoprávna zodpovednosť vlády voči parlamentu, ktorá sa realizuje prostredníctvom rokovania o programovom vyhlásení vlády a jeho schvaľovaní, možnosti parlamentu vysloviť vláde nedôveru a ďalšími kontrolnými nástrojmi.³⁷ Kontrola sa nevzťahuje na dodržiavanie zákonov orgánmi súdnej moci.³⁸ Základným princípom parlamentnej demokracie je, že vláda zodpovedá parlamentu a je viazaná na jeho dôveru. Parlament má právo kontrolovať vládu, pýtať sa na určité jej úkony, informovať sa o nich a posudzovať ich.³⁹

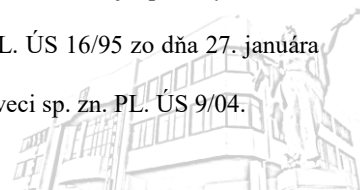
Pokiaľ ide o kontrolnú funkciu národnej rady, vychádza z čl. 86 ústavy. Do pôsobnosti národnej rady patrí najmä uznášať sa na ústave, ústavných a ostatných zákonoch a kontrolovať, ako sa dodržiavajú; rokovať o programovom vyhlásení vlády, kontrolovať činnosť vlády a rokovať o dôvere vláde alebo jej členom. Národná

³⁶ Pokiaľ nie je uvedené inak, informácie v tejto kapitole vychádzajú zo zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a z Ústavy Slovenskej republiky.

³⁷ Svák, J., Cibulka E. (2007). Ústavné právo Slovenskej republiky, Poradca podnikateľa, II. Vydanie, s. 210.

³⁸ Uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 16/95 zo dňa 27. januára 1995.

³⁹ Stanovisko sudcu Alexandra Bröstla vo veci sp. zn. PL. ÚS 9/04.

rada vykonáva kontrolu činnosti vlády aj iným spôsobom, prípadne aj s pomocou svojich orgánov, a to len v rámci ústavného oprávnenia. Ústava žiadnu inú kontrolu činnosti vlády národnou radou neupravuje.⁴⁰

4.1. Kontrolné právomoci národnej rady, ktoré môže uplatňovať ako celok

Vyslovenie dôvery/nedôvery (vláde alebo jej členovi)

Ide o právo národnej rady vysloviť vláde, ako aj jej jednotlivému členovi, nedôveru, vyjadrené v čl. 114 a v čl. 116 ústavy, čoho právnym (ústavným) dôsledkom je povinnosť prezidenta vládu, resp. jednotlivého člena vlády odvolať podľa čl. 115 resp. čl. 116 ústavy.

Z čl. 88 ústavy zároveň vyplýva, že návrh na vyslovenie nedôvery vláde alebo jej jednotlivému členovi národná rada prerokuje (len) vtedy, ak o to požiada najmenej pätina poslancov, pričom na vyslovenie nedôvery vláde alebo jej jednotlivému členovi je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých poslancov. Právo národnej rady vysloviť vláde, resp. jej jednotlivému členovi nedôveru treba považovať za hlavný ústavný nástroj na uplatňovanie kontrolnej právomoci národnej rady voči vláde, resp. jej jednotlivému členovi, ktorý v konečnom dôsledku smeruje k uplatneniu zodpovednosti vlády, resp. jej jednotlivého člena voči národnej rade. Vláda môže spojiť hlasovanie o prijatí zákona alebo hlasovanie v inej veci s hlasovaním o dôvere vláde.

⁴⁰ Uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 16/95 zo dňa 27. januára 1995.

Najmenej jedna pätina poslancov môže požiadať národnú radu o prerokovanie ich návrhu na vyslovenie nedôvery vláde alebo jej členovi. Návrh sa podáva predsedovi národnej rady; návrh musí byť vyhotovený písomne a odôvodnený. Predseda národnej rady zvolá schôdzu na prerokovanie tohto návrhu do 30 dní odo dňa, keď návrh dostal, ak poslanci nežiadajú zvolať schôdzu do siedmich dní. Návrh pridelí predseda národnej rady na prerokovanie všetkým výborom okrem mandátového a imunitného výboru a výboru pre nezlučiteľnosť funkcií.

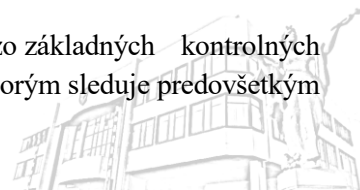
Rokovanie o programovom vyhlásení vlády

Vláda je povinná do 30 dní po svojom vymenovaní predstúpiť pred národnú radu, predložiť jej svoj program a požiadať ju o vyslovenie dôvery. Programové vyhlásenie vlády je základným dokumentom novovytvorenej vlády obsahujúcim jej program a tézy na konkrétne volebné obdobie. Na jeho základe potom vláda predkladá do národnej rady návrhy zákonov. Národná rada pri svojej kontrolnej činnosti vychádza aj z tohto dokumentu, na základe ktorého vyslovila vláde dôveru.

Správy

Ide o naplnenie informačného práva národnej rady, ktorá môže od vlády, vedúcich ústredných orgánov a vyšších štátnych funkcionárov žiadať správy o otázkach patriacich do ich pôsobnosti. Správu musia uvedené subjekty alebo funkcionári podať do 30 dní alebo v inej lehote určenej národnou radou, ktorá nemôže byť kratšia ako 15 dní. Ide o právo parlamentu, ktoré sa nevzťahuje iba na vládu alebo jej členov, ale aj na širší okruh orgánov, resp. funkcionárov orgánov výkonnej moci.

Prerokovanie správ je jedným zo základných kontrolných nástrojov národnej rady voči vláde, ktorým sleduje predovšetkým

plnenie jej Programového vyhlásenia, Plánu legislatívnych úloh vlády, ako aj vecných kompetencií jednotlivých ministerstiev. Okrem toho, vláda, ministerstvá a niektoré ústredné orgány štátnej správy predkladajú národnej rade na rokovanie rôzne druhy správ v zmysle rokovacieho poriadku ^a ostatných zákonov. Takéto správy sa predkladajú pravidelne; národná rada nemusí o ne osobitne žiadať.

Povinnosť vlády zúčastňovať sa na schôdzach národnej rady a schôdzach výborov

V zmysle čl. 85 ústavy, na požiadanie národnej rady alebo jej orgánu sa člen vlády alebo vedúci iného orgánu štátnej správy musí zúčastniť na jej schôdzi alebo na schôdzi jej orgánu. Okrem toho, predseda vlády a ostatní členovia vlády, predseda ústavného súdu, predseda Najvyššieho súdu SR, predseda Najvyššieho kontrolného úradu SR, guvernér Národnej banky Slovenska a generálny prokurátor majú právo byť prítomní na schôdzach národnej rady a nemožno ich zo schôdzi národnej rady vylúčiť. Na požiadanie národnej rady sa člen vlády alebo vedúci iného orgánu štátnej správy musí zúčastniť na jej schôdzi. Na schôdzi národnej rady môže člena vlády zastupovať len iný člen vlády.

4.2. Kontrolné právomoci, ktoré môžu uplatňovať orgány národnej rady

V kontrolnej činnosti národnej rady majú osobitné postavenie výbory. Národná rada si zriaďuje výbory ako svoje kontrolné a iniciatívne orgány. Okrem prerokúvania návrhov zákonov a iných materiálov vykonávajú výbory aj kontrolnú činnosť. Kontrolnú činnosť vykonávajú jednak výbory, ktoré sa bežne zúčastňujú na zákonodarnej činnosti a jednak osobitné

kontrolné výbory, zriadené špeciálne na výkon kontroly činnosti spravodajských služieb a Národného bezpečnostného úradu.

Národná rada si nemôže zriaďovať tzv. vyšetrovacie výbory ani komisie, pretože ústava neumožňuje národnej rade vykonávať niektoré právomoci, podobné orgánom činným v trestnom konaní, ani jej neumožňuje predvolávať občanov, vypočúvať ich a ukladať im ďalšie obmedzenia ich základných práv a slobôd z dôvodu uskutočňovania kontrolnej pôsobnosti národnej rady, a to bez ohľadu na to, či kontrolu vykonáva poslanec alebo orgán národnej rady.⁴¹

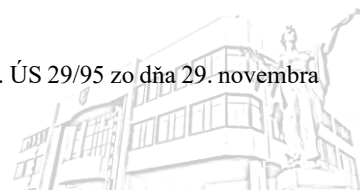
Osobitné kontrolné výbory

V zmysle rokovacieho poriadku si národná rada zriaďuje z poslancov osobitné kontrolné výbory na kontrolu činnosti Národného bezpečnostného úradu a služieb vykonávaných podľa osobitných predpisov, t. j. Slovenskej informačnej služby a Vojenského spravodajstva.

Práva a povinnosti osobitných kontrolných výborov a ich členov upravujú osobitné predpisy, konkrétne § 5 a 6 zákona NR SR č. 46/1993 Z. z. o Slovenskej informačnej službe v znení neskorších predpisov, § 11 zákona č. 500/2022 Z. z. o Vojenskom spravodajstve a § 72 až 74 zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností v znení neskorších predpisov (kontrola činnosti Národného bezpečnostného úradu).

Členov osobitného kontrolného výboru volí národná rada podľa princípu pomerného zastúpenia členov poslaneckého klubu alebo

⁴¹ Uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 29/95 zo dňa 29. novembra 1995.

poslaneckých klubov a vzhľadom na určený počet členov osobitného kontrolného výboru. Poslanec sa môže členstva v kontrolnom výbore vzdať. Rokovanie osobitných kontrolných výborov je neverejné, zúčastňujú sa na ňom členovia výboru a ďalšie osoby len so súhlasom výboru. Predseda národnej rady má právo zúčastniť sa na rokovaní osobitných kontrolných výborov. Ostatné ustanovenia rokovacieho poriadku sa na rokovanie týchto výborov vzťahujú primerane.

Poslanecký prieskum

Poslanec alebo skupina poslancov môže vykonať poslanecký prieskum, aby zistili, ako sa dodržiavajú a vykonávajú zákony a či hospodárenie s verejnými prostriedkami je s nimi v súlade, ak ich vykonaním poslaneckého prieskumu poverí národná rada alebo výbor. Poslanecký prieskum môže poslanec alebo skupina poslancov vykonať v:

- orgánoch verejnej moci a vo verejnoprávnych inštitúciách, ktoré hospodária s prostriedkami rozpočtov, ktoré podľa zákona schvaľuje národná rada,
- subjektoch, ktoré hospodária s majetkom, záväzkami, finančnými prostriedkami, majetkovými právami a pohľadávkami štátu a verejnoprávnych inštitúcií,
- právnických osobách s majetkovou účasťou štátu a v právnických osobách s majetkovou účasťou verejnoprávnych inštitúcií.

Subjekty sú povinné poskytnúť poslancovi alebo skupine poslancov informácie, vysvetlenia a podklady súvisiace s výkonom poslaneckého prieskumu a na žiadosť ich prijať.

4.3. Kontrolné právomoci, ktoré môžu uplatňovať individuálni poslanci

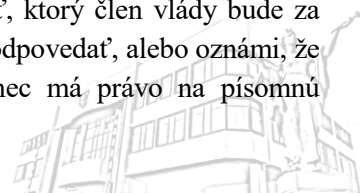
Hodina otázok

Hodina otázok je súčasťou programu schôdze národnej rady vždy vo štvrtok, ak je rokovacím dňom, a začína sa o 14. hodine. Do programu nie je zaradená vtedy, ak bola schôdza zvolaná na žiadosť najmenej jednej pätiny poslancov. Počas hodiny otázok odpovedajú členovia vlády, generálny prokurátor a predseda Najvyššieho kontrolného úradu SR na aktuálne otázky, najmä z ich pôsobnosti.

Otázky musia byť formulované stručne a musia umožňovať stručnú odpoveď. Odpoveď na položenú otázku môže trvať najviac päť minút. Prednes ústne podanej doplňujúcej otázky môže trvať najviac dve minúty.

Ak chce poslanec položiť viac ako jednu otázku, každá z nich musí byť napísaná a predložená osobitne. Poradie otázok sa určuje žrebotom zo všetkých podaných otázok. Poslanec, ktorý písomne položil otázku, má právo položiť ešte jednu doplňujúcu otázku ústne. Osobitne sa žrebujú otázky adresované predsedovi vlády, ktorý odpovedá prvých 15 minút, a otázky adresované ostatným členom vlády, generálnemu prokurátorovi a predsedovi Najvyššieho kontrolného úradu SR.

Na hodine otázok musia byť prítomní všetci členovia vlády. Ak sa bude na hodine otázok diskutovať len o určitom probléme, stačí, ak bude prítomný príslušný člen vlády. V odôvodnených prípadoch môže predseda vlády určiť, ktorý člen vlády bude za neprítomného člena vlády na otázky odpovedať, alebo oznámi, že bude na ne odpovedať sám. Poslanec má právo na písomnú

odpoveď do 30 dní len vtedy, ak mal možnosť otázku predniesť v rámci 60 minút, t. j. v rámci hodiny otázok, a ak nedostal na svoju otázku odpoveď (napríklad pre neprítomnosť člena vlády, nedostatok potrebných informácií a podobne).

Interpelácie

Interpelácia znamená požiadavku respektíve kvalifikovanú otázku, aby vláda (minister) objasnila určité konanie alebo svoju politiku. Interpelácia je kontrolným prostriedkom národnej rady voči vláde, jej členovi alebo vedúcemu ústredného orgánu štátnej správy. Poslanec môže toto právo uplatniť samostatne. Ústava ustanovuje právo poslanca národnej rady interpelovať vládu, člena vlády alebo vedúceho iného ústredného orgánu štátnej správy vo veciach ich pôsobnosti. Zároveň toto ustanovenie ústavy poslancovi národnej rady zaručuje právo dostať od interpelovaného odpoveď na interpeláciu do 30 dní, z čoho možno implikovať povinnosť interpelovaného odpovedať na interpeláciu v tejto ústavnej lehote.

Interpelácia sa podáva písomne predsedovi národnej rady (prostredníctvom podateľne), ktorý ju zašle interpelovanému, predsedovi vlády a na vedomie poslaneckým klubom. Nemožno interpelovať prezidenta, generálneho prokurátora, predsedu ústavného súdu alebo ďalších ústavných činiteľov alebo štátnych funkcionárov, ktorí nie sú členmi vlády alebo vedúcimi iného ústredného orgánu štátnej správy.

Interpelovaný je do 30 dní povinný písomne odpovedať interpelujúcemu a predsedovi národnej rady. Môže odpovedať aj ústne v rámci bodu programu schôdze určeného na interpelácie, čo ho však nezaväzuje povinnosťou odpovedať aj písomne. Ak národná rada vyhlási interpeláciu za nalievajúcu, určí na odpoveď kratšiu

lehotu, ktorá však nesmie mať menej ako 15 dní. Lehota určená na odpoveď začína plynúť od odoslania prepisu interpelácie z Kancelárie národnej rady.

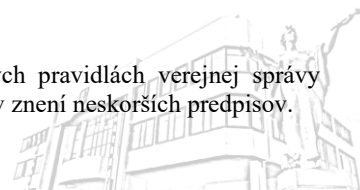
Po doručení odpovede na interpeláciu sa na najbližšiu schôdzu národnej rady zaradí do programu rozprava o tejto odpovedi, na ktorej je nevyhnutná prítomnosť interpelovaného. Interpelujúci poslanec sa vyjadrí, či považuje odpoveď za uspokojivú. Ak ju nepovažuje za uspokojivú, národná rada zaujme stanovisko k odpovedi prijatím uznesenia. Na návrh vlády sa hlasovanie o uznesení môže spojiť s hlasovaním o dôvere vláde.

4.4. Štátny rozpočet, kontrola finančného hospodárenia štátu

Národná rada vykonáva významnú kontrolnú funkciu vo vzťahu k finančnému hospodáreniu štátu a celej verejnej správy. Národná rada schvaľuje každoročne zákon o štátnom rozpočte. Do tohto procesu je zapojený aj Najvyšší kontrolný úrad SR, ktorý vypracúva stanoviská k návrhu štátneho rozpočtu a k návrhu záverečného účtu. Tieto stanoviská prerokúva národná rada.

Vláda predkladá návrh štátneho záverečného účtu národnej rade a Najvyššiemu kontrolnému úradu Slovenskej republiky do 20. mája bežného roka. Národná rada rozhodne o použití prebytku štátneho rozpočtu.⁴² Vláda predkladá súhrnnú výročnú správu za príslušný rozpočtový rok na informáciu národnej rade do 20. novembra bežného rozpočtového roka. Vláda predkladá v rámci návrhu rozpočtu verejnej správy aj informáciu o očakávanej

⁴² Zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

skutočnosti bežného rozpočtového roka v porovnaní so schváleným rozpočtom verejnej správy na bežný rozpočtový rok.⁴³

Národná rada schvaľuje aj rozpočty iných právnických osôb, ktoré vytvorila, a prerokúva ich plnenie. Počet takýchto návrhov rozpočtov sa mení a súvisí so vznikom nových, prípadne zánikom existujúcich inštitúcií v priebehu volebného obdobia, resp. so zmenou úloh, ktorá im vyplýva z novoprijatých zákonov.

Kontrolná činnosť Národnej rady Slovenskej republiky – vybrané predkladané správy a materiály		
Predkladateľ	Materiál	Termín
Národná banka Slovenska	Správa o finančnej stabilite	dvakrát ročne
Vláda	Správa za predchádzajúci kalendárny rok o štátnej politike starostlivosti o Slovákoch žijúcich v zahraničí a o poskytnutej štátnej podpore Slovákom žijúcim v zahraničí spolu s návrhom programu štátnej politiky starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí na ďalší rok obsahujúcim predpokladanú sumu rozpočtových prostriedkov potrebných na jej realizáciu.	do 1. septembra každoročne

⁴³ Tamtiež.

Verejný ochranca práv	Správa o činnosti	každoročne v prvom štvrtroku
Slovenská informačná služba	Správa o plnení úloh SIS	najmenej raz ročne
Minister obrany SR	Správa o plnení úloh Vojenského spravodajstva	najmenej raz ročne
Rada Rozhlasu a televízie Slovenska	Správa o činnosti Výročná správa o činnosti RTVS v predchádzajúcom kalendárnom roku spolu so svojím stanoviskom aj výročnú správu o činnosti Rozhlasu a televízie Slovenska v predchádzajúcom kalendárnom roku.	do 31. mája každoročne
Rada pre vysielanie a retransmisiu	Výročná správa o stave vysielania a o svojej činnosti	do 90 dní po skončení kalendárneho roka
Sociálna poisťovňa	Výročná správa o činnosti Sociálnej poisťovne	po schválení dozornou radou

Kontrola finančného hospodárenia – vybrané predkladané materiály		
Predkladateľ		
Vláda	Návrh rozpočtu verejnej správy a vládny návrh zákona o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok. Súčasne s návrhom zákona o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok schvaľuje národná rada limity verejných výdavkov subjektov verejnej správy a ďalších súčastí rozpočtu verejnej správy rozpočtovaných v rozpočte verejnej správy.	do 15. októbra bežného roka, ak národná rada nerozhodla inak
Najvyšší kontrolný úrad SR	Stanovisko k návrhu Štátneho rozpočtu SR, v ktorom hodnotí aj návrh rozpočtu verejnej správy na príslušný rok. Správu o výsledkoch kontrolnej činnosti za uplynulý kalendárny rok	30 dní po rozhodnutí vlády najneskôr do konca marca
Sociálna poisťovňa	Výročnú správu o činnosti Sociálnej poisťovne.	po schválení dozornou radou

	<p>Návrh rozpočtu Sociálnej poisťovne na príslušný kalendárny rok s predpokladaným vývojom príjmov a výdavkov na obdobie nasledovných dvoch rokov, so stanoviskom dozornej rady k návrhu (po schválení vládou)</p> <p>Návrh strategických zámerov činnosti SP so stanoviskom dozornej rady</p>	<p>v termíne určenom na predloženie návrhu štátneho rozpočtu,</p> <p>do 6 mesiacov odo dňa jeho vymenovania, po schválení vládou.</p>
<p>Exportno- importná banka SR (EXIMBANKA)</p>	<p>Návrh rozpočtu Eximbanky na nasledujúci rozpočtový rok</p> <p>Návrh svojho rozpočtu na rozpočtový rok so stanoviskom vlády. Súčasťou návrhu rozpočtu Eximbanky na rozpočtový rok je návrh obchodno-finančného plánu Eximbanky na príslušný rozpočtový rok</p>	<p>po jeho prerokovaní vo vláde</p> <p>termín ustanovený na predkladanie návrhu štátneho rozpočtu na každý rozpočtový rok</p>
<p>Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou</p>	<p>Rozpočet úradu</p>	<p>Po schválení dozornou radou</p>
<p>Vláda</p>	<p>Návrh štátneho záverečného účtu</p>	<p>do 20. mája bežného roka</p>
<p>Najvyšší kontrolný úrad SR</p>	<p>Stanovisko k návrhu štátneho záverečného účtu SR</p>	<p>V lehote 30 dní po rozhodnutí vlády</p>

5. KREAČNÁ ČINNOSŤ NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

RNDr. Katarína Kubišová

5.1. Právny základ kreačnej činnosti národnej rady⁴⁴

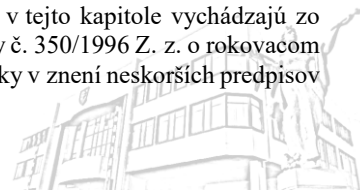
Kreačná činnosť národnej rady predstavuje významnú oblasť jej pôsobnosti a môžeme ju rozdeliť na kreačnú činnosť smerom dovnútra a smerom navonok. Kreačnou činnosťou smerom dovnútra rozumieme voľbu funkcionárov národnej rady – predsedu, podpredsedov a iných funkcionárov, vytváranie výborov národnej rady a voľbu ich funkcionárov. Smerom navonok sa pod ňou rozumie zriaďovanie iných orgánov ustanovených ústavou a zákonmi, a taktiež voľba ich funkcionárov.

Kreačnú činnosť národnej rady definuje ústava. Do pôsobnosti národnej rady explicitne podľa ústavy patrí:

- zriaďovať zákonom ministerstvá a ostatné orgány štátnej správy,
- voliť a odvolávať predsedu a podpredsedu Najvyššieho kontrolného úradu SR a troch členov súdnej rady.

Kreačnú činnosť smerom dovnútra upravuje taktiež ústava. Predsedu národnej rady volí a odvoláva v tajnom hlasovaní národná rada nadpolovičnou väčšinou hlasov všetkých poslancov. Predseda je zodpovedný len národnej rade. Predseda národnej rady

⁴⁴ Pokiaľ nie je uvedené inak, informácie v tejto kapitole vychádzajú zo zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a z Ústavy Slovenskej republiky.

ostáva vo funkcii aj po uplynutí volebného obdobia, kým si národná rada nezvolí nového predsedu.

Predseda národnej rady zastupujú podpredsedovia. Tajným hlasovaním ich volí a odvoláva národná rada nadpolovičnou väčšinou hlasov všetkých poslancov. Podpredseda národnej rady je zodpovedný národnej rade. Národná rada zriaďuje z poslancov výbory ako svoje iniciatívne a kontrolné orgány; ich predsedov volí tajným hlasovaním.

Rokovací poriadok stanovuje, že národná rada vykonáva pôsobnosť podľa ústavy v zákonodarnej a kontrolnej činnosti, v oblasti zahraničných vzťahov a v zriaďovaní vlastných a iných orgánov, ako aj v ďalších činnostiach, ak to ustanovuje zákon. Národná rada okrem iných oblastí pôsobnosti podľa rokovacieho poriadku najmä:

- podáva prezidentovi návrhy na vymenovanie sudcov ústavného súdu,
- podáva prezidentovi návrhy na vymenovanie a odvolanie generálneho prokurátora.

Národná rada schvaľuje volebný poriadok, v ktorom sa upravujú podrobnosti o hlasovaní a o voľbách na ustanovujúcej schôdzi. Tento volebný poriadok sa uplatní aj počas volebného obdobia.

Podrobnejšie pravidlá voľby predsedu a podpredsedov národnej rady, predsedov a podpredsedov výborov národnej rady stanovuje rokovací poriadok. Detaily a presný postup jednotlivých druhov volieb stanovuje volebný poriadok, ktorý spravidla schvaľuje národná rada na začiatku nového volebného obdobia.

Rokovací poriadok a zákony, upravujúce jednotlivé ďalšie oblasti, presnejšie definujú funkcionárov jednotlivých orgánov a inštitúcií, ktorých volí, navrhuje, alebo schvaľuje národná rada. Tieto zákony upravujú kritériá, ktoré títo kandidáti musia spĺňať, dĺžku ich funkčného obdobia, ako aj spôsob a podmienky, za akých môžu predčasne ukončiť svoje funkčné obdobie, alebo byť odvolaní zo svojej funkcie.

V rokovacom poriadku bola v minulosti upravená voľba a odvolávanie sudcov. Táto časť bola však zrušená zákonom č. 399/2015 Z. z. Návrhy kandidátov na vymenovanie sudcov a návrhy na odvolanie sudcov predkladá prezidentovi súdna rada. Prezident na návrh súdnej rady vymenúva a odvoláva sudcov. Vymenúva ich bez časového obmedzenia.

5.2. Inštitúcie spadajúce pod kreačnú činnosť národnej rady

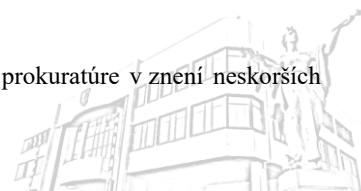
Generálny prokurátor a špeciálny prokurátor

Generálneho prokurátora vymenúva a odvoláva prezident Slovenskej republiky na návrh Národnej rady Slovenskej republiky.⁴⁵

Jeden návrh na voľbu kandidáta na špeciálneho prokurátora môžu podať národnej rade:

- a) poslanec národnej rady,
- b) minister spravodlivosti Slovenskej republiky,
- c) verejný ochranca práv,
- d) generálny prokurátor,

⁴⁵ § 7 ods. 2 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov.

- e) rada prokurátorov,
- f) profesijná organizácia právnikov,
- g) právnická fakulta vysokej školy so sídlom v Slovenskej republike a Ústav štátu a práva Slovenskej akadémie vied.⁴⁶

Návrhy na vymenovanie generálneho prokurátora a špeciálneho prokurátora sa podávajú ústavnoprávnemu výboru, ktorý ich predloží so svojim stanoviskom predsedovi národnej rady. Predseda národnej rady navrhne zaradenie voľby kandidáta na generálneho prokurátora a voľby kandidáta na špeciálneho prokurátora na najbližšiu schôdzu národnej rady.

Navrhnutý je kandidát, ktorý získal vo voľbách nadpolovičnú väčšinu hlasov prítomných poslancov. Ak kandidát nebol zvolený, vykoná sa opakovaná voľba. Na opakovanej voľbe sa zúčastnia dvaja navrhovaní, ktorí získali najväčší počet hlasov. V prípade rovnosti počtu hlasov sa na opakovanej voľbe zúčastnia všetci navrhovaní, ktorí tento počet získali. Ak kandidát na vymenovanie generálneho prokurátora nebol zvolený, vykonajú sa nové voľby.

Návrh na odvolanie generálneho prokurátora alebo špeciálneho prokurátora môže písomne podať najmenej pätina poslancov. Návrh sa podáva Ústavnoprávnemu výboru NR SR, ktorý ho so svojim stanoviskom predloží predsedovi národnej rady. Predseda národnej rady zaradí návrh na odvolanie generálneho prokurátora alebo špeciálneho prokurátora so stanoviskom Ústavnoprávnemu výboru NR SR na program najbližšej schôdzy národnej rady. Generálnemu prokurátorovi a špeciálnemu prokurátorovi musí byť umožnené vyjadriť sa o návrhu na jeho odvolanie.

⁴⁶ § 24a ods. 3 č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry v znení neskorších predpisov.

Národná rada si pred hlasovaním o odvolaní špeciálneho prokurátora z funkcie vyžiada stanovisko rady prokurátorov a generálneho prokurátora, ktoré rada prokurátorov a generálny prokurátor predložia národnej rade v lehote do siedmich dní odo dňa doručenia uznesenia národnej rady, ktorým žiada o vydanie stanoviska.⁴⁷ Návrh na odvolanie generálneho prokurátora alebo špeciálneho prokurátora je schválený, ak zaň hlasovala nadpolovičná väčšina prítomných poslancov. Návrh na odvolanie generálneho prokurátora podáva národná rada prezidentovi.

Komisár pre deti a Komisár pre osoby so zdravotným postihnutím

Komisára volí národná rada z kandidátov navrhnutých príslušným výborom národnej rady. Návrh na kandidáta na komisára môže príslušnému výboru národnej rady predložiť len poslanec národnej rady.⁴⁸ Funkčné obdobie komisára je šesť rokov a začína plynúť dňom začatia výkonu funkcie komisára.⁴⁹

Dôvody, pre ktoré národná rada odvolá alebo môže odvolať komisára definuje § 19 zákona č. 176/2015 Z. z. o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím.

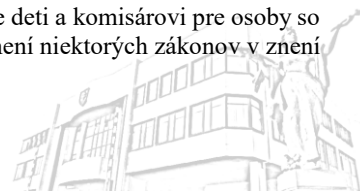
Najvyšší kontrolný úrad

Návrhy kandidátov na predsedu a podpredsedov Najvyššieho kontrolného úradu SR môžu podávať poslanci, a to písomne, predsedovi národnej rady najneskôr do desiatich dní pred určeným

⁴⁷ Zákon č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakateloch prokuratúry v znení neskorších predpisov.

⁴⁸ Zákon č. 176/2015 Z. z. o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

⁴⁹ Tamtiež.

dňom voľby. Súčasťou návrhu je prehľad o vzdelaní a praxi navrhovaných a ich písomný súhlas s kandidatúrou.

Voľby predsedu a podpredsedov Najvyššieho kontrolného úradu SR sa konajú najneskôr 30 dní pred uplynutím ich funkčného obdobia. Deň voľby predsedu a podpredsedov Najvyššieho kontrolného úradu SR určuje predseda národnej rady.

Za predsedu a podpredsedu Najvyššieho kontrolného úradu SR je zvolený kandidát, ktorý získal v hlasovaní nadpolovičnú väčšinu hlasov prítomných poslancov. Ak predseda alebo podpredseda Najvyššieho kontrolného úradu SR nebol zvolený, vykoná sa opakovaná voľba. Na opakovanej voľbe sa zúčastnia tí dvaja kandidáti, ktorí získali najväčší počet hlasov; v prípade rovnosti počtu hlasov sa na opakovanej voľbe zúčastnia všetci kandidáti, ktorí tento počet získali. Ak predseda alebo podpredseda Najvyššieho kontrolného úradu SR v opakovanej voľbe nebol zvolený, vykonajú sa nové voľby. Funkčné obdobie predsedu a podpredsedov je sedem rokov.⁵⁰

Dôvody na odvolanie predsedu/podpredsedu Najvyššieho kontrolného úradu upravuje § 12 zákona NR SR č. 39/1993 Z. z. o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky. Návrh na odvolanie predsedu a podpredsedu Najvyššieho kontrolného úradu SR môžu podávať poslanci; návrhy sa podávajú predsedovi národnej rady, ktorý ich predloží národnej rade na jej najbližšej schôdzi. Návrhy musia byť podané písomne a odôvodnené. Predsedovi alebo podpredsedovi Najvyššieho kontrolného úradu SR sa musí umožniť vyjadriť sa o návrhu na jeho odvolanie. Návrh

⁵⁰ § 8 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 39/1993 Z. z. o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

na odvolanie predsedu a podpredsedu Najvyššieho kontrolného úradu SR je schválený, ak zaň hlasovala nadpolovičná väčšina prítomných poslancov.

Národná banka Slovenska

Banková rada má šesť členov. Členmi bankovej rady sú guvernér, dvaja viceguvernéri a traja ďalší členovia. Guvernéra a viceguvernérov vymenúva a odvoláva prezident na návrh vlády schválený národnou radou; ak neboli vymenovaní zo zamestnancov Národnej banky Slovenska, dňom vymenovania im vzniká pracovný pomer k Národnej banke Slovenska.

Funkčné obdobie členov bankovej rady je šesťročné. Tá istá osoba môže byť vymenovaná za člena bankovej rady opätovne, pričom však za guvernéra môže byť vymenovaná najviac na dve funkčné obdobia a za viceguvernéra tiež najviac na dve funkčné obdobia.⁵¹

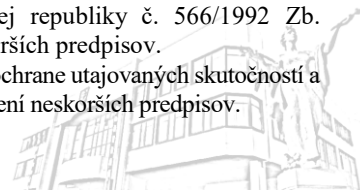
Národný bezpečnostný úrad

Riaditeľa Národného bezpečnostného úradu, ak spĺňa stanovené predpoklady, volí a odvoláva národná rada na návrh vlády. Funkčné obdobie riaditeľa bezpečnostného úradu je sedem rokov a začína plynúť odo dňa zvolenia do funkcie riaditeľa bezpečnostného úradu. Tú istú osobu možno zvoliť za riaditeľa bezpečnostného úradu najviac na dve funkčné obdobia.⁵²

Národná rada môže odvolať riaditeľa bezpečnostného úradu z funkcie na základe návrhu 30 poslancov alebo na návrh vlády po

⁵¹ § 7 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska v znení neskorších predpisov.

⁵² § 71 ods. 2 a 3 zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

splnení niektorej z podmienok definovaných v § 71 zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností.

Rada pre mediálne služby

Rada má deväť členov, ktorých volí a odvoláva národná rada. Národná rada volí členov rady po verejnom vypočutí kandidátov. Verejné vypočutie kandidáta zabezpečuje príslušný výbor národnej rady. Verejné vypočutie je vysielané naživo na webovom sídle národnej rady.

Návrhy kandidátov na členov rady môžu príslušnému výboru národnej rady predkladať profesijné inštitúcie a občianske združenia pôsobiace v oblasti médií, kultúry, vedy, vzdelávania alebo športu, registrované cirkvi a náboženské spoločnosti a občianske združenia občanov so zdravotným postihnutím prostredníctvom poradného orgánu vlády Slovenskej republiky pre problematiku občanov so zdravotným postihnutím.⁵³ Funkčné obdobie člena rady je šesťročné. Člena rady možno zvoliť najviac na dve funkčné obdobia.⁵⁴

Podmienky, za ktorých národná rada odvolá, alebo môže odvolať člena rady na návrh príslušného výboru sú dané v § 117 zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách.

Rada pre rozpočtovú zodpovednosť

Rada má troch členov. Členmi rady sú predseda a dvaja ďalší členovia. Predsedu rady volí a odvoláva národná rada trojpätinovou väčšinou hlasov poslancov na návrh vlády. Jedného

⁵³ Zákon č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o mediálnych službách) v znení neskorších predpisov.

⁵⁴ Tamtiež.

člena rady volí a odvoláva národná rada nadpolovičnou väčšinou hlasov prítomných poslancov na návrh prezidenta. Ďalšieho člena rady volí a odvoláva národná rada nadpolovičnou väčšinou hlasov prítomných poslancov na návrh guvernéra Národnej banky Slovenska. Člen rady má postavenie verejného činiteľa.

Funkčné obdobie členov rady je sedemročné. Tá istá osoba môže byť zvolená za člena rady len raz. Člena rady možno odvolať z funkcie len vtedy, ak bol člen rady právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin, ak bol právoplatným rozhodnutím súdu pozbavený alebo obmedzený v spôsobilosti na právne úkony alebo ak člen rady nie je schopný šesť mesiacov vykonávať svoju funkciu.⁵⁵

Rada pre štátnu službu

Rada má piatich členov. Členmi rady sú predseda rady a ďalší štyria členovia rady. Členov rady volí a odvoláva národná rada nadpolovičnou väčšinou hlasov prítomných poslancov. Po jednom členovi rady navrhuje:

- výbor národnej rady, ktorý určí národná rada,
- verejný ochranca práv,
- predseda najvyššieho kontrolného úradu,
- poradný orgán vlády v oblasti mimovládnych organizácií a rozvoja občianskej spoločnosti,
- Konfederácia odborových zväzov Slovenskej republiky.

Predseda rady volí národná rada z členov rady nadpolovičnou väčšinou hlasov prítomných poslancov. Členstvo v rade je nezastupiteľné. Tá istá osoba môže byť zvolená za člena rady len

⁵⁵ Čl. 3 ústavného zákona č. 493/2011 Z. z. o rozpočtovej zodpovednosti.

raz.⁵⁶ Funkčné obdobie člena rady je sedem rokov. Člen rady ostáva vo funkcii aj po uplynutí funkčného obdobia až do zvolenia nového člena rady.

Ak funkcia člena rady zaniká uplynutím funkčného obdobia, je ten, kto ho navrhol, povinný najneskôr tri mesiace pred uplynutím funkčného obdobia predložiť národnej rade návrh na zvolenie nového člena rady. Ak funkcia člena rady zaniká vzdaním sa funkcie, je ten, kto ho navrhol, povinný do jedného mesiaca od doručenia oznámenia o vzdaní sa funkcie člena rady predložiť národnej rade návrh na zvolenie nového člena rady. Ak funkcia člena rady zaniká z iného dôvodu, je ten, kto ho navrhol, povinný do jedného mesiaca od vzniku skutočnosti, ktorá má za následok zánik funkcie člena rady, predložiť národnej rade návrh na zvolenie nového člena rady.⁵⁷

Rozhlas a televízia Slovenska

Rada má deväť členov. Členov rady volí a odvoláva národná rada nadpolovičnou väčšinou prítomných poslancov; členov rady volí z kandidátov na členov rady, ktorých jej navrhuje príslušný výbor národnej rady tak, aby v rade boli zastúpení:

- traja odborníci v oblasti rozhlasového vysielaania,
- traja odborníci v oblasti televízneho vysielaania,
- dvaja odborníci v oblasti ekonómie a
- jeden odborník v oblasti práva.

Návrhy kandidátov na členov rady predkladajú príslušnému výboru národnej rady právnické osoby pôsobiace v oblasti audiovizie, médií, kultúry, ekonómie, práva, hospodárstva, vedy,

⁵⁶ Zákon č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

⁵⁷ Tamtiež.

vzdelávania, rozvoja a ochrany duchovných hodnôt, ľudských práv a životného prostredia, ochrany zdravia, reprezentujúce alebo zastupujúce záujmy národnostných menšín alebo etnických skupín, iných menšín alebo registrované cirkvi a náboženské spoločnosti. Výzvu na predkladanie návrhov kandidátov na členov rady zverejňuje príslušný výbor národnej rady prostredníctvom vysielania Rozhlasu a televízie Slovenska, na webovom sídle Rozhlasu a televízie Slovenska, na webovom sídle národnej rady a najmenej v jednom denníku celoštátnej periodickej tlače.⁵⁸

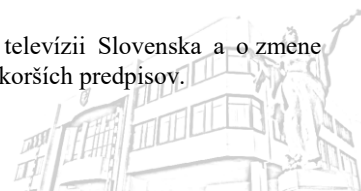
Funkčné obdobie člena rady je šesť rokov. Člena rady možno zvoliť opätovne, najviac však na dve po sebe nasledujúce funkčné obdobia. Každé dva roky sa obmieňa jedna tretina členov rady.⁵⁹ Podmienky pre odvolanie člena rady sú uvedené v § 12 zákona č. 532/2010 Z. z. o Rozhlase a televízii Slovenska.

Ak sa členovi rady skončí funkčné obdobie, národná rada je povinná vykonať všetky potrebné opatrenia na to, aby 15 dní pred skončením funkčného obdobia bol zvolený nový člen rady. Predseda národnej rady zaradí rokovanie o odvolaní člena rady na najbližšiu schôdzu národnej rady. Ak národná rada rozhodne o odvolaní člena rady, predseda národnej rady zaradí voľbu nového člena rady na najbližšiu schôdzu národnej rady od rozhodnutia o odvolaní, a ak to nie je možné, zaradí voľbu nového člena rady na schôdzu nasledujúcu po najbližšej schôdzi národnej rady.

Národná rada odvolá všetkých členov rady, ak:

⁵⁸ Zákon č. 532/2010 Z. z. o Rozhlase a televízii Slovenska a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

⁵⁹ Tamtiež.

- svojím uznesením dvakrát v priebehu šiestich mesiacov konštatuje, že rada neplní povinnosti ustanovené zákonom, alebo
- svojím hlasovaním nerozhodla o odvolaní generálneho riaditeľa z dôvodu, že rada najmenej trikrát za sebou neschválila jeho návrh rozpočtu a programový koncept vysielania a predložila príslušnému výboru národnej rady podnet na podanie návrhu na odvolanie generálneho riaditeľa.

Ak boli odvolaní všetci členovia rady, predseda národnej rady zaradí voľbu nových členov rady na najbližšiu schôdzu národnej rady od rozhodnutia o odvolaní, a ak to nie je možné, zaradí voľbu na schôdzu nasledujúcu po najbližšej schôdzi národnej rady.

Funkčné obdobie generálneho riaditeľa trvá päť rokov. Generálneho riaditeľa možno zvoliť opätovne, najviac však na dve po sebe nasledujúce funkčné obdobia.⁶⁰ Generálneho riaditeľa volí národná rada na návrh príslušného výboru národnej rady na základe verejného vypočutia prihlásených kandidátov. Verejné vypočutie kandidáta zabezpečuje príslušný výbor národnej rady a jeho súčasťou je prezentácia projektu riadenia a rozvoja Rozhlasu a televízie Slovenska. Verejné vypočutie je vysielané naživo na webovom sídle národnej rady.

Príslušný výbor národnej rady zverejní najneskôr 90 dní pred uplynutím funkčného obdobia generálneho riaditeľa výzvu na prihlásenie kandidátov, a to prostredníctvom vysielania Rozhlasu a televízie Slovenska, na webovom sídle Rozhlasu a televízie Slovenska, na webovom sídle národnej rady a najmenej v jednom denníku celoštátnej periodickej tlače. Ak sa výkon funkcie

⁶⁰ Tamtiež.

generálneho riaditeľa skončí pred uplynutím jeho funkčného obdobia, príslušný výbor národnej rady zverejní do 15 dní od skončenia výkonu funkcie generálneho riaditeľa výzvu na prihlásenie kandidátov.

Po verejnom vypočutí všetkých kandidátov zaujme príslušný výbor národnej rady stanovisko a následne predloží v lehote najviac 120 dní od zverejnenia výzvy skompletizovaný návrh na voľbu generálneho riaditeľa spolu so svojím stanoviskom národnej rade. Hlasovanie o voľbe generálneho riaditeľa zaradí predseda národnej rady do programu najbližšej schôdze národnej rady. Zvolený je kandidát, ktorý získal vo voľbe nadpolovičnú väčšinu hlasov prítomných poslancov národnej rady.

Ak žiaden z kandidátov nebol zvolený, vykoná sa opakovaná voľba. Na opakovanej voľbe sa zúčastnia dvaja kandidáti, ktorí získali najvyšší počet hlasov. V prípade rovnosti počtu hlasov sa na opakovanej voľbe zúčastnia všetci kandidáti, ktorí tento počet získali. Opakovaná voľba sa nevykoná, ak sa hlasovalo len o jedinom kandidátovi, ktorý z dôvodu, že nezískal potrebnú väčšinu hlasov, nebol zvolený. Ak generálny riaditeľ nebol zvolený, vykoná sa nová voľba.

Výzvu na prihlasovanie kandidátov do novej voľby generálneho riaditeľa zverejní príslušný výbor národnej rady do piatich dní od neúspešnej opakovanej voľby.⁶¹

Okolnosti, za ktorých národná rada na návrh príslušného výboru národnej rady odvolá alebo môže odvolať generálneho riaditeľa sú dané v § 18 zákona č. 532/2010 Z. z. o Rozhlase a televízii Slovenska. O predložení návrhu na odvolanie generálneho

⁶¹ Tamtiež.

riaditeľa príslušným výborom národnej rady rozhoduje príslušný výbor národnej rady uznesením. Národná rada rozhoduje o odvolaní generálneho riaditeľa nadpolovičnou väčšinou prítomných poslancov.

Slovenský pozemkový fond

Činnosť a hospodárenie pozemkového fondu kontroluje trinásťčlenná rada. Členov rady volí a odvoláva národná rada, a to ôsmich členov na návrh vlády, z toho jedného člena vláde navrhne združenie miest a obcí, ktoré spĺňa podmienky reprezentatívneho združenia zamestnávateľov podľa osobitného predpisu, a jedného člena vláde navrhne Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora, a piatich členov na základe princípu pomerného zastúpenia politických strán a politických hnutí, za ktoré boli poslanci zvolení do národnej rady, na návrh výboru.

Rada začne vykonávať svoju činnosť, ak národná rada zvolí všetkých členov navrhnutých vládou a nadpolovičnú väčšinu členov navrhnutých výborom; povinnosť zvoliť zvyšných členov rady tým nie je dotknutá. Funkčné obdobie členov rady je päť rokov.⁶²

Sociálna poisťovňa

Členov dozornej rady s výnimkou predsedu volí a odvoláva národná rada. Dozorná rada Sociálnej poisťovne má 11 členov. Predsedom dozornej rady je minister práce sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky. Funkčné obdobie člena dozornej

⁶² Zákon Slovenskej národnej rady č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, obvodných pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov.

rady je päťročné.⁶³ Dôvody pre odvolanie člena dozornej rady národnou radou sú uvedené v § 123 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení.

Súdna rada Slovenskej republiky

Národná rada volí troch z 18 členov súdnej rady. Funkčné obdobie členov súdnej rady je päť rokov. Tú istú osobu možno zvoliť alebo vymenovať za člena súdnej rady najviac v dvoch po sebe nasledujúcich obdobiach.

Predseda národnej rady oznámi predsedovi súdnej rady meno, priezvisko, akademický titul, rodné číslo a trvalý pobyt člena súdnej rady zvoleného národnou radou do 60 dní po zániku funkcie člena súdnej rady zvoleného národnou radou. Tieto údaje predseda národnej rady oznámi aj prezidentovi a predsedovi vlády.⁶⁴

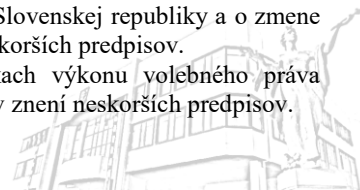
Štátna komisia pre voľby a kontrolu financovania politických strán

Štátna komisia pre voľby a kontrolu financovania politických strán (ďalej „štátna komisia“) bola zriadená ako nezávislý orgán na kontrolu financovania politických strán a politických hnutí, riadenie volieb a zisťovanie výsledkov volieb. Štátna komisia má 14 členov. Predsedu štátnej komisie volí Národná rada Slovenskej republiky v tajných voľbách zo všetkých členov komisie.⁶⁵

⁶³ Zákon č. 461/2003 z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

⁶⁴ Zákon č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

⁶⁵ Zákon č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Tlačová agentúra Slovenskej republiky

Správna rada TASR má päť členov a je zložená z:

- odborníka v oblasti práva, odborníka v oblasti ekonómie, odborníka v oblasti žurnalistiky a odborníka v oblasti informačných technológií, ktorých volí a odvoláva národná rada z kandidátov na členov správnej rady navrhnutých príslušným výborom národnej rady,
- jedného člena, ktorého volia a odvolávajú zamestnanci tlačovej agentúry zo zamestnancov tlačovej agentúry v pracovnom pomere; členom správnej rady nemôže byť generálny riaditeľ.

Kandidátov na členov správnej rady predkladajú príslušnému výboru národnej rady poslanci alebo právnické osoby pôsobiace v oblasti médií, kultúry, audiovizie, vedy, vzdelávania, informačných technológií, rozvoja a ochrany duchovných hodnôt, ľudských práv, reprezentujúce alebo zastupujúce profesijné združenia, národnostné menšiny alebo etnické skupiny, iné menšiny alebo registrované cirkvi a náboženské spoločnosti.⁶⁶

Funkčné obdobie člena správnej rady je päť rokov. Člena správnej rady možno zvoliť opätovne, najviac na dve po sebe nasledujúce funkčné obdobia.⁶⁷ Národná rada odvolá člena správnej rady, alebo zamestnanci tlačovej agentúry odvolajú člena správnej rady v prípade, že nastane jedna z okolností, uvedených v § 11 zákona č. 385/2008 Z. z. o Tlačovej agentúre Slovenskej republiky.

Úrad na ochranu osobných údajov

Na čele úradu je predseda, ktorého volí a odvoláva národná rada na návrh vlády. Funkčné obdobie predsedu úradu je päť rokov

⁶⁶ Zákon č. 385/2008 Z. z. o Tlačovej agentúre Slovenskej republiky a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

⁶⁷ Tamtiež.

a možno ho zvoliť najviac na dve po sebe nasledujúce funkčné obdobia. Predseda úradu zostáva vo funkcii aj po uplynutí funkčného obdobia, kým národná rada nezvolí nového predsedu.⁶⁸

Predseda úradu môže byť z funkcie odvolaný, ak nastane jedna z okolností, vymenovaných v § 82 zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov.

Úrad na ochranu oznamovateľov protispoločenskej činnosti

Na čele úradu je predseda, ktorý zodpovedá za činnosť úradu. Predsedu úradu volí a odvoláva národná rada spomedzi kandidátov navrhnutých vládou. Funkčné obdobie predsedu úradu je sedem rokov. Tá istá osoba môže byť zvolená za predsedu úradu len raz.⁶⁹

Predseda úradu odvolá národná rada na návrh vlády v prípade splnenia podmienok stanovených v § 17 zákona č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti. Národná rada môže pozastaviť výkon funkcie predsedovi, ak bolo proti nemu začaté trestné stíhanie v súvislosti s výkonom jeho funkcie.⁷⁰

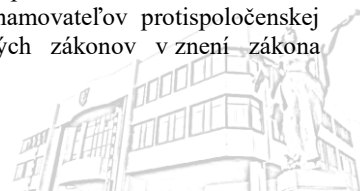
Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou

Národná rada volí a odvoláva piatich členov dozornej rady Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou (ďalej „úrad pre dohľad“) na návrh vlády. Funkčné obdobie členov dozornej rady je päťročné. Začína plynúť dňom zvolenia do funkcie. Členstvo

⁶⁸ Zákon č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

⁶⁹ Zákon č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 189/2003 Z. z.

⁷⁰ Tamtiež.

v dozornej rade je obmedzené najviac na dve za sebou nasledujúce funkčné obdobia.⁷¹

Podmienky pre odvolanie člena dozornej rady z jeho funkcie národnou radou sú definované v § 26 zákona č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou.

Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb

Na čele Úradu pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb (ďalej „regulačný úrad“) je predseda regulačného úradu, ktorého volí a odvoláva národná rada na návrh vlády. Uznesenie o odvolaní predsedu regulačného úradu spolu s odôvodnením návrhu uznesenia zverejňuje národná rada na svojom webovom sídle.

Vláda navrhne národnej rade kandidáta na funkciu predsedu regulačného úradu najneskôr tri mesiace pred uplynutím funkčného obdobia predsedu regulačného úradu. Ak národná rada nezvolí navrhnutého kandidáta, vláda navrhne národnej rade iného kandidáta na príslušnú funkciu najneskôr do jedného mesiaca od predchádzajúceho nezvolenia.

Funkčné obdobie predsedu regulačného úradu je šesťročné. Tá istá osoba môže vykonávať funkciu predsedu regulačného úradu najviac dve po sebe nasledujúce funkčné obdobia. Predseda regulačného úradu ostáva vo funkcii aj po uplynutí funkčného obdobia do dňa vzniku funkcie nového predsedu regulačného úradu; dňom vzniku funkcie je deň uvedený v oznámení o zvolení

⁷¹ Zákon č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

nového predsedu regulačného úradu. Národná rada odvolá predsedu regulačného úradu, ak nevykonáva svoju funkciu najmenej počas šiestich po sebe nasledujúcich mesiacov.⁷²

Úrad pre reguláciu sieťových odvetví

Rada zabezpečuje strategické riadenie a koncepciu regulácie v sieťových odvetviach. Rada má šesť členov a jej činnosť riadi predseda.⁷³ Prezident vymenúva troch (zo šiestich) členov rady na návrh národnej rady a troch členov rady na návrh vlády.

Funkčné obdobie členov rady je šesť rokov. Tá istá osoba môže byť vymenovaná za člena rady najviac na dve po sebe nasledujúce funkčné obdobia. Ak členstvo v rade zaniklo inak ako uplynutím funkčného obdobia, nový člen rady je vymenovaný na zvyšok funkčného obdobia. Rada sa z jednej tretiny obnovuje každé dva roky. Na uvoľnené miesto člena rady navrhuje nového kandidáta ten, kto navrhol člena rady, ktorého členstvo zaniklo. Návrh predloží prezidentovi do 30 dní od zániku členstva v rade. Na každé miesto člena rady sa navrhujú dvaja kandidáti.⁷⁴

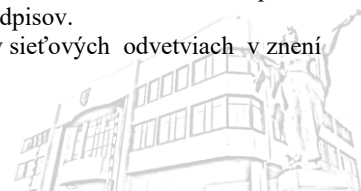
Úrad pre verejné obstarávanie

Na čele úradu je predseda, ktorého na návrh vlády volí a odvoláva národná rada. Funkčné obdobie predsedu úradu a podpredsedov úradu je päťročné. Tá istá osoba môže vykonávať funkciu predsedu úradu alebo podpredsedu úradu najviac dve po sebe

⁷² Zákon č. 402/2013 Z. z. o Úrade pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb a Dopravnom úrade a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

⁷³ Zákon č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov

⁷⁴ Tamtiež.

nasledujúce funkčné obdobia. Funkčné obdobie predsedu úradu končí až vymenovaním nového predsedu úradu.⁷⁵

Predseda úradu odvolá národná rada za podmienok definovaných v § 142 zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní. Národná rada môže pozastaviť výkon funkcie predsedovi úradu a vláda podpredsedovi úradu, ak bolo proti nim začaté trestné stíhanie v súvislosti s výkonom ich funkcie.⁷⁶

Ústav pamäti národa

Správna rada má deviatich členov. Piatich členov na návrh určeného výboru volí národná rada, po dvoch vymenúvajú vláda a prezident. Správna rada zo svojich členov volí predsedu a jedného podpredsedu. Funkčné obdobie členov správnej rady je šesťročné. Po prvej voľbe členov správnej rady sa losom určia mená polovice zo štyroch členov ustanovených národnou radou, dvoch vládou a dvoch prezidentom, funkčné obdobie ktorých skončí po troch rokoch. Po zániku členstva člena správnej rady volí nového člena ten orgán, ktorý volil predchádzajúceho, a to na celé funkčné obdobie. Prvé funkčné obdobie predsedu je šesť rokov.⁷⁷

Člena správnej rady môže odvolať ten orgán, ktorý ho ustanovil za podmienok daných § 12 zákona č. 553/2002 Z. z. o sprístupnení dokumentov a činnosti bezpečnostných zložiek štátu 1939 – 1989 a založení Ústavu pamäti národa (zákon o pamäti národa).

⁷⁵ Zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

⁷⁶ Tamtiež.

⁷⁷ Zákon č. 553/2002 Z. z. o sprístupnení dokumentov a činnosti bezpečnostných zložiek štátu 1939 – 1989 a založení Ústavu pamäti národa a o doplnení niektorých zákonov (zákon o pamäti národa) v znení neskorších predpisov.

Dozorná rada je najvyšším kontrolným orgánom ústavu. Má troch členov. Dvoch členov volí a odvoláva na návrh určeného výboru národná rada a jedného člena vymenúva a odvoláva minister spravodlivosti. Dozorná rada si spomedzi svojich členov volí predsedu. Funkčné obdobie členov dozornej rady je šesťročné.⁷⁸

Ústavný súd SR

Národná rada navrhuje prezidentovi dvojnásobný počet kandidátov na sudcov ústavného súdu, ktorých má prezident vymenovať; navrhnutí sú tí kandidáti, ktorí získajú najviac hlasov, najmenej však nadpolovičnú väčšinu hlasov prítomných poslancov. Ak sa nenavrhne dvojnásobný počet kandidátov na sudcov ústavného súdu, tajná voľba ďalších kandidátov do uvedeného počtu sa opakuje.

Ak v opakovanej voľbe nebol navrhnutý zostávajúci počet kandidátov na sudcov ústavného súdu, vykonajú sa nové voľby; v nich sa zvolí zostávajúci počet kandidátov. Návrhy sa podávajú Ústavnoprávnemu výboru NR SR, ktorý ich predloží so svojim stanoviskom predsedovi národnej rady. Predseda národnej rady navrhne zaradenie voľby kandidátov na sudcov ústavného súdu na najbližšiu schôdzu národnej rady.

Funkčné obdobie sudcu ústavného súdu je 12 rokov; začína plynúť dňom zloženia sľubu sudcu ústavného súdu. Návrhy na voľbu kandidátov na sudcov Ústavného súdu SR môžu podať národnej rade:

- poslanci národnej rady,
- vláda,
- predseda Ústavného súdu SR,

⁷⁸ Tamtiež.

- predseda Súdnej rady SR,
- najmenej päť členov Súdnej rady SR,
- predseda Najvyššieho súdu SR,
- generálny prokurátor,
- verejný ochranca práv,
- profesijné organizácie právnikov,
- vedecké inštitúcie pôsobiace v oblasti práva.

Verejný ochranca práv

Verejného ochrancu práv volí národná rada z kandidátov, ktorých jej navrhne najmenej 15 poslancov.⁷⁹ Funkčné obdobie verejného ochrancu práv je päť rokov; začína plynúť dňom zloženia sľubu. Tú istú osobu možno zvoliť za verejného ochrancu práv najviac v dvoch po sebe nasledujúcich funkčných obdobiach.⁸⁰

Národná rada môže odvolať z funkcie verejného ochrancu práv, ak mu zdravotný stav dlhodobo, najmenej však počas troch mesiacov, nedovoľuje riadne vykonávať povinnosti vyplývajúce z jeho funkcie. Verejný ochranca práv je odvolaný z funkcie dňom nasledujúcim po dni, keď mu bolo doručené rozhodnutie národnej rady o odvolaní z funkcie.⁸¹

⁷⁹ Zákon č. 564/2001 Z. z. o verejnom ochrancovi práv v znení neskorších predpisov.

⁸⁰ Tamtiež.

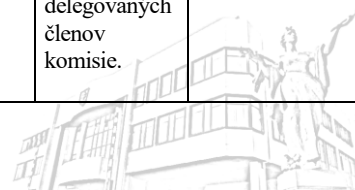
⁸¹ Tamtiež.

Kreačná činnosť Národnej rady Slovenskej republiky – prehľad				
Inštitúcia	Funkcionár	Kto podáva návrh	Úloha NR SR	Výbor NR SR
Generálny prokurátor SR	Generálny prokurátor/ 7 rokov	- poslanci národnej rady	Navrhuje kandidáta na vymenovanie a odvolanie prezidentovi SR.	Ústavnoprávny výbor
Komisár pre deti Komisár pre osoby so zdravotným postihnutím	Komisár/ 6 rokov	- len poslanec národnej rady príslušnému výboru	Volí a odvoláva komisára.	Výbor NR SR pre ľudské práva a národnostné menšiny
Najvyšší kontrolný úrad	predseda a podpredsedovia/ 7 rokov	- poslanci národnej rady	Volí a odvoláva predsedu a podpredsedu v NKÚ.	Výbor NR SR pre financie a rozpočet
Národná banka Slovenska	guvernér a dvaja viceguvernéri/ 6 rokov	- vláda	Schvaľuje návrh vlády na guvernéra a viceguvernérov, ktorých vymenúva prezident.	Výbor NR SR pre financie a rozpočet
Národný bezpečnostný úrad	riaditeľ/ 7 rokov	- vláda	Volí a odvoláva riaditeľa úradu.	Osobitný kontrolný výbor NR SR na kontrolu činnosti NBÚ
Rada pre mediálne služby	9 členov rady/ 6 rokov	- príslušné profesijné inštitúcie a OZ - registrované cirkvi a náboženské spoločnosti - OZ občanov so zdravotným postihnutím	Volí a odvoláva členov rady.	Výbor NR SR pre kultúru a médiá

Rada pre rozpočtovú zodpovednosť	predseda a dvaja členovia rady/ 7 rokov	- vláda (predseda rady) - prezident (1 člen rady) - guvernér NBS (1 člen rady)	<u>Volí a odvoláva</u> predsedu a ďalších dvoch členov rady.	Výbor NR SR pre financie a rozpočet
Rada pre štátnu službu	predseda a štyria členovia rady/ 7 rokov	- výbor NR SR - verejný ochranca práv - predseda NKÚ - poradný orgán vlády - Konfederácia odborových zväzov SR	<u>Volí a odvoláva</u> 5 členov rady, pričom predsedu rady volí zo zvolených členov rady.	Výbor NR SR pre sociálne veci
Rozhlas a televízia Slovenska RTVS	9 členov rady/ 6 rokov	- právnické osoby pôsobiace vo vybraných oblastiach alebo reprezentujúce záujmy národnostných menšín alebo registrované cirkvi a náboženské spoločnosti	<u>Volí a odvoláva</u> členov rady.	Výbor NR SR pre kultúru a médiá
	generálny riaditeľ / 5 rokov	- príslušný výbor národnej rady	<u>Volí a odvoláva</u> generálneho riaditeľa.	Výbor NR SR pre kultúru a médiá
Slovenský pozemkový fond	členovia rady fondu/ 5 rokov	- vláda (8 členov rady) - výbor NR SR (5 členov)	<u>Volí a odvoláva</u> členov rady pozemkového fondu.	Výbor NR SR pre pôdohospodárstvo a životné prostredie

Sociálna poisťovňa	členovia dozornej rady/ 5 rokov	<ul style="list-style-type: none"> - reprezentatívne združenia odborových zväzov - reprezentatívne združenia zamestnávateľov - vláda - záujmové združenia občanov reprezentujúcich poberateľov dôchodkových dávok 	<u>Volí a odvoláva</u> členov dozornej rady s výnimkou predsedu.	Výbor NR SR pre sociálne veci a bývanie
Súdna rada SR	taja členovia (z 18) /5 rokov	- poslanci a výbory národnej rady	<u>Volí a odvoláva</u> 3 členov.	Ústavnoprávny výbor
Špeciálny prokurátor	špeciálny prokurátor/ 7 rokov	<ul style="list-style-type: none"> - poslanec národnej rady, - minister spravodlivosti - verejný ochranca práv, - generálny prokurátor, - rada prokurátorov, - profesijná organizácia právnikov, - právnická fakulta vysokej školy so sídlom v SR a Ústav štátu a práva SAV 	<u>Volí</u> špeciálneho prokurátora.	Ústavnoprávny výbor
Štátna komisia pre voľby a kontrolu financovania politických strán	predseda štátnej komisie	-	<u>Volí</u> predsedu komisie zo všetkých delegovaných členov komisie.	

Tlačová agentúra Slovenskej republiky	4 (z 5) členov Správnej rady/ 5 rokov	- poslanci - právnické osoby pôsobiace vo vybraných oblastiach, reprezentujúce profesijné združenia, národnostné menšiny alebo etnické skupiny, iné menšiny alebo registrované cirkvi a náboženské spoločnosti	<u>Volí a odvoláva</u> členov správnej rady navrhnutých príslušným výborom národnej rady.	Výbor NR SR pre kultúru a médiá
Úrad na ochranu osobných údajov	predseda úradu/ 5 rokov	- vláda	<u>Volí a odvoláva</u> predsedu úradu.	Výbor NR SR pre ľudské práva a národnostné menšiny
Úrad na ochranu oznamovateľov protispoločenskej činnosti	predseda úradu/ 7 rokov	- vláda	<u>Volí a odvoláva</u> predsedu úradu.	Ústavnoprávny výbor
Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou	členovia dozornej rady /5 rokov	- vláda	<u>Volí a odvoláva</u> členov dozornej rady úradu.	Výbor NR SR pre zdravotníctvo
Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb	predseda regulačného úradu/ 6 rokov	- vláda	<u>Volí a odvoláva</u> predsedu regulačného úradu.	Výbor NR SR pre hospodárske záležitosti
Úrad pre reguláciu sieťových odvetví	3 (zo 6) členov regulačnej rady/ 6 rokov	- národná rada (3 členovia) - vláda (3 členovia)	<u>Navrhuje</u> kandidátov na 3 členov rady prezidentovi SR na ich vymenovanie.	Výbor NR SR pre hospodárske záležitosti

Úrad pre verejné obstarávanie	predseda úradu/ 5 rokov	- vláda	<u>Volí a odvoláva</u> predsedu úradu.	Výbor NR SR pre hospodárske záležitosti
Ústav pamäti národa	členovia správnej rady (5 z 9) a dozornej rady (2 z 3)/ 6 rokov	- určený výbor národnej rady	<u>Volí</u> piatich členov správnej rady a volí a odvoláva 2 členov dozornej rady na návrh určeného výboru.	Výbor NR SR pre ľudské práva a národnostné menšiny
Ústavný súd SR	13 ústavných sudcov/ 12 rokov	- poslanci národnej rady - vláda - predseda ústavného súdu - predseda súdnej rady - najmenej 5 členov súdnej rady - predseda najvyššieho súdu - generálny prokurátor - verejný ochranca práv - profesijné organizácie právnikov - vedecké inštitúcie pôsobiace v oblasti práva	<u>Navrhuje</u> prezidentovi dvojnásobný počet kandidátov na ústavných sudcov, z ktorých prezident menuje ústavných sudcov.	Ústavnoprávny výbor
Verejný ochranca práv	verejný ochranca práv /5 rokov	- skupina najmenej 15 poslancov	<u>Volí a odvoláva</u> verejného ochranca práv.	Výbor NR SR pre ľudské práva a národnostné menšiny

6. PÔSOBNOSŤ NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY V ZÁLEŽITOSTIACH EURÓPSKEJ ÚNIE

Mgr. Laura Leskovjanská

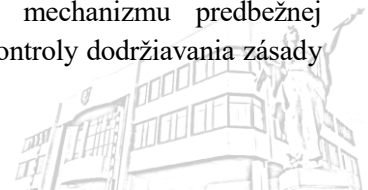
6.1. Úloha národných parlamentov

Národné parlamenty nie sú súčasťou oficiálnej inštitucionálnej architektúry Európskej únie, no aj napriek tomu zohrávajú vo fungovaní EÚ dôležitú úlohu. Postavenie národných parlamentov vychádza z konceptu zastupiteľskej demokracie na európskej úrovni po prvýkrát definovaného v Ústave pre Európu a v nezmenenej podobe prevzatého do Lisabonskej zmluvy v čl. 10 Zmluvy o Európskej únii (ďalej „ZEÚ“).

Postavenie národných parlamentov bolo Lisabonskou zmluvou zakotvené priamo do textu zmluvy v podobe čl. 12 ZEÚ definujúceho spôsoby, akými národné parlamenty aktívne prispievajú k dobrému fungovaniu EÚ. Uvedené ustanovenie priamo odkazuje na špecifikujúcu úpravu v Protokole (č. 1) o úlohe národných parlamentov v EÚ a Protokole (č. 2) o uplatňovaní zásad subsidiarity a proporcionality, ktoré sú pripojené k Lisabonskej zmluve.

Lisabonskou zmluvou bolo postavenie národných parlamentov posilnené predovšetkým v nasledujúcich oblastiach:

- včasná a úplná informovanosť národných parlamentov o činnosti inštitúcií EÚ a pripravovanej legislatíve,
- zapojenie sa národných parlamentov do kontroly dodržiavania zásady subsidiarity vytvorením mechanizmu predbežnej kontroly alebo následnej súdnej kontroly dodržiavania zásady subsidiarity,

- povinnosť informovať národné parlamenty o realizácii politiky v rámci oblasti slobody, bezpečnosti a spravodlivosti a zakotvenie účasti vnútroštátnych parlamentov na kontrole činnosti Europolu a hodnotení činnosti Eurojustu,
- zapojenie sa národných parlamentov do rokovania o návrhoch na zmenu zmluvného základu EÚ a účasť zástupcov národných parlamentov v konvente k ich prorokovaniu, vrátane možnosti jediného národného parlamentu vetovať zjednodušenú revíziu zmlúv spočívajúcu v prechode na rozhodovanie kvalifikovanou väčšinou,
- zapojenie sa národných parlamentov do kontroly využívania klauzule flexibility,
- povinnosť Rady Európskej únie (ďalej „Rada“) informovať národné parlamenty o žiadostiach o členstvo v EÚ.⁸²

Predpokladom aktívneho postavenia národných parlamentov v EÚ je ich včasná, úplná a systematická informovanosť. ZEÚ zakotvuje povinnosť pre inštitúcie EÚ informovať národné parlamenty. Postupujú sa všetky návrhy právnych aktov EÚ, t. j. návrhy Európskej komisie (ďalej „EK“), podnety skupiny členských štátov, podnety Európskeho parlamentu (ďalej „EP“), žiadosti Súdneho dvora EÚ, odporúčania Európskej centrálnej banky alebo žiadosti Európskej investičnej banky, ale aj konzultačné dokumenty vydané EK, ročný legislatívny program a ďalšie nástroje legislatívneho plánovania a politické stratégie. Lisabonská zmluva potvrdila existujúcu prax priamej komunikácie medzi inštitúciami EÚ a národnými parlamentmi.

⁸² Syllová, J. – Pítrová, L. – Paldusová, H, a kol. (2010). Lisabonská smlouva. Komentář. Praha: C.H. Beck, s. 73 – 74.

Popri informačnej povinnosti Lisabonská zmluva stanovuje aj určité lehoty s cieľom vytvoriť pre národné parlamenty časový priestor pre preskúmanie návrhu právneho aktu EÚ. Lisabonská zmluva predlžuje lehotu medzi postúpením návrhu právneho aktu národným parlamentom a jeho zaradením do predbežného programu rokovania Rady zo 6 na 8 týždňov. Vo vzťahu k lehotám Protokol (č. 1) o úlohe národných parlamentov v Európskej únii rovnako zakotvuje, že medzi zaradením návrhu právneho aktu EÚ do predbežného programu Rady a prijatím postoja v Rade k predmetnému návrhu musí prejsť lehota desať dní.⁸³ Cieľom uvedenej desaťdňovej lehoty je umožnenie informovať národný parlament o priebehu rokovania.

Žltá a oranžová karta

Lisabonská zmluva zakotvuje nový mechanizmus sledovania dodržiavania zásady subsidiarity. Zásada subsidiarity vychádza z čl. 5 ZEÚ, ktorý stanovuje, že „*podľa zásady subsidiarity koná Únia v oblastiach, ktoré nepatria do jej výlučnej právomoci, len v takom rozsahu a vtedy, ak ciele zamýšľané touto činnosťou nemôžu členské štáty uspokojivo dosiahnuť na ústrednej úrovni alebo na regionálnej a miestnej úrovni, ale z dôvodov rozsahu alebo účinkov navrhovanej činnosti ich možno lepšie dosiahnuť na úrovni Únie.*“⁸⁴

Mechanizmus kontroly subsidiarity sa teda uplatňuje v oblastiach, v ktorých má EÚ spoločné právomoci s členskými štátmi. Nevzťahuje sa na oblasti, v ktorých má EÚ výlučnú právomoc (ako napr. spoločná obchodná politika), ani na nelegislatívne

⁸³ Čl. 4 Protokolu (č. 1) o úlohe národných parlamentov v Európskej únii. Dostupné online: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2004:310:0204:0206:SK:PDF>

⁸⁴ Čl. 5 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii.

dokumenty, ako sú oznámenia alebo zelené knihy. Pri posudzovaní súladu návrhu legislatívneho aktu EÚ so zásadou subsidiarity je potrebné odpovedať na otázku, či má príslušný návrh nadnárodné aspekty, ktoré národné štáty nedokážu samy uspokojivo vyriešiť na národnej, regionálnej alebo miestnej úrovni; či prináša výhody na európskej úrovni a či by činnosť alebo nečinnosť členského štátu bola v rozpore s cieľmi EÚ.

Podrobná úprava parlamentnej kontroly dodržiavania zásady subsidiarity je špecifikovaná v Protokole (č. 2) o uplatňovaní zásad subsidiarity a proporcionality. Účelom týchto noriem je, aby uvedené princípy boli rešpektované už vo fáze vypracovania a predloženia návrhu legislatívneho aktu. Protokol zakotvuje povinnosť EK zdôvodniť predložené návrhy legislatívnych aktov z perspektívy zásady subsidiarity a proporcionality. Všetky legislatívne návrhy tak musia obsahovať podrobné vyjadrenie umožňujúce posúdiť, či boli tieto princípy dodržané.

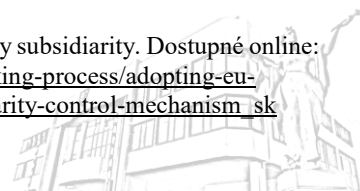
Nový mechanizmus sledovania dodržiavania zásady subsidiarity je známy ako tzv. mechanizmus žltej a oranžovej karty. Každý národný parlament môže v lehote 8 týždňov od postúpenia návrhu legislatívneho aktu poslať predsedom EP, Rady a EK tzv. odôvodnené stanovisko. Národné parlamenty vo svojich odôvodnených stanoviskách musia objasniť, prečo sa domnievajú, že návrh určitého návrhu legislatívneho aktu nie je v súlade so zásadou subsidiarity. EK odpovie na všetky odôvodnené stanoviská, ktoré dostane od národných parlamentov. Avšak formálny účinok odôvodnených stanovísk na legislatívny proces závisí od počtu predložených stanovísk. Na účely výpočtu týchto prahových hodnôt sa priradujú dva hlasy každému národnému parlamentu (t. j. jednokomorové parlamenty majú dva hlasy, dvojkomorové parlamenty jeden hlas pre každú komoru).

Mechanizmus **žltej karty** sa uplatňuje vtedy, ak predložené odôvodnené stanoviská zodpovedajú najmenej jednej tretine všetkých hlasov priradených národných parlamentom alebo jednej štvrtine v prípade, ak sa predložený návrh legislatívneho aktu týka priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti. Pri uplatnení tohto postupu musí EK prehodnotiť svoj návrh. Na základe preskúmania sa môže EK rozhodnúť, či ho ponechá, zmení alebo stiahne. EK musí uviesť dôvody svojho rozhodnutia.

Mechanizmus **oranžovej karty** sa uplatňuje vtedy, ak predložené odôvodnené stanoviská predstavujú väčšinu hlasov priradených národným parlamentom a návrh je predložený v rámci riadneho legislatívneho postupu. Pri uplatnení tohto mechanizmu musí EK prehodnotiť svoj návrh. Na základe preskúmania sa EK môže rozhodnúť, či ho ponechá, zmení alebo stiahne. Ak sa EK rozhodne návrh ponechať, musí v odôvodnenom stanovisku vysvetliť EP a Rade, prečo je návrh v súlade so zásadou subsidiarity. V takýchto prípadoch EP a Rada ešte pred ukončením prvého čítania zväžia, či je návrh v súlade so zásadou subsidiarity. Ak sa jednoduchá väčšina členov EP alebo 55 % členov Rady zhodne na tom, že návrh porušuje zásadu subsidiarity, nebude predmetom ďalšieho postupu. Postup oranžovej karty sa zatiaľ ešte neuplatnil.⁸⁵

Mechanizmus žltej karty a oranžovej karty predstavujú spôsoby *ex ante* kontrolu súladu návrhu legislatívneho aktu EÚ so zásadou subsidiarity. Okrem uvedených blokujúcich prostriedkov môžu národné parlamenty iniciovať súdnu kontrolu dodržiavania zásady subsidiarity, a to podaním návrhu na Súdny dvor EÚ na začatie

⁸⁵ Európska komisia. Mechanizmus kontroly subsidiarity. Dostupné online: https://commission.europa.eu/law/law-making-process/adopting-eu-law/relations-national-parliaments/subsidiarity-control-mechanism_sk

osobitného typu konania o neplatnosti legislatívneho aktu. Podanie žaloby na Súdny dvor EÚ vo veci porušenia zásady subsidiarity predstavuje *ex post* kontrolu súladu legislatívneho aktu so zásadou subsidiarity.

Červená karta

S posunmi právomocí EÚ po Lisabonskej zmluve súvisí aj tzv. prechodová klauzula (*passarelle*), ktorá pri určitých oblastiach umožňuje, aby Európska rada (resp. Rada) so súhlasom Európskeho parlamentu jednomyselne rozhodla, že v určitej oblasti alebo v určitom prípade, kde rozhoduje Rada jednomyselne, bude v budúcnosti rozhodovať kvalifikovanou väčšinou alebo, že v určitej oblasti, kde sa legislatívne akty prijímajú mimoriadnym legislatívnym postupom bude v budúcnosti platiť riadny legislatívny postup. Národné parlamenty však musia byť o použití *passarelly* informované najneskôr šesť mesiacov pred prijatím rozhodnutia, pričom ktorýkoľvek z nich môže rozhodnutie vetovať – tzv. červená karta.

Politický dialóg

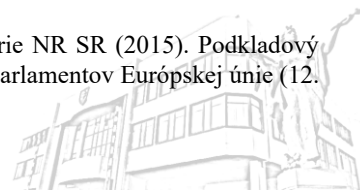
V roku 2006 zaviedla EK do praxe ako novú formu spolupráce s národnými parlamentmi tzv. politický dialóg s cieľom zlepšiť postavenie národných parlamentov a posilniť parlamentný a demokratický rozmer EÚ. Politický dialóg predstavuje nástroj snažiaci sa o odstránenie demokratického deficitu prostredníctvom väčšieho zapojenia národných parlamentov do legislatívnej činnosti a do procesu formovania politik EK. Na rozdiel od mechanizmov sledovania dodržiavania zásady subsidiarity však nejde o formálny prostriedok založený na zmluvnom základe. Politický dialóg je v súčasnosti využívaný paralelne so systémom včasného varovania a predstavuje ďalšiu možnú formu komunikácie medzi národnými parlamentmi a EK.

Ak národný parlament dospel k názoru, že návrh legislatívneho aktu EÚ porušuje zásadu subsidiarity, môže poslať príslušným inštitúciám EÚ odôvodnené stanovisko. Ak má však iné námietky k spomínanému aktu (napr. k podstate návrhu), môže začať politický dialóg s EK. V rámci politického dialógu môžu národné parlamenty zasielať svoje stanoviská EK, ktorá sa na ne snaží odpovedať do troch mesiacov. Stanoviská sa môžu týkať dokumentov EK alebo politických oblastí, ktoré spadajú do jej kompetencie. Častokrát práve politický dialóg umožní EK zohľadniť hlavné výhrady národných parlamentov k podstate návrhov a dáva priestor pre možné rokovania s Radou a EP za účelom prispôsobenia návrhu názorom národných parlamentov. Rovnako aj v prípadoch, ak sa nedosiahne potrebné kvórum na aktiváciu žltej alebo oranžovej karty, EK na odôvodnené stanoviská reaguje v rámci politického dialógu.

V praxi je politický dialóg realizovaný v troch základných formách:

- prostredníctvom parlamentnej diplomacie na úrovni EÚ – cestou bilaterálnych a multilaterálnych diskusií a výmen názorov počas medziparlamentných stretnutí na pôde EÚ [napr. Konferencia parlamentných výborov pre záležitosti Únie parlamentov členských štátov Európskej únie (ďalej „COSAC“)],
- prostredníctvom písomnej komunikácie medzi národnými parlamentmi a EK,
- prostredníctvom menej formalizovaných komunikačných kanálov (napr. kontakty a stretnutia medzi výbormi pre európske záležitosti národných parlamentov a členmi EK).⁸⁶

⁸⁶ Odbor pre európske záležitosti Kancelárie NR SR (2015). Podkladový materiál na stretnutie vedúcich kancelárií parlamentov Európskej únie (12. – 13. marca 2015, Rím). Bratislava, s. 2.

Zelená karta

Zelená karta predstavuje jednu z možných foriem koordinácie medzi národnými parlamentmi. Ide o mimozmluvný nástroj opierajúci sa o politický dialóg popísaný vyššie. Zelená karta znamená možnosť proaktívneho zapojenia sa národných parlamentov do procesu tvorby politik a legislatívy na úrovni EÚ cestou zasielania právne nezáväzných návrhov a podnetov EK. V praxi je na rozhodnutí EK, ako na konkrétnu zelenú kartu zareaguje. Inak povedané, zmluvný základ EÚ nezaväzuje EK osvojiť si návrhy politik alebo legislatívnych aktov doručené zo strany národných parlamentov cestou zelenej karty. Sila zelenej karty môže spočívať v tom, že môže mať potenciál vyvinúť politický tlak na konanie EK v určitej oblasti a zároveň môže motivovať národné parlamenty k väčšej angažovanosti sa v rámci tvorby politik a legislatívneho procesu na úrovni EÚ.⁸⁷

Medziparlamentná spolupráca v EÚ

Medziparlamentná spolupráca na úrovni EÚ vychádza z čl. 9 Protokolu (č. 1) o úlohe národných parlamentov v Európskej únii pripojeného k Lisabonskej zmluve, ktorý dáva splnomocnenie EP a národným parlamentom na vymedzenie spôsobu medziparlamentnej spolupráce v EÚ. Podľa čl. 9 Protokolu (č. 1) o úlohe národných parlamentov v Európskej únii „*Európsky parlament a národné parlamenty spoločne vymedzujú organizáciu a podporu účinnej a pravidelnej medziparlamentnej spolupráce v Európskej únii*“.⁸⁸

Špecifikujúcu úpravu predstavujú dva dokumenty prijaté na pôde Konferencie predsedov parlamentov členských štátov EÚ:

⁸⁷ Odbor pre európske záležitosti Kancelárie NR SR (2015). Zelená karta: Smerom k posilnenému politickému dialógu. Bratislava, s. 3 – 8.

⁸⁸ Čl. 9 Protokolu (č. 1) o úlohe národných parlamentov v Európskej únii.

- Rokovací poriadok Konferencie predsedov parlamentov členských štátov EÚ. Tento dokument je známy ako tzv. Štokholmské smernice pre Konferenciu predsedov parlamentov EÚ.
- Pravidlá medziparlamentnej spolupráce v Európskej únii schválené na Konferencii predsedov parlamentov členských štátov EÚ v Haagu v roku 2004, zmenené a doplnené v Lisabone v roku 2008.⁸⁹

Medziparlamentná spolupráca je v rámci Európskej únie vykonávaná prostredníctvom nasledujúcich štruktúr:

- Konferencia predsedov parlamentov členských štátov EÚ,
- Konferencia parlamentných výborov pre záležitosti Únie parlamentov členských štátov Európskej únie (COSAC),
- spoločné zasadnutia na témy spoločného záujmu,
- zasadnutia vecných výborov,
- stretnutie vedúcich kancelárií parlamentov členských štátov EÚ – Medziparlamentná konferencia pre spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku a spoločnú bezpečnostnú a obrannú politiku EÚ,
- Medziparlamentná konferencia o stabilite, koordinácii a hospodárskom riadení v EÚ,
- Spoločná parlamentná kontrolná skupina pre Europol,
- stáli zástupcovia národných parlamentov pri EP – pôsobenie stálych zástupcov národných parlamentov v Bruseli umožňuje pravidelnú výmenu informácií medzi národnými parlamentmi a EP a medzi národnými parlamentmi navzájom.

⁸⁹ Rokovací poriadok Konferencie predsedov parlamentov členských štátov EÚ a Pravidlá medziparlamentnej spolupráce v Európskej únii sú v anglickom jazyku dostupné online: <http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/euspeakers/getspeakers.do>

Medzi nástroje medziparlamentnej spolupráce v EÚ patrí najmä:

- platforma IPEX (*Interparliamentary EU Information Exchange* – Medziparlamentná výmena informácií v EÚ), ktorá predstavuje priestor pre elektronickú výmenu informácií a dokumentov medzi národnými parlamentmi členských a kandidátskych krajín EÚ a inštitúciami EÚ. IPEX je zdrojom informácií o aktuálnom stave posudzovania návrhov právnych aktov EÚ v národných parlamentoch, pričom umožňuje aktívne sledovať priebeh kontrolných procedúr a nahliadať do súvisiacich dokumentov národných parlamentov.
- informácie, výskum a dokumentácia – národné parlamenty by si mali vymieňať poznatky a výskumné materiály, a to najmä prostredníctvom COSAC a Európskeho centra pre parlamentný výskum a dokumentáciu (ECPRD).

6.2. Spolupráca národnej rady a vlády v záležitostiach Európskej únie

Súčasná právna úprava vzťahov medzi národnou radou a vládou v záležitostiach Európskej únie je obsiahnutá v ústavnom zákone č. 397/2004 Z. z. o spolupráci Národnej rady Slovenskej republiky a vlády Slovenskej republiky v záležitostiach Európskej únie a v rokovacom poriadku. Podrobnejšiu úpravu obsahuje Systém tvorby stanovísk k návrhom aktov EÚ a stav koordinácie realizácie politík EÚ.⁹⁰ Tento dokument nastavuje pravidlá kooperácie medzi ústrednými orgánmi štátnej správy a ďalšími aktérmi a procedurálny postup pri tvorbe stanovísk Slovenskej republiky k návrhom legislatívnych a iných aktov EÚ. V zmysle

⁹⁰ Vláda Slovenskej republiky. Systém tvorby stanovísk k návrhom aktov EÚ a stav koordinácie realizácie politík EÚ. Dostupné online: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/10254/1>

tohto uznesenia má minister zahraničných vecí a európskych záležitostí každoročne do 31. augusta predložiť na rokovanie vlády SR Správu o stave koordinácie tvorby stanovísk a realizácie politík EÚ.

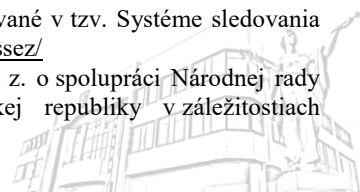
Ústavný zákon č. 397/2004 Z. z.

Dňa 24. júna 2004 schválila národná rada návrh ústavného zákona č. 397/2004 Z. z., ktorý upravuje postavenie národnej rady v línii silného modelu kontrolnej pôsobnosti národnej rady voči vláde. Ide o rámcovú úpravu vzťahov zákonodarnej a výkonnej zložky moci v oblasti záležitostí EÚ. Tento ústavný zákon dosiaľ nebol zmenený ani doplnený, a tak niektoré jeho ustanovenia nezodpovedajú terminológii Lisabonskej zmluvy, čo však nemá vplyv na reálne postavenie národnej rady v záležitostiach EÚ.

Vzťah národnej rady a vlády v záležitostiach EÚ má v zásade dve roviny – povinnosť vlády predkladať určené materiály a právomoc národnej rady schvaľovať stanoviská Slovenskej republiky. Vláda alebo poverený člen vlády predkladá národnej rade návrhy právne záväzných aktov a iných aktov EÚ, o ktorých budú rokovať zástupcovia vlád členských štátov EÚ, a informuje národnú radu o ostatných záležitostiach súvisiacich s členstvom Slovenskej republiky v EÚ. Tieto návrhy má národná rada k dispozícii nielen od vlády, ale sú v rámci tzv. Barrosovej iniciatívy zasielané aj priamo národným parlamentom.⁹¹ Okrem toho vláda predkladá národnej rade aj návrhy stanovísk Slovenskej republiky k návrhom právne záväzných aktov a iných aktov EÚ, pričom ich súčasťou je najmä odhad ich vplyvu a dosahu na Slovenskú republiku.⁹²

⁹¹ Uvedené návrhy aktov EÚ sú zverejňované v tzv. Systéme sledovania európskych záležitostí <http://www.nrsr.sk/ssez/>

⁹² Čl. 1 ústavného zákona č. 397/2004 Z. z. o spolupráci Národnej rady Slovenskej republiky a vlády Slovenskej republiky v záležitostiach

Národná rada má právomoc schvaľovať stanoviská Slovenskej republiky k návrhom právne záväzných aktov a iných aktov EÚ, o ktorých sa rozhoduje na úrovni zástupcov vlád členských štátov EÚ. Z tejto právnej úpravy vyplýva teda právo národnej rady, nie však povinnosť, vyjadrovať sa k stanoviskám vlády k návrhom právnych aktov EÚ. Národná rada môže (ale nemusí) schvaľovať stanoviská Slovenskej republiky aj k ďalším záležitostiam EÚ, ak ju o to požiada vláda alebo najmenej pätina poslancov národnej rady. Aj v tomto prípade ide o právo národnej rady, ale nie o povinnosť vyjadrovať sa aj k iným záležitostiam EÚ.

Ústavný zákon č. 397/2004 Z. z. stanovuje právne účinky pre prípady, keď národná rada:

- schváli návrh stanoviska Slovenskej republiky,
- nevyjadrí sa k návrhu stanoviska Slovenskej republiky v lehote dvoch týždňov od jeho predloženia,
- neschváli návrh stanoviska Slovenskej republiky ani iné stanovisko v tej istej veci.

Ak národná rada schváli návrh stanoviska Slovenskej republiky, člen vlády je týmto stanoviskom viazaný pri zastupovaní Slovenskej republiky v príslušnom orgáne EÚ. Člen vlády sa môže od stanoviska Slovenskej republiky odchýliť len v nevyhnutnom prípade a so zreteľom na záujmy Slovenskej republiky; v takom prípade je povinný o tom bezodkladne informovať národnú radu a takýto postup odôvodniť. Člen vlády môže požiadať národnú radu o zmenu stanoviska Slovenskej republiky.⁹³

Európskej únie. Dostupné online: <https://www.nrsr.sk/web/Statistic/sk-SK/NRSR/Doc/zd-zalezistosti-eu.pdf>

⁹³ Čl. 2 ods. 5 ústavného zákona č. 397/2004 Z. z.

Ak sa národná rada nevyjadrí k návrhu stanoviska Slovenskej republiky do dvoch týždňov od jeho predloženia, člen vlády je viazaný (predloženým) návrhom stanoviska Slovenskej republiky.⁹⁴ Možnosť nevyjadríť sa k návrhu stanoviska (tzv. princíp tichej procedúry) je prejavom možnosti stanovisko vziať na vedomie, resp. „mlčky“ odsúhlasiť a vôbec ho neprerokovávať ani explicitne neschvaľovať. Ak sa národná rada rozhodne nevyjadríť sa, vláda bude v orgánoch EÚ prezentovať také stanovisko, ktoré si k danej veci pripravila a predložila národnej rade. Táto možnosť má využitie napríklad pri marginálnych otázkach, pri ktorých by prerokovávanie a schvaľovanie bolo len nadbytočným procedurálnym zaťažením národnej rady na úkor rozsiahlejších otázok so širším nadnárodno-politickým dosahom.

Ak národná rada neschváli návrh stanoviska Slovenskej republiky a zároveň neschváli v danej veci iné stanovisko, člen vlády je viazaný (predloženým) návrhom stanoviska Slovenskej republiky.⁹⁵ Tento princíp je analogický k tzv. princípu konštruktívneho nesúhlasu.

Okrem toho národná rada najmenej raz za rok na základe správy podanej vládou rokuje o záležitostiach súvisiacich s členstvom Slovenskej republiky v EÚ a schvaľuje odporúčania pre vládu v nasledujúcom období.⁹⁶

⁹⁴ Čl. 2 ods. 4 ústavného zákona č. 397/2004 Z. z.

⁹⁵ Tamtiež.

⁹⁶ Čl. 2 ods. 6 ústavného zákona č. 397/2004 Z. z.

6.3. Výbor Národnej rady Slovenskej republiky pre európske záležitosti

Podľa ústavného zákona č. 397/2004 Z. z. môže národná rada vykonávaním pôsobnosti v záležitostiach EÚ zákonom poveriť svoj výbor. To znamená, že pokiaľ sa národná rada uznesie, že všetka európska agenda, ktorou sa rozhodne zaoberať, nebude prerokovávaná na schôdzi národnej rady, môže na tento účel zriadiť nový výbor alebo poveriť touto pôsobnosťou iný, už existujúci výbor. Na tento účel bol zriadený Výbor Národnej rady Slovenskej republiky pre európske záležitosti.

Výbor pre európske záležitosti bol právnymi predpismi kreovaný ako silný výbor. Táto skutočnosť vyplýva najmä z ustanovenia ústavného zákona č. 397/2004 Z. z., podľa ktorého ak národná rada (výbor pre európske záležitosti) schváli návrh stanoviska (mandát) vlády, je člen vlády týmto stanoviskom (mandátom) viazaný pri zastupovaní Slovenskej republiky v príslušnom orgáne EÚ.

Keďže však výbor pre európske záležitosti v praxi nevykonáva len pôsobnosť v intenciách ústavného zákona č. 397/2004 Z. z. (schvaľovanie záväzných mandátov pre členov vlády), ale rokovací poriadok mu zveruje aj ďalšie právomoci národných parlamentov (napr. posudzovanie súladu návrhov legislatívnych aktov EÚ so zásadou subsidiarity vrátane schvaľovania odôvodnených stanovísk), je možné konštatovať, že slovenský model predstavuje tzv. zmiešaný systém sledovania záležitostí EÚ v národnom parlamente.

Zloženie výboru

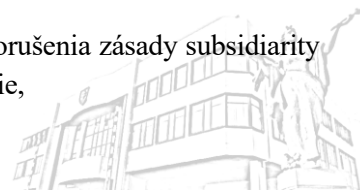
Národná rada volí predsedu a členov výboru pre európske záležitosti na základe princípu pomerného zastúpenia politických strán a politických hnutí, za ktoré boli poslanci zvolení do národnej rady v príslušnom volebnom období. Princíp pomerného zastúpenia sa uplatňuje z toho dôvodu, že výbor pre európske záležitosti prijíma záväzné stanoviská a odporúčania pre zástupcov Slovenskej republiky v inštitúciách EÚ, a preto je potrebné, aby o jeho stanoviskách rozhodovali všetky politické strany a politické hnutia zastúpené v národnej rade.

Výbor pre európske záležitosti je jediným výborom národnej rady, v ktorom má každý z jeho členov jedného náhradného člena. Náhradných členov volí rovnako národná rada. Dôvodom je zabezpečenie stálej funkčnosti výboru a čo najširšie odborné pokrytie agendy výboru.

Na rokovaní výboru pre európske záležitosti sa môžu zúčastňovať aj poslanci Európskeho parlamentu zvolení na území Slovenskej republiky, pričom majú právo vyjadrovať sa k prerokúvanej veci, ak požiadajú o slovo. Na rokovaní však nemajú právo hlasovať.

Výbor pre európske záležitosti:

- a) prerokúva návrhy právne záväzných aktov a iných aktov Európskej únie,
- b) schvaľuje stanoviská Slovenskej republiky k návrhom, o ktorých budú rokovať príslušné orgány Európskej únie,
- c) posudzuje súlad návrhov legislatívnych aktov Európskej únie so zásadou subsidiarity vrátane schvaľovania odôvodnených stanovísk,
- d) prerokúva návrhy žalôb vo veci porušenia zásady subsidiarity legislatívnym aktom Európskej únie,

- e) prerokúva správy a informácie predkladané národnej rade vládou a členmi vlády a akty predkladané národnej rade orgánmi Európskej únie,
- f) môže požiadať ostatné výbory národnej rady o ich stanoviská k návrhom,
- g) podáva národnej rade správy o činnosti.⁹⁷

Predbežné stanovisko

Cieľom predbežného stanoviska je na úvod legislatívneho procesu na úrovni EÚ definovať východiskové pozície Slovenskej republiky a určiť národné priority pre nasledujúcu diskusiu. Predbežné stanovisko je východiskovým dokumentom pre zástupcu Slovenskej republiky v diskusiách v pracovných skupinách Rady. Pripravuje ho zodpovedajúci ústredný orgán štátnej správy a schvaľuje príslušná Rezortná koordinačná skupina (t. j. expertná skupina, ktorá koordinuje rozhodovací proces v záležitostiach EÚ na úrovni ministerstva alebo iného ústredného orgánu štátnej správy).

Vláda alebo poverený člen vlády najneskôr štyri týždne po obdržaní návrhu právneho aktu a návrhu legislatívneho aktu EÚ predkladá výboru pre európske záležitosti predbežné stanovisko k návrhu. Predbežné stanovisko je pozičným dokumentom vlády (ministerstva), ktorý obsahuje primárne hodnotenie predloženého návrhu v počiatočnom štádiu legislatívneho procesu na úrovni EÚ.

Výbor sa môže s hodnotením súladu návrhu so zásadou subsidiarity v predbežnom stanovisku stotožniť a s predloženým predbežným stanoviskom vysloviť súhlas, alebo v opačnom prípade, môže člena vlády zaviazat' presadzovať v Rade inú pozíciu.

⁹⁷ § 58a rokovacieho poriadku.

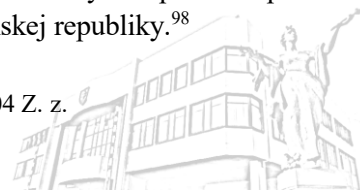
Stanovisko Slovenskej republiky

Stanovisko Slovenskej republiky predstavuje národné stanovisko na diskusiu alebo rozhodnutie na zasadnutia Rady. Návrh stanoviska Slovenskej republiky na rokovanie Rady pripravuje gestorský rezort na základe dovedty spracovaných materiálov (predbežné stanovisko, pozícia a inštrukcia) a na základe výsledkov rokovaní príslušných pracovných skupín Rady, výborov Rady a Výboru stálych zástupcov (tzv. COREPER). Návrh stanoviska schvaľuje zodpovedný minister alebo vedúci predstaviteľ iného ústredného orgánu štátnej správy, pričom pred schválením je návrh predmetom rokovania Komisie pre európske záležitosti, ktorá pôsobí na Ministerstve zahraničných vecí a európskych záležitostí SR a je hlavným expertným medzirezortným koordinačným orgánom v oblasti tvorby stanovísk k návrhom právnych aktov EÚ.

Vláda alebo poverený člen vlády v dostatočnom časovom predstihu predkladá výboru pre európske záležitosti návrh stanoviska Slovenskej republiky k návrhom právne záväzných aktov a iných aktov EÚ, pričom v tejto veci je povinný zúčastniť sa na rokovaní výboru a informovať ho.

Ak výbor pre európske záležitosti schváli návrh stanoviska Slovenskej republiky, je člen vlády týmto stanoviskom viazaný pri zastupovaní Slovenskej republiky v príslušnom orgáne EÚ. Člen vlády sa môže od stanoviska Slovenskej republiky odchýliť len v nevyhnutnom prípade a so zreteľom na záujmy Slovenskej republiky; v takom prípade je povinný o tom bezodkladne informovať výbor pre európske záležitosti a takýto postup odôvodniť. Člen vlády môže požiadať výbor pre európske záležitosti o zmenu stanoviska Slovenskej republiky.⁹⁸

⁹⁸ Čl. 2 ods. 5 ústavného zákona č. 397/2004 Z. z.

Ak sa výbor pre európske záležitosti nevyjadrí k návrhu stanoviska Slovenskej republiky do dvoch týždňov od jeho predloženia, člen vlády je viazaný (predloženým) návrhom stanoviska Slovenskej republiky.⁹⁹ Možnosť nevyjadriť sa k návrhu stanoviska (tzv. princíp tichej procedúry) je prejavom možnosti stanovisko vziať na vedomie, resp. „mlčky“ odsúhlasiť a vôbec ho neprerokovávať ani explicitne neschvaľovať.

Ak výbor pre európske záležitosti neschváli návrh stanoviska Slovenskej republiky a zároveň neschváli v danej veci iné stanovisko, člen vlády je viazaný (predloženým) návrhom stanoviska Slovenskej republiky.¹⁰⁰

Správa o záležitostiach súvisiacich s členstvom Slovenskej republiky v EÚ

Vláda zabezpečí pravidelné informovanie výboru pre európske záležitosti členmi vlády o aktuálnych otázkach, ktoré sú prerokúvané v orgánoch EÚ, ktorých sú členmi. Vláda predkladá národnej rade do konca marca správu o záležitostiach súvisiacich s členstvom Slovenskej republiky v EÚ za predchádzajúci kalendárny rok, ak národná rada nerozhodne inak.

Výbor pre európske záležitosti môže kedykoľvek požiadať vládu alebo povereného člena vlády o predloženie správy, podanie informácie, odôvodnenia alebo vysvetlenia v záležitostiach súvisiacich s členstvom Slovenskej republiky v Európskej únii.

⁹⁹ Čl. 2 ods. 4 ústavného zákona č. 397/2004 Z. z.

¹⁰⁰ Čl. 2 ods. 4 ústavného zákona č. 397/2004 Z. z.

7. MEDZINÁRODNÉ ORGANIZÁCIE A SPOLUPRÁCA NÁRODNEJ RADY S ICH PARLAMENTNÝMI ORGÁNMI

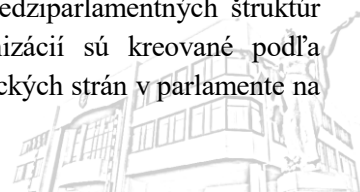
Peter Plenta, PhD.

7.1. Medziparlamentné štruktúry v rámci medzinárodných organizácií

Napriek tomu, že oblasť diplomacie je tradične vyhradená najmä pre pôsobenie exekutívy, čoraz viditeľnejšie stieranie hraníc medzi národným a nadnárodným vedie k potrebe zapájania sa parlamentov do medzinárodnopolitického diania. Parlamentná dimenzia diplomacie je tak aj znakom spolupráce a spolupôsobenia výkonnej a zákonodarnej moci v zahraničnopolitickej oblasti.

Primárnym cieľom parlamentnej diplomacie je zvýšiť vzájomné porozumenie medzi štátmi na multilaterálnej úrovni prostredníctvom posilnenia demokratickej legitimity v rámci medzinárodných organizácií. Z hľadiska konkrétnych aktérov parlamentná diplomacia predstavuje nielen kontakty parlamentov ako celkov, alebo účasť zástupcov parlamentov v delegáciách do medziparlamentných orgánov medzinárodných organizácií, ale aj kontakty medzi jednotlivými poslancami, či politickými stranami. Do veľkej miery tak rozvíja spoluprácu na úrovni vzájomných kontaktov medzi členmi parlamentov, výborov, politických strán a individuálnych poslancov a pomáha tak „otvárať dvere“ k ďalšej spolupráci.

Stále delegácie národnej rady do medziparlamentných štruktúr jednotlivých medzinárodných organizácií sú kreované podľa princípu pomerného zastúpenia politických strán v parlamente na

začiatku každého volebného obdobia. Od vzniku samostatnej Slovenskej republiky sa národná rada aktívne zapája do činnosti medzinárodných organizácií a ich parlamentných orgánov. V súčasnosti je národná rada riadnym členom:

- Parlamentného zhromaždenia Rady Európy,
- Parlamentného zhromaždenia Severoatlantickej aliancie,
- Parlamentného zhromaždenia Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe,
- Medziparlamentnej únie,
- Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj,
- parlamentnej dimenzie Stredoeurópskej iniciatívy,
- Parlamentného zhromaždenia Únie pre Stredomorie,
- pozorovateľom v Parlamentnom zhromaždení Čiernomorskej hospodárskej spolupráce.

Vo všetkých uvedených organizáciách pôsobia stále delegácie národnej rady v rámci medziparlamentnej spolupráce, t. j. poslanci sú zapojení do činnosti jednotlivých výborov a podieľajú sa na riešení rozličných aktuálnych problémov, v mnohých prípadoch i ako spravodajcovia. Funkcie tajomníkov delegácií vykonávajú odborní zamestnanci Kancelárie národnej rady z odboru zahraničných vzťahov a protokolu.

7.2. Pôsobenie poslancov národnej rady v medzinárodných inštitúciách

Parlamentné zhromaždenie Rady Európy

Hlavným cieľom Rady Európy je ochrana ľudských práv, pluralitnej demokracie a právneho štátu. Rada Európy sa snaží nájsť spoločné riešenie problémov ako sú terorizmus, organizovaný zločin a korupcia, počítačová kriminalita, bioetika,

násilie na deťoch a ženách a obchodovanie s ľuďmi. Spoluprácu medzi všetkými členskými štátmi vníma ako jediný spôsob ako vyriešiť hlavné problémy, ktorým čelí dnešná spoločnosť.

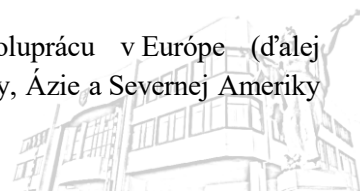
Parlamentné zhromaždenie Rady Európy (ďalej „PZ RE“) je poradným orgánom Rady Európy, ktorého závery sú schvaľované vo forme uznesení (rezolúcií), stanovísk a odporúčaní pre Výbor ministrov. V tejto súvislosti má PZ RE v kompetencii prerokovávať akékoľvek záležitosti späté s cieľmi organizácie. Okrem toho na požiadanie Výboru ministrov má právomoc diskutovať aj iné aktuálne otázky.

Zasadnutia PZ RE sa uskutočňujú štyrikrát ročne vo forme týždňovej plenárnej schôdze v Štrasburgu. Počet členov delegácií jednotlivých štátov je odvodený od veľkosti populácie daného štátu, pričom sa pohybuje v rozmedzí od dvoch do osemnástich zástupcov, ktorí by mali vyvážené reprezentovať politické zloženie príslušného národného parlamentu.

V prípade Národnej rady je delegácia kreovaná podľa princípu pomerného zastúpenia politických strán v národnej rade na návrh poslaneckého grémia na začiatku každého volebného obdobia. Nominácie do stálej delegácie národnej rady v PZ RE schvaľuje Národná rada na svojej schôdzi na základe uznesenia Zahraničného výboru NR SR. Podmienkou je zastúpenie oboch pohlaví. Delegácia národnej rady v PZ RE sa skladá z 5 členov a 5 náhradníkov.

Parlamentné zhromaždenie Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe

Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (ďalej „OBSE“) s členskými štátmi z Európy, Ázie a Severnej Ameriky

predstavuje najväčšiu regionálnu bezpečnostnú organizáciu na svete. OBSE zastáva komplexný prístup k problematike bezpečnosti zahŕňajúci politicko-vojenské, ekonomické a ľudskoprávne aspekty a hľadiská životného prostredia, pričom ponúka priestor pre politické rokovania v otázkach včasného varovania, prevencie konfliktov, krízového manažmentu a postkonfliktnej obnovy. Účastnícke krajiny sa zaväzujú rešpektovať ľudské práva a základné slobody, demokraciu, princípy právneho štátu a zabezpečovať sociálnu spravodlivosť a ochranu životného prostredia.

Parlamentné zhromaždenie OBSE (ďalej „PZ OBSE“) predstavuje parlamentnú dimenziu spolupráce členských štátov. Primárnou úlohou zhromaždenia je sprostredkovať a uľahčiť medziparlamentný dialóg, ktorý je vnímaný ako dôležitý prvok celkového úsilia o upevnenie demokracie v celej oblasti OBSE. Parlamentné zhromaždenie monitoruje dodržiavanie princíпов a implementáciu cieľov OBSE v členských štátov organizácie; vyvíja a zlepšuje mechanizmy prevencie a riešenia konfliktov; podporuje posilňovanie a konsolidáciu demokratických inštitúcií v členských štátoch; prispieva k rozvoju medziinštitucionálnej komunikácie a diskutuje aktuálne otázky predostreté na Ministerskej rade alebo na summite hláv štátov alebo predsedov vlád. Významnou súčasťou práce PZ OBSE je rozsiahly program monitorovania volieb, pričom v tejto súvislosti sú delegácie vysielané na misie do oblastí s aktívnou, ale aj latentnou krízou demokratických princíпов.

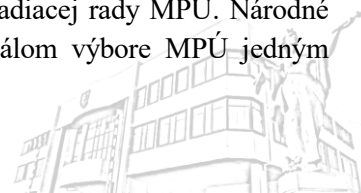
Nominácie do stálej delegácie národnej rady v PZ OBSE schvaľuje národná rada na svojej schôdzi na základe uznesenia Zahraničného výboru NR SR. Delegácia národnej rady v PZ OBSE je zložená zo 4 členov a 4 náhradníkov.

Medziparlamentná únia

Medziparlamentná únia (ďalej „MPÚ“) je medzinárodná organizácia združujúca parlamenty suverénnych štátov. Ako ústredný prvok celosvetového medziparlamentného dialógu pôsobí Medziparlamentná únia od 1889 s primárnym cieľom udržiavania spolupráce medzi ľuďmi a upevňovania reprezentatívnych inštitúcií. Za týmto účelom sprostredkúva a posilňuje výmenu informácií a skúseností medzi parlamentmi, vytvára platformu pre riešenie aktuálnych otázok medzinárodného záujmu a prispieva k ochrane ľudských práv, pričom rozširuje povedomie nielen o ľudských právach, ale aj o význame slobodne zvolených demokratických inštitúcií snažiac sa o ich nastolenie a zakotvenie v praxi.

Zhromaždenie MPÚ je hlavným štatutárnym orgánom, ktorý sprostredkúva dialóg o aktuálnych medzinárodnopolitických otázkach. Pre zúčastnených poslancov vytvára platformu pre analýzu a riešenie medzinárodných problémov. Väčšina členov Zhromaždenia MPÚ je začlenená do niektorej zo šiestich geopolitických skupín (Africká skupina; Arabská skupina; Ázijsko-pacifická skupina; Euroázijská skupina; Latinsko-americká a karibská skupina a Skupina 12 plus). Slovenská republika je súčasťou Skupiny 12 plus.

Zhromaždenie MPÚ sa stretáva dvakrát ročne (tzv. jarné a jesenné zasadnutie). Na jarnom zasadnutí Zhromaždenia MPÚ je organizované stretnutie žien poslankyň, ktorého sa zúčastňujú všetky poslankyne zvolené do stálych delegácií členských štátov MPÚ. Stále výbory asistujú Zhromaždeniu MPÚ pri jeho práci. Ich mandát a zloženie je v právomoci Riadiacej rady MPÚ. Národné delegácie sú zastúpené v každom stálom výbore MPÚ jedným členom a jedným náhradníkom.

V rámci národnej rady je vytvorená Slovenská skupina Medziparlamentnej únie. Poslanci sa stávajú členmi Slovenskej skupiny MPÚ získaním poslaneckého mandátu. Činnosť Slovenskej skupiny MPÚ je štruktúrovaná do práce Valného zhromaždenia a Výkonného výboru. Valné zhromaždenie pozostáva zo všetkých poslancov národnej rady. Výkonný výbor riadi činnosť Slovenskej skupiny MPÚ, pričom je volený v rámci každého volebného obdobia.

Stála delegácia národnej rady v MPÚ je kreovaná podľa princípu pomerného zastúpenia politických strán v národnej rade na návrh poslaneckého grémia na začiatku každého volebného obdobia. Nominácie do stálej delegácie národnej rady v MPÚ schvaľuje národná rada na svojej schôdzi na základe uznesenia Zahraničného výboru NR SR. Delegácia národnej rady v MPÚ je zložená z jedného poslanca za každý poslanecký klub národnej rady (z toho minimálne jedna žena) a predsedu Slovenskej skupiny MPÚ (tradične predseda národnej rady).

Parlamentné zhromaždenie Severoatlantickej aliancie

Severoatlantická aliancia (ďalej „NATO“) je medzivládna vojenská aliancia orientovaná predovšetkým na vzájomnú obranu členských štátov. Parlamentné zhromaždenie NATO (ďalej „PZ NATO“) predstavuje medziparlamentnú platformu zloženú zo zákonodarcov z členských krajín NATO, rovnako ako aj z reprezentantov pridružených členských štátov.

PZ NATO poskytuje priestor pre medzinárodný parlamentný dialóg o bezpečnostných, politických a ekonomických záležitostiach. Primárnym cieľom PZ NATO je podporovať vzájomné porozumenie medzi poslancami ohľadom kľúčových bezpečnostných výziev, ktorým čelí transatlantické partnerstvo.

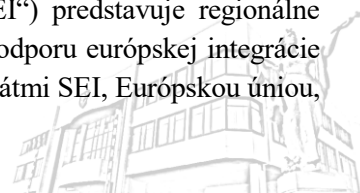
Práca PZ NATO má za cieľ prispieť ku konsenzu na pôde celej organizácie a posilniť tak transatlantické väzby a transparentnosť politik NATO.

Z členských štátov tvorí PZ NATO 274 delegátov. Počet členov národnej delegácie závisí od veľkosti populácie príslušnej krajiny. Okrem toho každá krajina môže vymenovať rovnaký počet náhradníkov, ktorí sa síce môžu zúčastňovať zasadnutí PZ NATO, ale nemajú hlasovacie právo, pokiaľ je prítomný riadny člen. Popri riadnych členoch sa zasadnutí majú právo zúčastniť aj zástupcovia štátov, ktorým bol v NATO udelený štatút pridruženého člena a rovnako aj reprezentanti štátov so štatútom regionálneho stredomorského partnera, predstavitelia štátov so statusom parlamentného pozorovateľa, delegácia Európskeho parlamentu a zástupcovia niektorých medziparlamentných zhromaždení napríklad za Parlamentné zhromaždenie Rady Európy.

PZ NATO sa od svojho vzniku schádza dvakrát ročne na plenárnom zasadnutí na jar a na jeseň. Zasadnutia sa konajú striedavo v niektorej z členských krajín. V prípade národnej rady je delegácia kreovaná podľa princípu pomerného zastúpenia politických strán v národnej rade na návrh poslaneckého grémia na začiatku každého volebného obdobia. Nominácie do stálej delegácie národnej rady v PZ NATO schvaľuje národná rada na svojej schôdzi na základe uznesenia Zahraničného výboru NR SR. Delegácia národnej rady v PZ NATO je zložená z piatich členov a piatich náhradníkov.

Stredoeurópska iniciatíva

Stredoeurópska iniciatíva (ďalej „SEI“) predstavuje regionálne medzivládne fórum orientované na podporu európskej integrácie cestou spolupráce medzi členskými štátmi SEI, Európskou úniou,

zainteresovanými verejnými inštitúciami, tretím sektorom a regionálnymi a medzinárodnými organizáciami. SEI kombinuje prvky multilaterálnej diplomacie a projektového manažmentu za účelom vyrovnávania rozdielov medzi európskymi makroregiónmi. Od svojho založenia sa SEI usiluje o politický a sociálnoekonomický rozvoj v regióne stredovýchodnej a juhovýchodnej Európy. Cieľom SEI je podpora ekonomickej a kultúrnej spolupráce medzi členskými krajinami, podpora štátov kandidujúcich na členstvo v Európskej únii a posilnenie transformačného procesu v tranzitívnych krajinách.

SEI združuje 17 štátov stredovýchodnej a juhovýchodnej Európy: Albánsku republiku, Bieloruskú republiku, Bosnu a Hercegovinu, Bulharskú republiku, Českú republiku, Čiernu Horu, Chorvátsku republiku, Maďarsko, Moldavskú republiku, Poľskú republiku, Rumunsko, Severomacedónsku republiku, Slovenskú republiku, Slovinskú republiku, Srbskú republiku, Taliansku republiku a Ukrajinu. Rakúsko v roku 2018 vystúpilo zo SEI. Počet členov národných delegácií je odvodený od veľkosti populácie príslušnej členskej krajiny, pričom najnižší počet členov je stanovený na troch.

V prípade národnej rady je delegácia kreovaná podľa princípu pomerného zastúpenia politických strán v národnej rade na návrh poslaneckého grémia na začiatku každého volebného obdobia. Nominácie do stálej delegácie národnej rady v parlamentnej dimenzii SEI schvaľuje národná rada na svojej schôdzi na základe uznesenia Zahraničného výboru NR SR. Delegácia národnej rady v parlamentnej dimenzii SEI je zložená z piatich poslancov.

Parlamentné zhromaždenie Únie pre Stredomorie

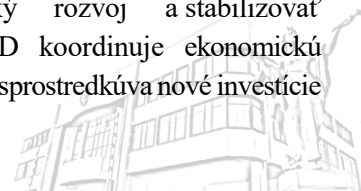
Únia pre Stredomorie (ďalej „UfM“) podporuje ekonomickú integráciu a implementáciu demokratických reforiem v 15 štátoch v južnom Stredomorí, severnej Afrike a na Blízkom východe,

susediacich s južnou a juhovýchodnou časťou EÚ. Zmluvy o spolupráci, známe ako tzv. Barcelonský proces a následne Eurostredomorské partnerstvo, boli obnovené v roku 2008 vo forme UfM. Opätovné zahájenie spolupráce v regióne je zamerané na konkrétnejšie a viditeľnejšie projekty so skutočným dosahom na miestnych obyvateľov. Projekty sa týkajú prioritných oblastí ako je najmä rozvoj obchodu, doprava a rozvoj miest, životné prostredie, vodné hospodárstvo, energetika, školstvo, výskum a sociálne veci. Popri 28 členských štátoch EÚ je členom UfM 15 štátov južného Stredomoria, Afriky a Blízkeho východu.

Parlamentné zhromaždenie Únie pre Stredomorie (ďalej „PA-UfM“) predstavuje parlamentný rozmer tzv. Barcelonského procesu. Ťažiskom jeho práce je teda rozvíjať spoluprácu medzi členskými štátmi EÚ a štátmi východného a južného Stredomoria v politickej, ekonomickej a kultúrnej rovine s primárnym cieľom podporovať stabilitu a bezpečnosť v regióne. PA-UfM zasadá raz ročne, pričom jeho rozhodnutia a stanoviská nie sú právne záväzné. Spolupráca v rámci PA-UfM sa okrem uvedeného plenárneho zasadnutia uskutočňuje aj v rámci piatich výborov, ktoré rokujú najviac štyrikrát ročne.

Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj

V súčasnosti má Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (ďalej „OECD“) 38 členských štátov. Patrí medzi ne mnoho z najvyspelejších ekonomík sveta, ale aj rozvíjajúce sa štáty ako Spojené štáty mexické, Čilská republika a Turecká republika. OECD je medzinárodná organizácia združujúca ekonomicky najrozvinutejšie štáty sveta a štáty s rozvíjajúcimi sa ekonomikami s cieľom podporovať ekonomický rozvoj a stabilizovať medzinárodné finančné trhy. OECD koordinuje ekonomickú a sociálnu spoluprácu členských štátov, sprostredkúva nové investície

a presadzuje liberalizáciu medzinárodného obchodu. OECD vytvára platformu, v rámci ktorej si vlády členských štátov môžu vymieňať skúsenosti a hľadať riešenia aktuálnych hospodárskych a finančných problémov.

Sekretariát OECD zbiera a analyzuje jednotlivé dáta z členských štátov. Následne je analýza predmetných dát diskutovaná vo výboroch, pričom na základe výsledku rokovania vo výboroch Rada OECD prijme odporúčania pre jednotlivé členské štáty. Implementácia odporúčaní Rady OECD je sledovaná v rámci multilaterálneho dohľadu ostatných členských štátov. Ústredným prostriedkom pre šírenie know-how sú pravidelne vydávané publikácie (výhľady, ročné prehľady a porovnávacie štatistiky).

Pre zástupcov národných parlamentov členských štátov OECD organizuje trikrát ročne parlamentné semináre zamerané na aktuálne ekonomicko-politické otázky, napr. na problematiku udržateľného hospodárskeho rastu, otázky klimatických zmien, oblasť spravovania štátu s dôrazom na úlohu a postavenie parlamentov a podobne.

Delegácia národnej rady v OECD je kreovaná podľa princípu pomerného zastúpenia politických strán v národnej rade na návrh poslaneckého grémia na začiatku každého volebného obdobia. Nominácie do stálej delegácie národnej rady v OECD schvaľuje národná rada na svojej schôdzi na základe uznesenia Zahraničného výboru NR SR. Delegácia národnej rady v OECD je zložená z troch členov a troch náhradníkov.

Parlamentné zhromaždenie Čiernomorskej hospodárskej spolupráce

Čiernomorská hospodárska spolupráca bola ustanovená na základe spoločného vyhlásenia s cieľom posilnenia hospodárskej, obchodnej, sociálnej, kultúrnej a politickej kooperácie v regióne. Parlamentné zhromaždenie Čiernomorskej hospodárskej spolupráce (ďalej „PABSEC“) bolo založené o osem mesiacov neskôr, vo februári 1993.

PABSEC predstavuje konzultatívny orgán Čiernomorskej hospodárskej spolupráce vytvorený s úmyslom zjednotiť úsilie národných parlamentov regiónu pri sledovaní cieľov spolupráce. V uvedenom kontexte PABSEC poskytuje právny základ pre hospodársku, obchodnú, sociálnu, kultúrnu a politickú kooperáciu medzi členskými štátmi; schvaľuje právne akty nevyhnutné na implementáciu rozhodnutí vzniknúcich zo spoločných zasadnutí exekutívnych zložiek moci; poskytuje pomoc národným štátom pri posilňovaní demokracie; zabezpečuje osvetu ohľadom činnosti, cieľov a hodnôt organizácie a v neposlednom rade aktívne prispieva k spolupráci s ostatnými medzinárodnými organizáciami.

Slovenskej republike bol v roku 2000 udelený štatút pozorovateľa. PABSEC sa stretáva dvakrát ročne na riadnom plenárnom zasadnutí (jarné a jesenné zasadnutie), pričom zasadá v aktuálne predsedajúcom členskom štáte. Výkon funkcie predsedníctva trvá šesť mesiacov. Zasadnutia PABSEC sú verejné, pokiaľ zhromaždenie nerozhodne inak. Delegácia národnej rady v PABSEC pozostáva z jedného člena.

8. KANCELÁRIA NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Mgr. Dominika Pazderová

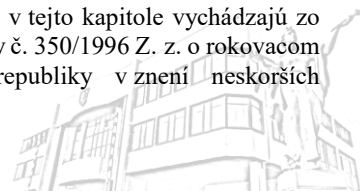
8.1. Úlohy Kancelárie národnej rady

Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky je štátnou rozpočtovou organizáciou. Plní odborné, organizačné a technické úlohy spojené so zabezpečovaním činnosti národnej rady, jej výborov a komisií, vrátane parlamentnej dokumentácie a tlačovej služby. Na zabezpečenie činnosti národnej rady v záležitostiach Európskej únie kancelária môže zriaďovať pracoviská v zahraničí.¹⁰¹

Kancelária plní aj úlohy, ktoré pre ňu vyplývajú z iných právnych predpisov, najmä v pracovnoprávnych vzťahoch, správe a ochrane majetku štátu, používaní prostriedkov štátneho rozpočtu, ako správca rozpočtovej kapitoly. Pre poslancov zabezpečuje administratívno-technické podmienky v rozsahu ustanovenom v rokovacom poriadku a v ďalších zákonoch.

Kancelária odborne, organizačne a technicky zabezpečuje priebeh rokovaní národnej rady a jej výborov a plní úlohy spojené so zabezpečením kontroly plnenia prijatých uznesení a opatrení. Pripravuje odborné podklady, informácie, rozborov a návrhy súvisiace s činnosťou národnej rady a jej výborov.

¹⁰¹ Pokiaľ nie je uvedené inak, informácie v tejto kapitole vychádzajú zo zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

Vedie tiež evidenciu občianskych iniciatív, petícií a sťažností doručených národnej rade, jej výborom a funkcionárom. Ďalej zabezpečuje informovanie o činnosti národnej rady a jej výborov, dokumentáciu a archiváciu parlamentných materiálov a písomností. Zabezpečuje tiež vzdelávacie aktivity pre poslancov a zamestnancov; ďalej tiež činnosti súvisiace so zahraničnými vzťahmi národnej rady, jej funkcionárov a výborov.

Pri plnení úloh spolupracuje s Kanceláriou prezidenta SR, s Úradom vlády Slovenskej republiky, s ústrednými orgánmi štátnej správy a s ďalšími orgánmi štátnej správy Slovenskej republiky. V súlade s rokovacím poriadkom môže kancelária vyžadovať od štátnych orgánov, iných orgánov a právnických osôb podklady, informácie a vysvetlenia, ktoré potrebuje na svoju činnosť národná rada a jej výbory.

Úlohy kancelárie plnia: štátni zamestnanci v štátnozamestnaneckom pomere k štátu podľa zákona o štátnej službe¹⁰² v odboroch štátnej služby, určených služobným predpisom, zamestnanci pri výkone práce vo verejnom záujme podľa zákona o výkone práce vo verejnom záujme¹⁰³ a Zákonníkom práce. Poverení zamestnanci kancelárie sa môžu zúčastňovať na schôdzach národnej rady. Na schôdzach výborov môžu podávať stanoviská k prerokúvaným návrhom zákonov a iným materiálom.

Vedúci Kancelárie Národnej rady Slovenskej republiky

Vedúci Kancelárie národnej rady je štatutárnym orgánom kancelárie, ktorú riadi a organizuje jej činnosť, koordinuje prácu

¹⁰² Zákon č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

¹⁰³ Zákon č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov.

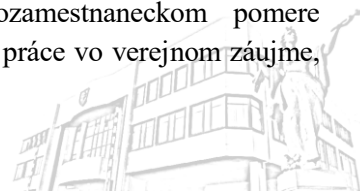
jej útvarov a za jej činnosť priamo zodpovedá predsedovi národnej rady, ktorý ho do funkcie vymenúva a z funkcie odvoláva. Predseda národnej rady určuje tiež vedúcemu kancelárie plat, paušálnu náhradu výdavkov spojených s výkonom funkcie a ďalšie náležitosti.

Vedúci kancelárie je generálnym tajomníkom v služobnom úrade, ktorým je Kancelária národnej rady, pričom je služobne najvyšším vedúcim zamestnancom voči zamestnancom v kancelárii. Má právo byť prítomný na verejných aj neverejných schôdzach národnej rady a na verejných aj neverejných schôdzach výborov. Vydáva a mení organizačný poriadok, registratúrny poriadok a ďalšie vnútorné predpisy kancelárie. Taktiež schvaľuje opisy štátnozamestnaneckých miest a miest pri výkone práce vo verejnom záujme.

8.2. Organizácia útvarov Kancelárie národnej rady

Postavenie a úlohy Kancelárie Národnej rady SR, jej vnútorné organizačné členenie, systém a stupne riadenia, hlavné činnosti organizačných útvarov a ich súčinnosť upravuje podrobnejšie Organizačný poriadok Kancelárie NR SR. Ten je základným vnútroorganizačným predpisom a organizačnou normou kancelárie.

V súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi upravuje postavenie a úlohy kancelárie, jej vnútorné organizačné členenie, štruktúru, určuje koncepciu riadenia, systém a stupne riadenia, rozsah oprávnení a zodpovednosti vedúcich štátnych zamestnancov, ktorí vykonávajú funkciu v štátnozamestnaneckom pomere a vedúcich zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme,

hlavné činnosti jej organizačných útvarov a ich vzájomnú súčinnosť a spoluprácu.

Zoznam organizačných útvarov

Kancelárie Národnej rady Slovenskej republiky

Špecializované organizačné útvary

Kancelária predsedu NR SR
Sekretariát podpredsedu NR SR
Sekretariát podpredsedu NR SR
Sekretariát podpredsedu NR SR
Sekretariát podpredsedu NR SR
Zamestnanci poslaneckých klubov

Organizačné útvary

Sekretariát vedúceho Kancelárie NR SR

Oddelenie verejného obstarávania
Právne oddelenie

Referát vnútornej kontroly

Referát vnútorného auditu

Odbor komunikácie s médiami a verejnosťou

Tlačové a informačné oddelenie
Masmediálny referát
Referát pre petície a sťažnosti

Osobný úrad

Ekonomický odbor

Oddelenie rozpočtu, miezd a účtovníctva
Oddelenie správy majetku

Odbor obrany, bezpečnosti a ochrany

Oddelenie obrany, ochrany utajovaných skutočností a ochrany objektov

Referát krízového manažmentu a civilnej ochrany

Referát ochrany utajovaných skutočností a bezpečnostných systémov

Referát strážnej a informačnej služby

Oddelenie písomností

Organizačný odbor

Oddelenie organizácie schôdzí NR SR a personálnej agendy poslancov

Oddelenie dokumentácie zo schôdzí NR SR

Sekretariáty výborov NR SR

Sekretariát Mandátového a imunitného výboru NR SR

Sekretariát Výboru NR SR pre nezlučiteľnosť funkcií

Sekretariát Ústavnoprávneho výboru NR SR

Sekretariát Výboru NR SR pre financie a rozpočet

Sekretariát Výboru NR SR pre hospodárske záležitosti

Sekretariát Výboru NR SR pre pôdohospodárstvo a životné prostredie

Sekretariát Výboru NR SR pre verejnú správu a regionálny rozvoj

Sekretariát Výboru NR SR pre sociálne veci

Sekretariát Výboru NR SR pre zdravotníctvo

Sekretariát Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť

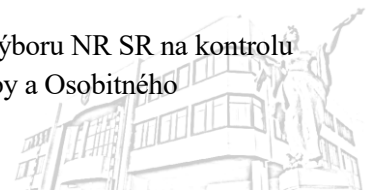
Sekretariát Zahraničného výboru NR SR

Sekretariát Výboru NR SR pre vzdelávanie, vedu, mládež a šport

Sekretariát Výboru NR SR pre kultúru a médiá

Sekretariát Výboru NR SR pre ľudské práva a národnostné menšiny

Sekretariát Osobitného kontrolného výboru NR SR na kontrolu činnosti Slovenskej informačnej služby a Osobitného

kontrolného výboru NR SR na kontrolu činnosti Národného bezpečnostného úradu a Osobitného kontrolného výboru NR SR na kontrolu činnosti Vojenského spravodajstva
Sekretariát Výboru NR SR na preskúvanie rozhodnutí
Národného bezpečnostného úradu

Odbor pre európske záležitosti

Odbor legislatívy a aproximácie práva

Oddelenie legislatívy

Oddelenie aproximácie práva

Odbor Parlamentný inštitút

Oddelenie Parlamentná knižnica

Oddelenie Parlamentný archív

Odbor zahraničných vzťahov a protokolu

Oddelenie zahraničných vzťahov a medzi-parlamentnej spolupráce

Referát protokolu

Referát ekonomickej, pasovej a vízovej agendy

Odbor informačných a komunikačných technológií

Oddelenie komunikačnej infraštruktúry, telekomunikačných služieb a medzinárodnej spolupráce

Oddelenie informačných systémov, poskytovaných elektronických služieb a bezpečnosti informačno-komunikačných technológií

Odbor prevádzky a služieb

Referát bezpečnosti prevádzky

Referát ubytovacích služieb

Referát upratovacích služieb

Referát technických služieb

Oddelenie rozvoja a obnovy

Oddelenie stravovacích služieb

Oddelenie zabezpečenia schôdzí a podujatí

Referát technickej podpory

Referát reprografie
Referát autodopravy
Oddelenie údržby
Oddelenie kontroly technického stavu objektov
a zabezpečenia MTZ
Referát centrálného riadenia technických zariadení
Referát MTZ

Odbor účelových zariadení

Referát služieb technického rozvoja a údržby
Referát prevádzky

8.3. Hlavné činnosti organizačných útvarov

Kancelária predsedu národnej rady

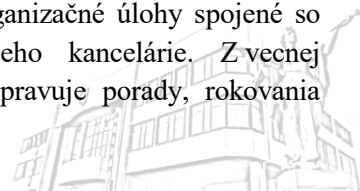
Pripravuje podklady na plnenie úloh predsedu národnej rady súvisiacich s činnosťou národnej rady a jeho povinnosťami. Kancelária zabezpečuje úlohy spojené s výkonom funkcie predsedu národnej rady vo vzťahu k prezidentovi Slovenskej republiky, vláde Slovenskej republiky, občianskym iniciatívam a iným inštitúciám.

Sekretariáty podpredsedov národnej rady

Sekretariáty podpredsedov plnia najmä odborné a organizačné úlohy spojené s výkonom práv a povinností podpredsedov národnej rady a ďalej plnia aj úlohy vyplývajúce z povinností podpredsedov národnej rady ako poslancov.

Sekretariát vedúceho kancelárie

Sekretariát plní najmä odborné a organizačné úlohy spojené so zabezpečením právomocí vedúceho kancelárie. Z vecnej a organizačno-technickej stránky pripravuje porady, rokovania

a stretnutia vedúceho kancelárie; vyhotovuje záznamy z týchto porád a rokovaní a vedie evidenciu o plnení úloh z nich vyplývajúcich; zabezpečuje príjem, evidenciu, spracovanie a uloženie písomností v súlade s registratúrnym poriadkom; odporúča spôsob ich vybavenia a vykonáva a kontroluje plnenie pokynov vedúceho Kancelárie národnej rady na ich vybavenie.

Oddelenie verejného obstarávania zabezpečuje proces a realizáciu verejného obstarávania. Oddelenie poskytuje odborné konzultácie a súčinnosť jednotlivým organizačným útvarom kancelárie. Zhromažďuje požiadavky jednotlivých organizačných útvarov na vykonanie verejného obstarávania a vypracováva plán verejného obstarávania.

Právne oddelenie vypracováva návrhy zmlúv, podaní a iných právnych dokumentov, poskytuje odborne konzultácie právneho charakteru útvarom kancelárie pri vypracovaní návrhov, ďalej na základe poverenia vedúceho kancelárie a predsedu národnej rady zastupuje kanceláriu a národnú radu pred štátnymi organmi a súdmi SR. Zabezpečuje komplexnú zmluvnú agendu – prípravy zmlúv, asistentských zmlúv, rámcových dohôd, zverejňovanie v centrálnom registri, zabezpečuje tiež vymáhanie pohľadávok, pripravuje exekučné návrhy, vyjadruje sa k vnútorným predpisom.

Referát vnútornej kontroly

Plní úlohy súvisiace s vykonávaním vnútornej kontroly v rámci kancelárie ako orgánu štátnej správy. Referát vnútornej kontroly vykonáva v kancelárii najmä vnútornú kontrolnú činnosť, predovšetkým finančnú kontrolu na mieste v zmysle zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite na základe písomného poverenia vedúceho kancelárie.

Referát vnútorného auditu

Zabezpečuje výkon vnútorného auditu v kancelárii, ktorá je správcom kapitoly štátneho rozpočtu. Cieľom vnútorného auditu je napomáhať k plneniu cieľov kancelárie zlepšovaním efektívnosti, overovaním a hodnotením rizík. Udržiavať dohľad nad dodržiavaním osobitných predpisov a medzinárodných zmlúv. Vypracováva ročný a strednodobý plán auditov a ročnú správu auditu.

Odbor komunikácie s médiami a verejnosťou

Zabezpečuje informovanosť verejnosti o činnosti národnej rady a jej výborov prostredníctvom masovokomunikačných prostriedkov (vrátane internetu) a plní úlohy, ktoré vyplývajú kancelárii zo zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám, koncepcne a výkonne sa podieľa na budovaní vzťahov medzi národnou radou a verejnosťou. Odbor zabezpečuje aj vybavovanie celkovej agendy spojenej s prijímaním, prerokúvaním a vybavovaním petícií a sťažností adresovaných národnej rade, výborom a kancelárii, ako aj podnetov a podaní adresovaných kancelárii.

Poskytuje súčinnosť pri vybavovaní podnetov a podaní adresovaných národnej rade, jej funkcionárom a výborom. Zabezpečuje denné informovanie z rokovaní schôdzí národnej rady prostredníctvom internetovej stránky. Odbor komunikácie s médiami a verejnosťou je zodpovedný aj za organizáciu podujatí národnej rady v priestoroch hlavnej budovy národnej rady a taktiež podujatí, ktoré sa uskutočňujú vo výstavnom priestore Západnej terasy.

Osobný úrad

Úlohou osobného úradu je zabezpečovať plnenie úloh a povinností služobného úradu, ktorým je kancelária a ktoré služobnému úradu vyplývajú z ustanovení zákona o štátnej službe, zákona o výkone práce vo verejnom záujme, zákona o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme, Zákonníka práce a zákona o rokovacom poriadku národnej rady. Plní aj úlohu osobného úradu pre vedúceho kancelárie. V súčinnosti s vecne príslušnými útvarmi navrhuje vnútorné predpisy na zabezpečovanie uplatňovania právnych vzťahov pri vykonávaní štátnej služby, pri výkone práce vo verejnom záujme a personálnom riadení.

Ekonomický odbor

Plní odborné, organizačné a administratívne úlohy spojené s rozpočtovým hospodárením, s financovaním a správou majetku kancelárie. Zostavuje návrh rozpočtu kancelárie na príslušný rozpočtový rok. Zabezpečuje realizáciu príjmov a výdavkov štátneho rozpočtu v systéme Štátnej pokladnice. Spracúva návrh záverečného účtu kancelárie a predkladá ho Ministerstvu financií SR a Výboru NR SR pre financie a rozpočet. Zabezpečuje a rieši koncepčné úlohy v oblasti mzdovej agendy.

Odbor obrany, bezpečnosti a ochrany

Odbor obrany, bezpečnosti a ochrany plní úlohy na úseku ochrany utajovaných skutočností v oblasti personálnej bezpečnosti, administratívnej bezpečnosti, fyzickej bezpečnosti a objektovej bezpečnosti, bezpečnosti technických prostriedkov, priemyselnej bezpečnosti a šifrovej ochrany informácií; úlohy podateľne (príjem, evidencia, distribúcia a odosielanie pošty, kuriérna služba); úlohy na úseku bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu; úlohy na úseku

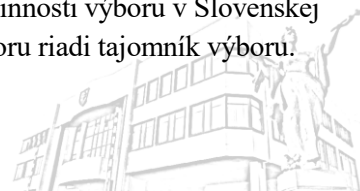
riadenia štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu; úlohy na úseku hospodárskej mobilizácie a civilnej ochrany obyvateľstva; úlohy, súvisiace s opatreniami na zabezpečenie ochrany, režimu pohybu osôb v budovách národnej rady a ich bezprostrednej blízkosti; úlohy pre zabezpečenie režimu pohybu a parkovania vozidiel v priestoroch objektov národnej rady.

Organizačný odbor

Plní koncepčné, organizačné a koordinačné činnosti a administratívne úlohy pri príprave schôdzí národnej rady, ako aj úlohy spojené so zabezpečovaním činnosti národnej rady. Podieľa sa na tvorbe a realizácii štátnych záležitostí súvisiacich s uplatňovaním ústavného postavenia a právomocami národnej rady a jej predsedu. Pripravuje podklady a vypracúva návrh programu schôdzí národnej rady a procedurálny priebeh na ich riadenie, vykonáva činnosti súvisiace s hodinou otázok a interpeláciami a plní široké spektrum činností súvisiacich s organizáciou schôdzí národnej rady.

Sekretariáty výborov národnej rady

Sekretariát výboru národnej rady zabezpečuje koncepčnú, metodickú, koordinačnú a výkonnú činnosť výboru. V tejto súvislosti sa zúčastňuje na príprave návrhov zákonov a odporúčaní výboru vo veciach, ktoré patria do ich pôsobnosti a sleduje ich dodržiavanie v praxi. Zúčastňuje sa na príprave zásadných materiálov o otázkach právneho poriadku, hospodárskeho a sociálneho rozvoja Slovenskej republiky. Pripravuje koncepciu činnosti výboru na príslušné volebné obdobie, zabezpečuje jej uskutočňovanie, vrátane prezentácie činnosti výboru v Slovenskej republike a zahraničí. Sekretariát výboru riadi tajomník výboru.

Odbor pre európske záležitosti

Odbor pre európske záležitosti zabezpečuje koordinačné, odborné, koncepčné a výkonné úlohy súvisiace s plnením úloh národnej rady a sekretariátu Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre európske záležitosti, vyplývajúcich z členstva Slovenskej republiky v EÚ a z ústavného zákona o spolupráci Národnej rady Slovenskej republiky a vlády Slovenskej republiky v záležitostiach EÚ a z ďalších právnych predpisov. Odbor pre európske záležitosti plní aj úlohy sekretariátu Výboru NR SR pre európske záležitosti.

Odbor legislatívy a aproximácie práva

Odbor plní odborné úlohy súvisiace s ústavodarnou a zákonodarnou činnosťou národnej rady. Posudzuje podané návrhy ústavných zákonov a zákonov, vypracováva k nim stanoviská a navrhuje odstránenie zistených nedostatkov hľadiska súladu podaného návrhu zákona s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, zákonmi, medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná, s právom Európskej únie a stupňom zlučiteľnosti s ním a s Legislatívnymi pravidlami tvorby zákonov.

Pripravuje informáciu o splnení ustanovených formálno-právnych náležitostí návrhu zákona podľa zákona o rokovacom poriadku a Legislatívnych pravidiel tvorby zákonov ako podkladu pre vypracovanie návrhu rozhodnutia predsedu národnej rady o podanom návrhu zákona. Zúčastňuje sa rokovania o návrhoch zákonov a zákonov vrátených prezidentom Slovenskej republiky na schôdzach výborov a poskytuje stanoviská k legislatívnym problémom, ako aj k predloženým pozmeňujúcim a doplňujúcim návrhom a na požiadanie spolupracuje s tajomníkom výboru pri príprave uznesenia výboru k návrhu zákona a zákona vráteného

prezidentom Slovenskej republiky. Na požiadanie poskytuje legislatívne konzultácie všetkým útvarom Kancelárie národnej rady. Spracováva čistoпись zákonov schválených národnou radou a pripravuje a predkladá ich na podpis ústavným činiteľom.

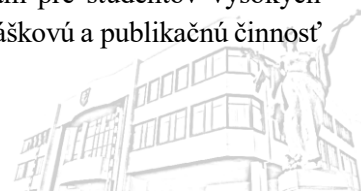
Odbor Parlamentný inštitút

Plní odborné analytické, vzdelávacie, informačné a dokumentačné úlohy súvisiace s činnosťou národnej rady, jej výborov a poslancov. V rámci analytickej a výskumnej činnosti Parlamentný inštitút pravidelne pripravuje:

- proaktívne materiály, pripravené z vlastnej iniciatívy, zamerané na aktuálne témy prerokúvané v NR SR a jej výboroch;
- odpovede na požiadavky funkcionárov, výborov a poslancov;
- odpovede na požiadavky od ostatných organizačných útvarov kancelárie;
- odpovede na požiadavky zahraničných parlamentov, dotazníky medzinárodných organizácií a ďalších inštitúcií.

Z metodologického hľadiska ide najmä o porovnávacie analýzy právnej úpravy určitej aktuálnej otázky vo vybraných štátoch; informácie resp. jednopripadové analýzy vybranej témy a o stručné prehľady využívajúce aj informačnú grafiku.

V oblasti vzdelávania Parlamentný inštitút zastrešuje úvodné inštruktážne semináre pre novozvolených poslancov a ich asistentov, účasť Kancelárie NR SR na parlamentnej rozvojovej spolupráci určenej pre zahraničné parlamenty (napr. pre krajiny Západného Balkánu), sťažový program pre študentov vysokých škôl, ako aj ďalšiu vzdelávaciu, prednáškovú a publikačnú činnosť podľa kapacitných možností.

Odbor aktívne udržiava kontakty so zahraničnými parlamentmi a spolupracuje aj s Európskym centrom pre parlamentný výskum a dokumentáciu (ECPRD), v rámci ktorého na požiadanie odpovedá na otázky z parlamentov 54 členských štatov tejto internej databázy výmeny informácií a medziparlamentnej siete expertov.¹⁰⁴

Súčasťou odboru Parlamentný inštitút sú dve oddelenia: oddelenie Parlamentná knižnica a oddelenie Parlamentný archív.

Oddelenie Parlamentná knižnica ako špeciálna knižnica je knižnično-informačným pracoviskom národnej rady, ktoré poskytuje knižničné, informačné, rešeršné a referenčné služby poslancom a zamestnancom, vybraným inštitúciám a používateľom.

Plní najmä tieto úlohy: sústavne dopĺňa, aktualizuje a sprístupňuje profilovaný knižničný fond; zabezpečuje knižničnú, referenčnú a rešeršnú činnosť a buduje katalógy knižničných a informačných dokumentov. V informačnej sieti národnej rady sprístupňuje automatizovaný knižnično-informačný systém PROFILIB. Vykonáva činnosti súvisiace s prevádzkovaním Študovne dokumentov EÚ a práva, Spoločenskovednej študovne a Študovne periodickej literatúry.

Pre poslancov a výbory národnej rady poskytuje špecializované referenčné služby podľa ich odborného zamerania a spracúva tematicky zamerané rešerše. Vydáva zoznamy prírastkov kníh,

¹⁰⁴ Proaktívne materiály Parlamentného inštitútu sú dostupné na webovom sídle: Kancelária NR SR – Parlamentný inštitút – Parlamentný výskum a vzdelávanie – Materiály – Proaktívne materiály. Online: <https://www.nrst.sk/web/?sid=nrst/kancelaria/pi/oa/materialy/pm/2023>

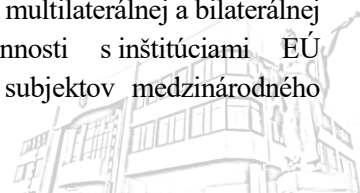
informačné listy a zoznam periodík. Zabezpečuje využívanie tezauru EUROVOC v kancelárii na indexovanie knižničných dokumentov a tlačí. Parlamentná knižnica aktívne spolupracuje na rôznych medzinárodných projektoch napr. na projekte kooperácie knižníc a výskumných centier V4 Plus (Slovensko, Česká republika, Poľsko, Maďarsko, Rakúsko).

Oddelenie Parlamentný archív zabezpečuje archiváciu všetkých materiálov a písomností, ktoré boli doručené národnej rade, jej výborom, osobitným kontrolným orgánom, predsedovi a podpredsedom národnej rady, ako aj písomnosti doručené a vybavované v pôsobnosti kancelárie; zabezpečuje činnosť registratúrneho strediska, plní úlohy vyplývajúce z registratúrneho poriadku, registratúrneho plánu kancelárie a vykonáva kontrolu jeho dodržiavania.

Metodicky usmerňuje prácu s písomnosťami na všetkých úsekoch kancelárie. Sprístupňuje spracované materiály orgánom národnej rady, poslancom, zamestnancom a so súhlasom vedúceho kancelárie aj iným orgánom a inštitúciám na služobné účely. Parlamentný archív preberá, ukladá, eviduje a sprístupňuje projektovú dokumentáciu areálu Bratislavského hradu, účelových zariadení a budov patriacich kancelárii. Podieľa sa na vývoji a prevádzke digitálnej knižnice/archívu, dostupnej odbornej i laickej verejnosti na webovom sídle národnej rady.

Odbor zahraničných vzťahov a protokolů

Odbor zahraničných vzťahov a protokolu plní odborné, organizačné a informačné úlohy vyplývajúce zo zahraničných vzťahov národnej rady, jej výborov a kancelárie v oblasti multilaterálnej a bilaterálnej spolupráce, v oblasti stykovej činnosti s inštitúciami EÚ a s parlamentnými zhromaždeniami subjektov medzinárodného

spoločenstva. Ďalej odbor plní odborné, organizačné a informačné úlohy vyplývajúce zo zahraničných vzťahov, z činnosti národnej rady, jej výborov a kancelárie vo vzťahu k zahraničným i domácim partnerom, v oblasti štátneho a diplomatického protokolu, multilaterálnej a bilaterálnej spolupráce, ako aj v oblasti spolupráce s inštitúciami Európskej únie a parlamentmi iných štátov (medziparlamentná spolupráca).

V spolupráci s inými odbornými útvarmi pripravuje návrhy protokolárnych podujatí Národnej rady, predkladá návrhy na ich realizáciu na porade vedúceho Kancelárie Národnej rady SR a následne zabezpečuje ich realizáciu; tiež v spolupráci s výbormi a odbornými útvarmi kancelárie zabezpečuje a koordinuje prijatia zahraničných návštev v národnej rade a eviduje oficiálne dary, ktoré dostali predstavitelia národnej rady vrátane poslancov a zamestnancov počas zahraničných pracovných návštev a oficiálnych návštev uskutočnených v Slovenskej republike. Odbor pripravuje aj podklady na rozhodnutia o zahraničných pracovných cestách a predkladá ich na schválenie.

Odbor informačných a komunikačných technológií

Odbor zabezpečuje informačnú službu a prevádzku informačného systému v národnej rade, jej výboroch a v kancelárii. Zabezpečuje najmä plynulú, bezpečnú a spoľahlivú prevádzku informačných technológií vrátane odborného a technického zabezpečenia a zabezpečenia proti zneužitiu v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi. Nastavuje systém riadenia informačných technológií, správy architektúry, riadenie kvality, rizík a bezpečnosti informačných technológií; riadi nastavenie zmluvných vzťahov pre poskytovanie služieb, dodávku informačných systémov; zabezpečuje projektové riadenie IT projektov.

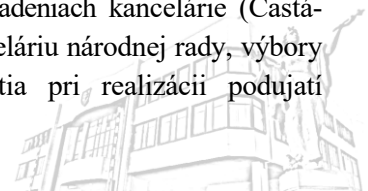
Odbor prevádzky a služieb

Odbor prevádzky a služieb zabezpečuje technické, prevádzkové, obslužné činnosti, materiálno-technické zásobovanie a skladové hospodárstvo pre národnú radu, jej výbory, komisie a pre kanceláriu vo všetkých objektoch v správe kancelárie na území Bratislavy, vrátane národnej kultúrnej pamiatky Bratislavský hrad. Plní najmä tieto úlohy: spracúva koncepciu rozvoja a využitia budov a areálov v správe majetku kancelárie a zámery investičnej výstavby, obnovy, opráv, modernizácií a rekonštrukcií objektov na území Bratislavy vo vlastnej réžii.

Zabezpečuje prípravu a realizáciu investičných akcií objektov v správe kancelárie na území Bratislavy, komplexnej pamiatkovej obnovy národnej kultúrnej pamiatky areálu Bratislavského hradu, v súlade so schváleným zámerom a dlhodobou koncepciou jeho obnovy a využitia. Stará sa o celkovú prípravu a realizáciu investičnej výstavby objektov v správe kancelárie (okrem objektov účelových zariadení) a celkovú činnosť spojenú s obnovou areálu národnej kultúrnej pamiatky Bratislavský hrad. Zabezpečuje prevádzku poslaneckých kancelárií na Západnej terase, ubytovacieho zariadenia kancelárie, ako aj služby spojené s ubytovaním poslancov a zabezpečuje aj prevádzku relaxačného zariadenia a prevádzku garáže určenej na prechodné garážovanie motorových vozidiel ubytovaných poslancov a verejnej Hradnej garáže.

Odbor účelových zariadení

Odbor účelových zariadení zabezpečuje poskytovanie komplexných ubytovacích, stravovacích, kongresových, konferenčných a iných doplnkových služieb v účelových zariadeniach kancelárie (Častá-Papiernička) pre národnú radu, Kanceláriu národnej rady, výbory a kluby, parlamentné strany a hnutia pri realizácii podujatí

politického a spoločenského charakteru. Poskytuje ubytovacie, stravovacie a doplnkové služby v účelových zariadeniach pre poslancov národnej rady a zamestnancov kancelárie; tiež pre Úrad vlády Slovenskej republiky, Kanceláriu prezidenta Slovenskej republiky, ústredné orgány štátnej správy a ďalšie orgány štátnej správy. V prípade voľných kapacít poskytuje ubytovacie, stravovacie, kongresové a ostatné doplnkové služby v rámci cestovného ruchu i pre ďalšie inštitúcie a organizácie. Podrobné podmienky, ako aj cenové relácie upravuje smernica Kancelárie národnej rady.

